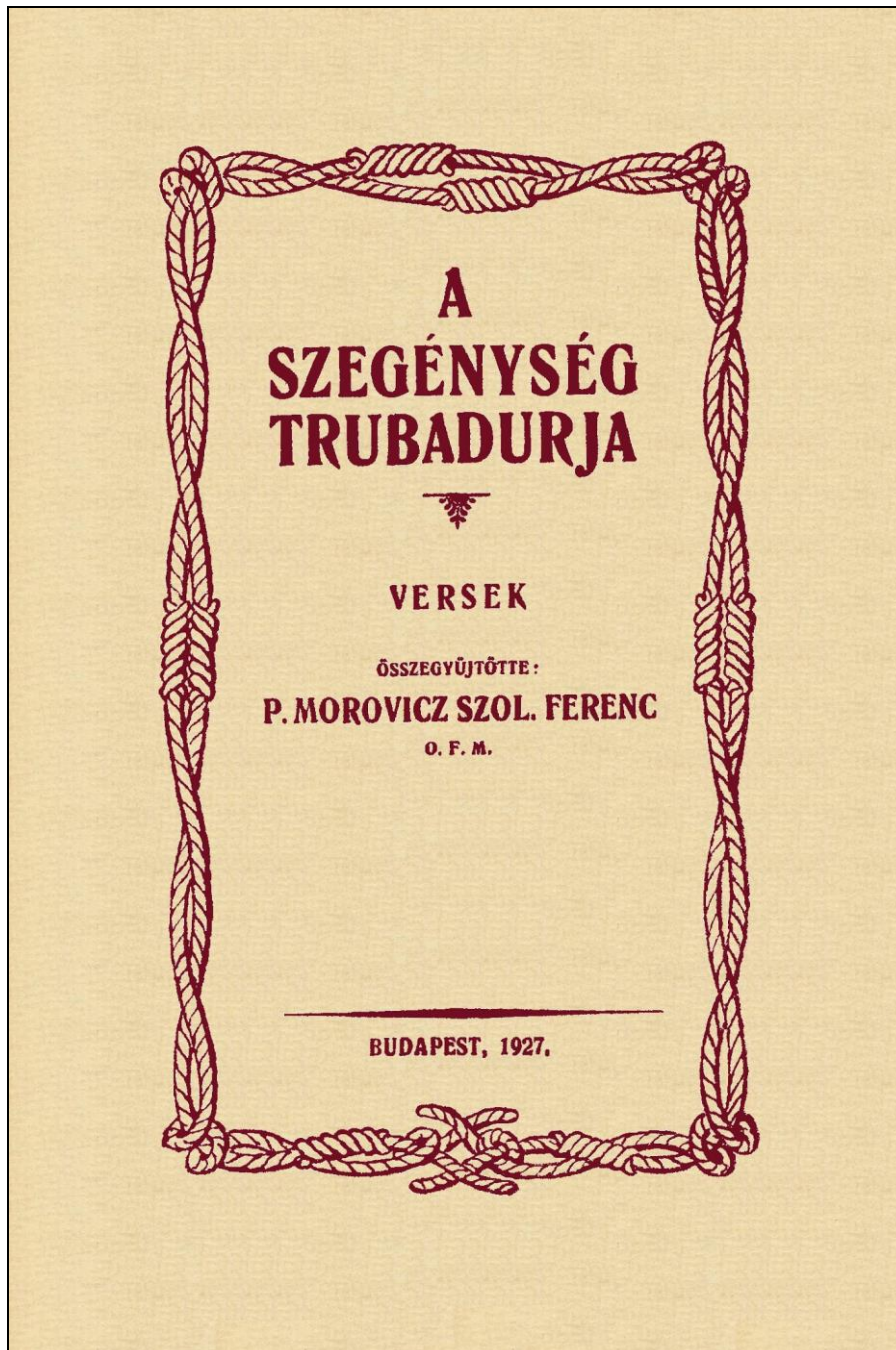

P. Morovicz. Szol. Ferenc (szerk.) A szegénység trubadúrja

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

P. Morovicz. Szol. Ferenc (szerk.)
A szegénység trubadúrja
Assisi Szent Ferenc a magyar költészetben

Nihil obstat.

P. Bonaventura Scheirich, O.F.M.
censor deputatus.

Nr. 748/1926. Imprimatur.
Budapest, die 23. Novembris, 1926.
Fr. Valerianus Bendes, O.F.M.
minister provincialis.

Nihil obstat.

Dr. Theophilus Klinda censorum praeses.

Nr. 3.566/1926. Imprimatur.
Strigonii, die 24. Novembris, 1926.
Dr. Julius Machovich vic. gen.

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv 1927-ben jelent meg Budapesten a Belvárosi Ferenciek Zárdájának kiadásában.

Tartalomjegyzék

Impresszum.....	2
Tartalomjegyzék	3
Szent Ferenc a költészetben.....	6
A Nap éneke	15
I. Születés és ifjúkor.....	16
Umbria vándora.....	16
Szent Ferenc születése.....	20
Szent Ferenc születése.....	21
Szent Ferenc ifjúkora.....	23
Assisi Ferenc.....	24
Isten szegénye	27
II. Megtérés után.....	28
A pápa álma	28
A szent szegénység bajnoka	29
A szegénység dicsérete.....	31
Poverello.....	32
A Szegénység jegyese	33
Szent Ferenc lakodalma.....	35
Szent Ferenc legendás könyvéből.....	36
Assisi Szent Ferenc és a mi Urunk Jézus Krisztus.....	38
Az Úrnak alázatos szolgája szól	42
Assisi Szentjéről.....	43
Szent Ferenc Legendás könyvéből.....	46
III. Szent Ferenc a természetben.....	49
Szent Ferenc a természetben.....	49
Szeressétek.....	51
Trecento.....	52
Szeráf az erdőn.....	53
Szent Ferenc és a madarak.....	54
Szent Ferenc és a tücsök.....	56
Szent Ferenc prédikációja.....	58
A két csudás szent	59
Szeráf és a farkas.....	61
Farkasmonda.....	62
Szent Ferenc legendája.....	63
Szent Ferenc a madarak közt	64
Szent Ferenc prédikációja.....	66
IV. A vígság apostola	69
Ének Szent Ferencről.....	69
Szent Ferenc szentbeszéde.....	71
Mennyi öröm.....	72
Szent Ferenc misébe kezd.....	73
Szent Ferenc Legendás Könyvéből. VI.....	75
Assisi Szent Ferenc kincse	77
Ferenc a barázdában	79
V. Stigmák.....	81

Szent Ferenc sebhelyei	81
Szent Ferenc sebrózsái	84
Szent Ferenc áldozata	85
Himnusz Szent Ferenc atyánk sebhelyeinek ünnepére.....	87
Corda pia inflammantur.....	89
VI. Halál testvér	91
Addio, Addio Monte Verna!	91
Szeráfi Szent Ferenc halála.....	92
Szent Ferenc halála.....	94
Szent Ferenc halála.....	95
Ferenc szól.....	96
Assisi Szent Ferenc búcsúja a Földtől.....	97
Szent Ferenc miséjéből.....	99
Szent Ferenc officiumából – Az első vécsernye himnusza	100
Szent Ferenc officiumából – A matutinum himnusza	101
Szent Ferenc officiumából – Második vécsernyére	103
Transitus – Október 4.....	104
Sírfelirat Assisiben	105
Assisi Szent Ferenc bazilikája	106
A két világhódító.....	107
VII. Sójajok Assisi felé.....	108
Sójaj Assisi felé.....	108
Menjünk Assisibe.....	109
Szent Ferenc lelke járt ma én velem.....	111
A költöző fecskékhez	112
Szent Ferenc-ének	114
Assisi, testvéred vagyok	115
Váci barátok temploma.....	116
Assisi	117
Szent Ferenc nyomában.....	123
Szent Ferenc munkája	125
Ferenc, hol a te lelked?.....	127
Csak egy volt.....	128
Isten kertje	130
Imádkozz értünk Szent Ferenc atyánk!	131
Szent Ferenc miséjéből.....	132
Porciunkulára	134
Assisi Szent Ferenc napjára	135
Assisi Szent Ferenc	137
Ferences harmadrendiek éneke	139
Ó, Assisi.....	140
Szent Ferenchez	142
Himnusz.....	143
Ferenc	145
Az asszízi szegényhez	146
Assisi völgyében	147
Szent Ferencről	148
Szent Ferencről	149
Umbria szegénye.....	151
Koldus szavakkal	152

Legenda	153
Ó, Szent Ferenc	158
Frate Francesco	160
A hétszázados jel.....	161
Szent Assisi földjén.....	163
Szent Ferenc ünnepére.....	165
Szent Ferenchez	166
Név- és forrásjegyzék.....	168

Szent Ferenc a költészetben

Assisi Szent Ferenc, aki egykor ledobva magáról a bíbor-selymet, boldog volt a foltos darócruhában, megjelenik ez igénytelen kis kötetben fényesen, dalba öltözött. Emléke hétszáz esztendő után is friss, maga köré gyűjti az emberiség legjobbjait: a tökéletesebb, Istennek tetszőbb élet után vágyókat, tudósokat, művészeket. Kiváltságos ember, ki csak Istent szereti s érette minden embert, minden teremtett lényt; az Isten viszont szereti; „a természet elveszti vele szemben vadságát, mintha a paradicsom virult volna fel nyomain,... fölvidul a teremtés elkomorult arca”¹; történeti jelentősége fölér egy hódítóéval, még a másvallású Harnack is a „szerzetesek legszeretreméltóbbikát” üdvözli benne.

Tanítás az igazi boldogságról (E. Burnand)

Életszentségének varázsa, csupa-báj, poétikusan szent élete, melyben a természetfölötti is olyan természetes s amely Krisztus Evangéliumának legtökéletesebb megvalósulása, a természetszeretete, szívének ujjongó vidámsága: mindezen tulajdonságai eredményezték, hogy Istentől elnyerte a mennyek országát, emberek részéről a szívek birodalmát s föllelhetjük őt a költészet tündéri tájain is. A költészetnek amúgy is messze terjedő határai vele jobban kiszélesültek; ha költőink fel akarnak emelni minket magasabb régiókba, nem szükséges folytonosan visszakullognunk a görögök képzelt isteneihez. Olimposz helyett Umbria virágos völgyébe, erdőktől borított, várromokkal s városkával koronázott halmaira vetve tekintetünket, csodálatos kép tárul elénk, meglátva benne Szent Ferenc alakját is, kiről

¹ Prohászka O.: Magasságok felé (1911), 151. l.

Dante – tehát e téren a legilletékesebb – mondja, hogy *igazában* csak a Mennysország dicsőségében lehetne megénekelni.²

„Ha Szent Ferenc verset sohasem írt volna, akkor is költőnek kellene tartanunk.”³ Költő volt nemcsak passzív értelemben, hogy csodálatos életével, örökké termékenyítő eszméivel ihletője lett a költőknek s új lendületet, irányt ad a szépirodalomnak; költő nemcsak azért, mert lelke rögtön rezonált a szépség legenyhébb érintésére, de volt benne alkotó erő is, minek tanújele a Nap éneke (helyesebben a Teremtmények éneke: *Cantico delle creature*).

Szent Ferenc felső iskolákat nem járt s bár magát idiótának, együgyűnek nevezi, azért nem volt tanulatlan. A tudomány, irodalom iránt tiszteletet érzett (szerzetes testvéreinek megparancsolja, hogy minden elhullatott írást szedjenek össze, mindegyikben van valami jó s minden jó Istentől van). Ozanam szerint éppen azon műveltséggel rendelkezett, milyennel a korabeli költői.⁴

A Napének úttörő munka; nem a tudálékosság, vagy irodalmi siker vágya keltette életre, hanem az Isten nagy, határtalan szeretete. Ferenc érzi, hogy a próza gyenge Isten nagyságát, jóságát hirdetni, tehát énekelni kezd; énekben felhívja a Napot, Holdat, csillagokat, tüzet, vizet és minden teremtményt Isten dicséretére, mert mindnyájan testvér-teremtmények vagyunk. Döcögő ritmusa, gyenge asszonánsai, naiv nyelvezete dacára (a Szent utasítására *Pacifico* testvér némi simítást végzett rajta) világirodalmi érték, sem előtte, sem utána ily fenséges költeményt nem alkottak.⁵ A mélyen és tisztán érző Szent Ferenc lángoló szelleme megtette azt, amit oly sok tanulás, tudás nem ér el: lendületet adott a lézengő népköltészetnek.⁶ Nem latin nyelven énekelte, (mint a korabeli költők, akik csak a műveltekhez szóltak), hanem a nép dallamos, de lenézett nyelvén. A szegények barátja volt, tehát az ő beszédükkel dicsérte az Istent.⁷ Nagy ajándék ez Itália számára, a nemzet nyelve irodalmi magaslatra ekkor emelkedett s e költemény adta az impulzust Dantenak, hogy ne latinul, hanem olaszul írja meg *Divina Commediáját*.⁸

Ozanam⁹ még a Napének fennmaradt legrégebb forrásául pisai *Bertalan* 1385-ből származó feljegyzéseit tartja, de újabban F. Burkitt angol tudós a 326. sz. assisi kódexet¹⁰ tekinti legősibb s hiteles leőhelyének, mely véleménye szerint 1279-ben íródott.

Ozanam felemlíti, hogy még két költeményt tulajdonítanak Szent Ferencnek. Szienai sz. Bernardin (†1444) hozta nyilvánosságra. Az egyik egyszerű szerkezetű, 10 szakaszos, szakaszonként 7 soros; valószínű, egy hozzáértő javította át. Megtalálhatjuk benne Szent Ferenc merész szárnyalását. A másik nagyobb, 362 soros, mesterségesen kombinált rímekkel; némelyek Jacopone da Todi-nak tulajdonítják (†1306). Ozanam szerint lehet, hogy Jacopone Szent Ferenc egy kis költeményét bővítette ki; nem található meg benne a Szent Ferencet jellemző nemes egyszerűség és rövideg.

* * *

Szent Ferenc költői missziója halála után csak jobban kibontakozik, szellemi hagyatécai örökké virágzó rózsatők. *Olaszországban* szerzetének első fiai s kortársai között nemcsak az

² Par. XI., 96.

³ Kaposy Bevezetésében a Fiorettihez X. 1.

⁴ Ozanam: „Les poètes franciscains en Italie au treizième siècle”, németül megj. Münsterben, 1853.

⁵ Holzapfel O.F.M.: Handbuch der Geschichte des Franziskanerordens. 16. 1.

⁶ Prohászka i. m. 149. l.

⁷ Dr. Karl Wilk: Der moderne Heilige, Essen-Ruhr, 1911., 130. l.

⁸ A. Groeeken: Die Goldenen Legende, Einleitung, 7. l.

⁹ Ozanam i. m., vö. Dr. VI. Kyba: I Canticum fratris Solis, Franziskanische Studien (Quartalschrift), 1915., 3. füzet.

¹⁰ Revue Benedictine XXXIV. k., 1922, 1890-1208. old. The oldest M. S. of S. Francis's Writings.

életszentségben, hanem a költői megnyilatkozásban is a mester méltó tanítványára találunk. Első életrajzírói (mint Celanói Tamás, Szent Bonaventura, a Fioretti legendáinak összegyűjtője, *Speculum Perfectionis* szerzője) nem száraz krónikát adnak, hanem szándékukon kívül is nagy esztétikai élvezetet nyújtanak nekünk, amikor leírják Szent Ferenc bensőséges viszonyát Istenhez, a Megfeszítetthez s a Természethez.

A kortársaitól szertelenségei miatt bomlott elméjének tartott *Jacopone da Todi Stabat Mater* („Álla a keserves Anya”) c. alkotása, a középkori sirámok gyöngye, ismeretes minden katolikus előtt. Ebben is megnyilatkozik a szentferences felfogás és áhítat: Szent Ferenc is sokszor térdelt a kereszt alatt s mintegy együtt szít, együtt szenvedett Szűz Máriával.¹¹ Jacopone is kéri a szenvedő Szűz Anyát, hogy ossza meg vele szenvedését. A középkor e halhatatlan dalábann s egy Szent Ferencről szólóban, melyben a Szegénység úrnővel való eljegyzését írja le (*Dialogo tra San Francesco e la povertà*), Jacopone tele van gyengédséggel, bensőséggel, megtalálhatjuk bennök a népies dráma elemeit. Nem is ismerünk rá arra a Jacoponera, akár kortársainak gyengéit annyi ízléstelenséggel, durva hanggal korholja szatíráiban; szeráfi atyjának szelleme teljesen áthatotta.

A Szegénység Lovagjának halála után nemsokára megszületik a franciskánus Énekek éneke¹² a *Sacrum commercium*, e korszak remek misztikus allegóriája; mely majdnem minden, gondolatát a Szentírás nyelvén fejezi ki; tárgya a Szegénységet sóvárogva kereső Ferenc, aki végre fölleli, társaival meghívja szegényes lakomára s áldását nyeri a kitartásra. E rokonszenves prózai költemény a Fiorettivel együtt a leghívebben tükrözteti vissza Assisi szegényének derült lelkületét. Szerény véleményem szerint költői szépségben itt-ott a Fioretti fölé is emelkedik, pl. a XXIII. fejezet: a Szegénység úrnő és a Testvérek lakomájáról, felejthetetlenül bájos; s tán szabad így jellemeznem e részletet: a derült és tiszta lélek angyali humora. Szerzőjének kilétéről biztosat nem tudunk, de az elvitathatatlan, hogy Szent Ferenc első rendtársai közé tartozott s hogy a XIII. század végén már kész volt e művével.

„A tizennegyedik század cicomátlan olasz prózájának sokat csodált remeke, búbajos legendák gyűjteménye, aranykönyve:¹³ a *Fioretti*.” Celanói Tamás, Szent Bonaventura és az összes biográfusok nem tettek annyit Szent Ferenc kultuszának emelésére, megkedveltetésére, mint ez a világirodalmi érték.¹⁴ E legendagyűjtemény virágai hétszáz év múlva sem hervadtak el, tartalma, stílusa jóval felülmúlja a korabeli széppróza minden termékét.¹⁵ Egyesek prózában írt naiv époszt látnak benne, melynek főhőse dicsőséges Szent Ferenc atya, kinek szellemét s az eredeti franciskánizmus lelkét, derűjét, vidámságát naivitását leheli. Pompázó képeket nem találunk benne, mégis oly kedvelt olvasmány, hogy ma is egymást érik a legtöbb művelt nyelven kiadásai. Áhítatos, egyszerű lelkekből úgy sarjadt ki, mint a népdal, mint a mezők tarka vadvirágai; hogy ki gyűjtötte össze először s ki fordította vissza olaszra az első gyűjteményt, még meg nem oldott kérdés, csupán, annyi bizonyos, hogy ferences barátok voltak a névtelen szerzők.

Talán még a Fioretti fejezeteinek összegyűjtése előtt írta *Celanoi Tamás* (latinul) csengő melódiájú himnuszát: a „*Sanctitatis nova signa*”-t¹⁶ s azóta Sequentia-ként belekerült a ferencesek misekönyvébe. Celanoinak van még egy halhatatlan költeménye: a „*Dies irae*”; a katolikus Egyház halottak napján s a gyászmisékben imádkoztatja. Szent Ferenc Napénekének egyik versszakát dolgozza fel: Jaj azoknak, akik halálos bűnben hálnak meg!

¹¹ Dr. Karl Wilk: *Der Moderne Heilige*, 129. l.

¹² Lásd dr. Balanyi György bevezetését „Szent Ferenc mennyegzője a Szegénység úrnővel” c. fordításához.

¹³ Kaposy József Bevezetése (XXIV. 1.): a Fioretti-fordításához.

¹⁴ Uo., XXV. 1.

¹⁵ A. Groeteken: *Die Goldene Legende*, 20. l.

¹⁶ H. Holzapfel i. m. 296. l.

Fenséges, megrázó, sötét tónusú himnusz, melyből szinte kimennydörög a világítélet félelmetessége.¹⁷

A katolikus költők, sőt minden idők s irányzatok költőinek egyik legnagyobbja: *Dante, Divina Commedia* harmadik részének XI. énekét szenteli a szegénység jegyesének. Bár a *Divina Commediában* akvinói Szent Tamás (dominikánus) *Summa theologicája* lépett frigyre a művészettel, mégis nagy hatással volt rá Szent Ferenc szelleme is. Dante Alighieri (1265-1321) Szent Ferenc harmadik rendjének illusztris tagja, Ozanam szerint feltétlenül ismerte a *Fiorettit*, melyben gyakoriak az olyan történetek, melyekben a fráterek angyalokat, szellemeket, démonokat látnak. Különösen három ily történet inspirálta volna Dante főművét: első az a történet, midőn Szent Ferenc elfárad s kéri az Istentől, hogy mutatná meg neki a másvilág boldogságát; mire leszáll egy angyal és kibeszélhetetlen szépségű muzsikával gyönyörködteti Szent Ferencet. A második azon ifjú fráter látomása, aki le akarta tenni a szerzetes öltönyt, de álmában megjelentek neki az elhunyt fráterek és Ferenc, ragyogó öltözetben. A harmadik a rablóból lett szentéletű testvér látomása, aki halála előtt hét nappal álmában megjárja a poklot és mennyországot.

Azok közül, kik Szent Ferenc szellemében írtak ugyan, de életével, személyével foglalkozó költeményük nem maradt ránk, szabadjon felemlítenem *Pacifico testvért*, a „versek királyát” és *Szent Bonaventurát*. Itália minden időben hódolt kedves, fülbemászóan dallamos versekkel nagy fiának, az óriási választékból még csak a következőket sorolom fel. *Torquato Tasso, La liberata Gerusalemme* szerzője egy szellemes szonettel kedveskedett a szeráfi szentnek. Értékes „*Franciscias*”-t írt *Francesco Mauri* (1500-1572), aki először hadi babérokra áhítózott, majd a békés assisi Szegény rendjébe lépett, tanulmányozva életét, előhaladott korban megkezdi (latin nyelven) nagy epikus költeményét róla. Nagy tekintélyt szerzett magának művével, korának legnagyobb tudósai lettek barátai s *Cosimo de Medici* költői babérral koszorúzza meg (a Firenzei Laurenziana lépcsőházában még látható e jelenetet ábrázoló kép). 1833-ban Fanóban jelent meg a *Franciscias* ötödik kiadása. A Mediciek uralma alatt az irodalom, művészet, tudomány föllendült és velük együtt az érdeklődés és szeretet is Szent Ferenc iránt; soha annyi dal nem termett róla, mint azt egy korukbeli ferences anthologia bizonyítja¹⁸, melyben tekintélyes nevek találhatók, mint pl.: Benedetto Varchi, Lucrezia Marinella költőnő, stb. Társadalmi állásukat tekintve a legkülönbébb osztályokból verődtek össze Szent Ferenc dalosai e korból: köztük van a régi, előkelő családból származott *Giambattista da Pesaro* ferences, *Caterina Ubaldini Gabrielli* primadonna. (1540-ben jelent meg Velencében 18 énekből álló hőskölteménye Szent Ferencről.

A legendák, ódák mellett számos Vergiliust, Torquatot, Dantet utánzó hosszú lélekzetű éposz is jelent meg az említett Maurián kívül (rendesen latin nyelven).

Újabb időben *Geremia Brunelli* szentelte költői munkásságát Szent Ferencnek (*Franciscalia. Prose e Versi di Geremia Brunelli, Pistoja 1883*).

* * *

A francia irodalom, mely századokon keresztül vezető szerepet tölt be s melyből táplálkoznak a többi európai irodalmak, Szent Ferenc-kultuszban a vezetést átengedte az olaszoknak, sőt meg sem közelítette őket. Említésre érdemesek a párisi Bibliothèque Nationale-ban őrzött négy hatalmas munka (értékes nyelvemlékek), melyek Celanoi Tamás Életrajzának költői feldolgozásai; a legrégebb 1240 körül látott napvilágot. Azután egy nagy

¹⁷ Dr. Wilk i. m. 129. l.

¹⁸ Rime spirituali di Diversi Autori in Lode del Serafico Padre Francisco... Racolte da fra Silvestro Poppi de'Minori Osservanti. Firenze MDCVI.

pauza következik, melyet nem törték meg Bossuet fenséges szárnyalású szentbeszédei sem a Krisztusáért eszteleonné lett szeráfi szentről.

Végre *Segur gróf* lantja zengi újra Assisi szegényének csodás életét. Strófai kedveltek lettek Frankhonban, Nicolas Couturier zenésítette meg oratorium alakjában. Legújabb időben egy ismeretlen nevű kapucinus atya „Harpe Seraphique” címen adta ki legendáit, dalait Szent Ferencről.

A Szent halálának hétszázadik évfordulója felkeltette az érdeklődést a Poverello iránt.¹⁹ Felhívta a figyelmüket az a tény, hogy Szent Ferenc, valahányszor lelke csordultig telt a boldogság érzetével, francia nótákban öntötte ki örömét; apjának kedves üzleti kiránduló helyei Provence vidékei (azért adta fiának is a Francesco nevet), anyja is provencei származású. Így hát jogot formálnak Szent Ferenchez s a francia költészet védőszentjének tartják.

* * *

A harmadik román állam, *Spanyolország* irodalmában eléggé otthonos Szent Ferenc alakja. A hősköltevényekben gazdag középkorban *Gabriel de Mata* feddhetetlen, merész lovagnak mutatja őt be, ki hősi küzdelmeivel nem új földet, hanem a mennyek országát foglalta el.

Lope de Vega, (†1635-ben, mint Szent Ferenc III. rendjének tagja) a spanyolok legnagyobb költőinek egyike szintén felajánlotta költői termékeinek néhány legszebb s legbensőségesebbikét Szent Ferencnek: mindegyikben az alázatos, koldussá lett férfit látja, aki elnyerte azt a fényes trónt, melyet a gögös Lucifer egykor elveszített.

1664-ben Toledóban, jelent meg *Andreas de Abreu* több kiadást megért epikus műve, mely a legmonumentálisabb költemény Szent Ferencről spanyol nyelven. Vezérgondolata a nagy szeráf szeretete, mely őt a szaracénokhoz küldi. A szerző képzett ferences teológiai tanár, aki sokat működött a Kanári szigeteken is.

Újabb időben a Filippi szigeteken élő *Patrizio Panadero* (szintén ferences) írt vonzó hatású költeményt rendalapítójáról; könnyed és csengő strójait *Crivelli* olaszra is átültette.

A katalánok büszkesége, körülrajongott költője: *Jacinto Verdaguer* 1888-ban ajánl Szent Ferencnek egy románcbokrétát; bár távol áll főművének: az Atlantis-nak jelentőségétől, de jele, hogy a Szenttől néhányszor megjárta spanyol földön nem halt ki a szeretet iránta s az ő költőket ihlető szelleme.

* * *

Bekalandozva az északi ködös, germán országok szépirodalmát, ha nem is oly nagy tömegét, mint Olaszországban, de a szentferences költészet nem egy elévülhetetlen darabját gyűjthetjük össze.

Valószínűleg *Anglia* tekintheti fiának *Burfordi Henriket*; klasszikusan képzett ferencrendi, aki 156 fejezetre osztott terjedelmes költeményében felöleli a Szent egész életét, bölcsőjétől a sírig. Mint a *Divina Commedia*, az ő munkája is át van szöve szerzőjének tudományos nézeteivel, kora mozgalmainak, erkölcsének bíráltságával. Latinul, hexameterekben írt költeménye (mint sok más költőé) Celanoi Életrajza után készült; végighúzódik rajta a nagy rajongás a szeráfi szellem iránt.

A mélyen érző *H. Longfellow* (amerikai), *Charles F. O'Malley* és *Francis Grey* kedves legendákat költöttek Szent Ferenc meleg vonzalmáról a természet, nevezetesen a madarak iránt.

¹⁹ Lásd: *Élet*, 1926. okt. 17., 430. l.

Flamand nyelven L. de Koninck írt Tinel Edgár „Szent Ferenc” oratóriumához szöveget s ezzel ismertté lett Belgium határán túl is.

Mintha langyos, illatterhes tavaszi umbriai szellő vándorolt volna néha a skandináv államokba és Szent Ferencről susogott volna a költészet kiválasztottaihoz: még e hideg országokban is felmelegednek a szívek Szent Ferenc iránt (bár nagyon gyéren, ami érthető is a katolikus Egyháztól való zárkózottságból). *Dr. Bernard Hansen* adott ki (1899-ben) Szent Ferencről legenda- és versgyűjteményt, latin, német és dán nyelvűeket vegyesen. Könyvét szeráfi Szent Ferencnek ajánlja, „kinek derék rendi testvérei Dániában törhetetlen munkásságukkal dicséretet szereztek.”

* * *

A német tartományokban Isten szegénykéjét halála után hamarosan a dal szárnyaira vették. *Lamprecht von Regensburg* 5049 soros versben éneklie meg rendjének dicső alapítóját; ez a legrégebb németnyelvű Szent Ferenc-költemény. Egy névtelen, mint Burfordi Henrik s korában sokan mások Celanoi Tamás Életrajzát szedi versbe.

*Julian von Speier*²⁰ (†1250), a legjelentősebb liturgikus költő lett Szent Ferenc és Szent Antal ünnepére rendelt zsolozsma-imádság antifonáinak szerzője; előkelő stílusú, szellemes versek, rövid, dallamos sorokban örökítik meg a két Szent életének főbb mozzanatait. Éjféle időben, mikor ünnepi hangulatban elfoglalták helyüket a barátok durván ácsolt stallumaikban, gyéren égő faggyúgyertya mellett szinte ropogósan, fűgén perdültek az antifonák (Szent Ferenc ujjongó lelkülete szólt belőlük) s a nehézkes középkori orgona alig volt képes kísérni, melynek vaskos billentyűit ököllel, vagy könyökkel nyomkodták le.

J. Gottfried v. Herder (1774-1803) a reformáció zivataros századai után, esztétikai érzékét követve tanulmányozza a középkor szépirodalmi alkotásait, figyelmét nem kerüli el a 13. század legkimagaslóbb egyénisége; Fioretti néhány legendáját feldolgozza kötött beszédben. A középkorral szemben élesített gyűlölet oszladozik, az irodalomban, felülkerekedik a romantikus irány, a lovagkori életet túlzásig dédelgetik. Ezen irodalmi termékek közül mint igaz csengésű ezüst harang csendül ki *Kosegarten*, *Brentano* lelkesedése Szent Ferenc iránt. Eredményes hatást ért el *Görres* „*Franz v. Assisi ein Troubadour*” c. könyve; megmutatja Németországnak, hogy mennyi égi szépségű költészet rejlik Szentünk életében. Az érdeklődést csak fokozta Ozanam könyve a 13. századbeli ferences költőkről, melyet 1853-ban fordítottak le először.

Azóta a Szent Ferenc-költemények számának fejlődési vonala meredek irányban halad felfelé, *A. Groeteken* 1912-ben érdemesnek tartotta nagy értéket képviselő antológiáját kiadni²¹, mely majdnem az összes nevezetesebb európai irodalomból hoz szemelvényt, de természetesen legtöbbet a németéből. A Szent halálának hétszázadik évfordulóján *P. Siegfried Schneider O.F.M.* hódol dicső rendalapítójának, „akihez hasonlót alig találunk”, egy szépkiállítású verskötettel²²; *P. Erwin Schripowsky, O.F.M.* szigorúan irodalmi értékű szentferences kisebb költeményeket, balladákat, legendákat s elbeszéléseket gyűjt össze a mai költőktől.²³

* * *

²⁰ Holzapfel i. m. 296. l., H. Felder: Die liturgischen Reimoffizien Juliani v. Sp., Fr. in Sch. 1901., Analecta Franciscana 1887., Quaracchi II. k. 46. l. és IV. k. (1906.) 308. l.

²¹ Die Goldene Legende, Franz. v. Ass. in der Poesie der Völker. M.-Gladbach; úttörő bevezetése ez írásomhoz forrásul szolgált.

²² Gepriesen seist du, mein Herr. M.-Gladbach, 1926.

²³ Gottes Spielmann. Ostdeutsche Verlagsanstalt, Breslau.

Hogy igazságosak legyünk, nem hagyhatjuk el a tőlünk elzárkózó *szláv nemzeteket* sem; a lengyeleknél *Sienkiewicz H.*, a híres műfordító: *Odyniec Ede*, a horvátoknál *Martics Gergely* írtak figyelemre méltó költői apróságokat Szent Ferencről.

Végig szemléltettem a művelt nemzetek irodalmát, hivatkoztam alig ismert, vagy számottevő nevekre (jóval több, kiket elhallgattam), kik arról tanúskodnak, hogy megvalósult boldog Szent Ferenc végső óhaja:²⁴ rendi testvérei nemcsak prédikáltak, hanem sokan költői erőt érezve, „Isten komédiásai” lettek, „hogy felvillanyozzák az emberek szívét és lelki vidámságra indítsák”.²⁵ És rámutattam sok névre, melyek tulajdonosai messze vannak a katolikus Egyháztól, de szabadulni akarnak a köznapiasság sóhajoktól remegő, miazmás levegőjéből és jól érzik magukat Umbria fiának közelében, ahol a madarak koncertjének ő a karmestere, ahol megszeli a farkas is s ahol gyöngyvirágillatú májusi szellő lengedez. Ha ő róla szólanak, még a Próza is kiemelkedik prózaiasságából, élete, Naphimnuszában megörökített szelleme ezer változatban és minden kor nyelvén, ritmusában újra éled.

Nem adtam kimerítő, alapos tanulmányt, de (szabadjon remélnem) fölkeltem a figyelmet, érdeklődést e sajtósági irodalmi jelenség és nyereség iránt, mely után önkéntelenül is feltámad a kérdés lelkünkben: hát Magyarországon gyakorolt-e hatást Szent Ferenc a szépirodalomra?

* * *

Amikor A. Groeteken megszembéli velünk a kultúr-nemzetek ferences szépirodalmát, cserben hagyja a németek közismert alapossága, ha rólunk van szó (ez már magyar sors!...), néhány szóval intéz el minket hogy mi is helyet foglalunk azon szláv (?) nemzetek között, kik Assisi szentjének énekkel, művészettel adóztak.

Pedig abban az időben ismert volt már *Radványi Kálmán* „*Szent Ferenc a természetben*” című költeménye, előtte is írtak néhány figyelemre méltót (mint Rosty Kálmán jezsuita-költő, Kemenes Ferenc), újabban pedig olyan lendületnek indult a ferences irodalom, hogy méltán fölkelheti a külföld figyelmét is. Fioretti három fordításban ismerjük (*Erdős R., Kaposy József, Tormay Cecilia*), *Erdős Renée* „*Assisi zsoldosa*” címen misztérium-drámát ír Szent Ferencről, *Kozma Andor, Juhász Gyula, Mécs László, Sík Sándor, Vargha Gyula* és annyi más nagytekintélyű, nagyjelentőségű nevek szerepelnek a Szent Ferenc dalosai között. *Kocsis László* csipke-finom líráját teljesen Szent Ferencnek dedikálta, mintha csak a korabeli költőtestvérek egyike támadt volna fel s édes-bús dalokat zengedezne a mi nyelvünkön. Ez évben pedig feljegyzésre méltó művet alkotott *Lányi Viktor* a *Beretvás Hugó* Szent Ferenc-oratóriumához írt szöveggel.

Minek köszönhető e számottevő mozgalommá fejlődött fellendülés? Mert szomorúan kell konstatálnunk, hogy a kódex-irodalomban még rátalálunk Szent Ferencre (Fioretti-átdolgozások), azután többszázados szünet áll be.

Kaposy József, a híres magyar danteista elévülhetetlen érdemeket szerzett a magyar ferences irodalom felvirágoztatása körül. 1891-ben a Magyar Szemlében (51. sz.) felhívja a magyar írók figyelmét a szegénység bajnokára, kinek lábai elé rakják még a másvallásúak is elméjük legfényesebb szülötteit. Rámutat arra, hogy Szent Ferenc halála után mennyire foglalkoztatja a képzőművészetet s folytatja: „Bátran merem állítani, hogy Madonnát kivéve nincs földi lény, ki annyiszor szerepelne az olasz festményeken, mint Assisi szegénye.” És

²⁴ Jörgensen-Hirschler: Assisi Szent Ferenc. Kolozsvár, 295. l.

²⁵ Speculum Perfectionis (ford. Balanyi György dr.) 100. fej.

így vagyunk az irodalommal is. Majd jóakarátú szemrehányással mondja: „Mi magyarok Szent Ferencről szóló irodalmi művek tekintetében valóságos szentferenci szegénységben sínylődnünk.”

Lelkesítő cikkére nem támad hamarosan visszhang. *Rosty Kálmán*, *Kemenes Ferenc* e felszólítástól függetlenül írták meg nekünk már régiesen hangzó, de kedves verseiket. A huszadik század legelején *Lenkei Henrik* kezdi meg drámai, balladaszerű költeményével a jelentősebb értékű szentferences költészetet. *Kolozsváron* megindul 1902-ben a *Szent Ferenc Hirmöke*, mely teret enged és szellemével indítást ad a ferences eszmék költői feldolgozására. Egyenlőre csak szerény amatőrök próbálkoznak e hitbuzgalmi lapban, maradandót *Ankáné Dobay Mariska* alkotott „Szent Ferenc legendás könyvé”-vel. A század második tizedében megjelent két Fioretti-fordítás (főleg Kaposyé, melynek Bevezetése, Jegyzetei felbecsülhetetlen értékűek lesznek mindig a magyar Szent Ferenc-kutatóknak), számtalan nagykonceptiójú tanulmány (pl. Prohászkaé a „Magasságok felé” c. könyvében), tanulmányi kirándulások, zarándoklatok Olaszországba s főleg Assisibe, az itáliai kép- és könyvtárakban, múzeumokban szerzett tapasztalatok: ezek voltak egyik fontos tényezői, hogy ma már Magyarországon is világosan látják, hogy az anyagiakban való szegénység mily magas szellemi kincseknek, kultúrának lett bölcsője és ápolója századokon keresztül. S ez az érdeklődés, bámulat és lelkesedés e sajtóságot mozgalom megindítója: Szent Ferenc iránt kedves hangokat csalt ki költőink lantjából is.

De a szentferences költészetünk mai föllendülésének van mélyebben fekvő oka is. A magyar irodalom mennyboltozatának csodálatos tüneménye: Ady Endre új szint, új ritmust, új hangokat hozott a magyar lírába. Hatása szembetűnően nagy és jótékony volt a vallásos költészetünkre is. De mint mondja magáról: „Egy beteg kornak dalosa, vergődöm ellentétek közt”, „kiben benne van a kornak minden erénye és léhasága” s mint ilyen, a perzselő örömöknek, perverz hedonizmusnak lett a hirdetője. Ifjú költőink jelentős része, ha tanult is Adytól, de nem akart a testet-lelket felőrlő dekadenciának prófétája lenni, az egészséges, magyar őserő nem a romboló erkölcstelenség karjaiban, legfeljebb nagy eszmékért „nagyszerű halállal” akar meghalni. A szimbolista irányuk nem a zolai naturalizmus erkölcsi mocsarának kavargatásából áll és nem hullnak térdre a „disznófejű Nagyúr” előtt, hogy felkínálják neki meglékelt fejük tartalmát a Vér és Arany imádatától sarkallva. Az Ady által meghonosított szimbolizmusuk, a sejtelmes iránti érdeklődés elhozta őket a vallás talajára, a modern ember vívódásai Krisztus tanításaihoz. Már Adynál is fel-felcsuklik a vágy Isten felé, a vallásos érzés, de groteszk formában.

A 19. században inkább csak pap-költők voltak művelői a vallásos költészetnek, mely összevetve a profán költészettel, elég szegényes. Íróink óvakodtak színt vallani katolikus mivoltukról, mintha népszerűségüket, jó hírnevüket féltették volna tőle. Sokat kalandoztak a középkorban, de e kornak csak azon alakjai érdeklík inkább őket, akikben a régi, barbár erkölcs nyilatkozik meg (*A két szomszédvár*). Romantikájukat nagyrészt a szabadság, hazafias érzés foglalja le, nem tűnik szemükbe (mint a németeknél Herdernek, protestáns létére) Szent Ferenc alakja; ami szörnyűség történt a középkorban, azt az Egyház terhére írják, melynek képviselőiben nem látnak mást, mint dühös, vérszomjas „keresztény-cinikus barátsereg”-et, „meztelábas ronda csöcseléket, mely a bilincsel népet kárörömmel, hazudt alázat színével kíséri” a máglyára, amint azt Lucifer látatja velünk az Ember Tragédiájában. A legújabb időben katolikus részről oszladozik a tudatlanság és öntudatlanság vallásunk iránt, elmúlóban a középkor egyoldalú megítélése is, ami nagyban meglátszik műveikben. S amikor megbecsülik saját tiszteletreméltó múltjukat, felkeltik az ellentétes világnézetű vagy másvallású íróink érdeklődését a mi értékeink iránt, szeretetüket, sóhajukat, vágyakozásukat a középkor nagy reformálója: Szent Ferenc iránt is. Ezt bizonyítja, e kis kötet is, melyben annyi ellentétes életnézetű írónk egy szívvel hódol Isten szegénykéjének.

* * *

Fogadják is hálás köszönetemet nagyrabecsült íróink, akik egy-egy értékes költői művükkel beléptek szeráfi atyánk negyedik rendjébe s készséggel bocsátották rendelkezésemre szívük Szent Ferenc lelkét áhítózó, vagy dicsőítő kincseit. Nekik köszönhető Isten után elsősorban, hogy a Szent halálának hétszázados évfordulóján megjelenhet egy elég változatos virágcsokor az utolsó harminc év feléledt *magyar szentferences költészetéből*. És én sok utánjárással, de egyre fokozódó lelkesedéssel, szeráfi Atyánk iránti hálából gyűjtöttem össze a sok szerénydísű, vagy pazarul sziporkázó, rövidebb és terjedelmesebb, sokféle muzsikájú és különféle költői irányzatú álmodozó, vagy tüzes, elmés verseket (eredetieket és műfordításokat) s belőlük, mint változatos színpompájú mozaikszemecskékből Szent Ferencünk egész életét igyekeztem rekonstruálni.

A Fioretti fejezeteinek ismert végső szavaival fejezem be én is bevezető írásomat: „Isteni dicséretére! Amen.”

Budapest, 1926. Mindszentek havában.

P. M. Szol. Ferenc
O.F.M.

A Nap éneke

Magasságos, mindenható, jóságos Úr,
tied a dicséret, a dicsőség és tisztelet
és minden áldás.

Csak téged illet, magasságos,
kinek nevét említeni nincs ember, aki méltó.

Dicsértessél, én Uram,
dicsérjenek minden teremtményeid,
kiváltképen testvérünk a Nap,
ki a napokat számunkra megvilágítja;
ő, a szép és nagy fényességgel ragyogó,
ki tőled hoz jelentést, magasságos.

Dicsérjenek, én Uram, Hold asszonytestvérünk s a csillagok,
melyeket az égben tündöklőn drága szépnek alkotál.

Dicsérjen, én Uram, mi testvérünk, a szél,
a levegő, a felhő s a derűs és zord idő, mellyel teremtményeidet látogatod.

Dicsérjen, én Uram, testvérhugunk a víz,
mely dolgos és alázatos, drága és tiszta szűz.

Dicsérjen, én Uram, testvérbátyánk a tűz,
mely nevedben megvilágítja az éjszakát;
és szép, játékos, hatalmas és erős.

Dicsérjen, én Uram, mi asszonytestvérünk az anyaföld,
mely fenntart és kormányoz,
és sokféle gyümölcsöt, színes virágokat és fűveket terem.

Dicsérjenek, én Uram,
akik megbocsájtanak a te szerelmedért
és viselik a betegségek és háborúságok szenvedéseit;
boldogok ők, kik béketűréssel viselik;
mert, magasságos, te koronázod meg őket.

Dicsérjen, én Uram,
mi testvérünk a testi halál,
mely elől élő ember el nem menekülhet.
Jaj azoknak, kik halálos bűnben hálnak;
de boldogok, kik szent akaratodban múlnak el,
kiknek a második halál már nem fáj többé.

Dicsérjétek és áldjátok én Uramat,
és adjatok hálát neki és nagy alázatossággal szolgáljátok őt.

Tormay Cecilia fordítása

I. Születés és ifjúkor

Umbria vándora

(Mysterium 3 felvonásban)

Írta: *Környey Paula*

Előjáték.²⁶

(Szín: Umbria legszebb völgye. Éjszaka. Csillagok ragyognak. Virágba borult fák. A fűben szentjánoskák világitanak. Május van.)

I. Jelenet

Szentjánosbogár (lámpással jön).

Ébredj te álmos, lanyha völgy!
A nagy mezőkön végigreszket
Valami titkos éji láz,
A kis csillagok énekelnek.
Ébredjetek szendergő berkek!
Álmos erdők bús csalogánya
hangosabban dalolj, hiába,
Fel kell rázni a csöndességet!

Csalogány:

Harangvirág, harangvirág
Menyasszonyom! nem hallanád
Vőlegényed hívó szavát?
Ébredj, ébredj álmos világ!

Harangvirág:

Ki költöget? aludni vágyom.

Jánosbogarak:

Mi történik a nagyvilágon?

Csigabiga:

Valami édes dal suhant át
A hús fűvön – mi az? mi az hát?

²⁶ Szemelvény

Csillagok:

Odaadjuk magunkat
Fejére koszorúnak,
Ha eljő nemsokára.

Almafák:

Ki jó el? Ki jó el?

Csillagok:

Az még az Isten titka,
De csodás, édes, ritka
Sugárzó, szép, szelíd lesz.

Almafák:

Ez jó jel! Ez jó jel!

Jánosbogár:

A tücsök jóbarátom,
A patak partján cirpelt
S meséli, hogy kileste
A pataktól egy este
Amint az sugdolódzott
Az aranyos kavicssal,
hogyan lesz aki szeresse...

Harangvirág:

A kavicsot?

Jánosbogár:

Igen. A tücsök mondta.
Ezen össze is vesztek,
Tán még most is perelnek...

Almavirág:

Ti csillagok beszéljtek,
Ha megszületnek emberek,
A ti számotok egyre nő...

Harangvirág:

Ki az, ki jó? Ki az, ki jó?

A Göncöl első csillaga:

Azt suttogják a fellegek:
Egy ember jön most a világra,
Ki mindent egyformán szeret:
emberszívet, fálevelet.

Zöld béka (előugrik):

Engem is fog szeretni – brekeke?

Vakond:
Engem is?

A Göncölsillag:
Eget és földet, minden állatot
S a harmatot mely a fűvön ragyog,
A lepkét mely a szűz virágra száll
mindent, mindent. Tanúm a csalogány.

Mind:
A csalogány? Ő honnan tudja?

Béka (a csalogánynak):
Felelj! mit bámulsz a tejútra?
Kitől hallottad, ki beszélte?

Csalogány:
Az a hályogosszemű vércse.

(Köréje gyűlnek.)

Tegnap be akart kapni épen,
Mikor nagy fény gyulladt az égen
És a fényesség nőni kezdett
S akkor... a szívem belereszket,
Szózat hallatszott a magasból,
A vércse lehullott a gallyról
És bűnbánón zokogni kezdett
Mert fennről hozzá énekeltek.
Azt dalolták az égi ajkak,
hogy meg kell szünni a haragnak;
Minden állat békében éljen
A többi állat-testvérel.
Mert új világ kezdődik nemsokára,
Megszületett a Természet Királya!
Egyszerű és szegényke szent lesz.

Mind (izgatottan):
Hogy fogják hívni őt?...

Csalogány:
Ferencnek.

Mind (álmélkodva):
Ferencnek?...

Csipkerózsa:
Vajjon fog-e engem szeretni,
Ki tüskémmel szoktam fizetni?

Cincér:

Hát engem, az erdő bohócát?...
Már akkor inkább Csipkerózsát.

Csalogány:

Mindnyájunkat, ha jók leszünk,
Legyen hát békés a szívünk.

Falevelek:

Mire mi ősszel meghalunk,
A lábaihoz hullhatunk...

Kis angyal (a fák sudarán megjelen):

A nagy Természetnek örömet jelentek,
Állatkák, virágok jertek velem, jertek.
Isten kegyelméből itt a boldog óra:
Megszületett Ferenc egy kis istállóba'!

(Az erdő népe ámulva követi az angyalt.)

Függöny.

Szent Ferenc születése

Assis városában, derűs Olaszhonban,
Gazdag kalmár arcán sötét felhő, gond van;
Az ékes rózsafa bimbaja nem sarjad,
Bár a férj szeméből hull rá a könnyharmat.

„Jóságos, irgalmas, mindenható Isten,
Ó, küldj szabadítót, ki nőmön segítsen!”
Nemsoká ott van már egy zarándok-koldus,
Kezében szent kereszt, öltözete foltdús.

Mint mikor csillag kel koromsötét éjben,
Reménysugár dereng a férj bús szívében:
„Isten küldötte ez!” Szavát úgy hallgatja
Mintha szólna hozzá szent próféta ajka.

„Jámbor kereskedő!” Beszél a zarándok,
„Házadhoz csak úgy jó a drága ajándok,
Kedves nődnek, ha az istálló szalmája
Lesz mély alázatból gyermekszüelő ágya”.

Babik József

Szent Ferenc születése

6. Leone:

Egy assisi gazdag polgár
Ájtatos hitvese
Madonna Píka,
Ki gyermekáldást várt,
Egy napon érezvén,
Hogy órája közelg,
Imígyen szólítá Máriát:

7. Píka:

Ó, éjszakáim hajnala,
Ó, álmaim őrangyala,
Te könnyes szemmel nevető,
Te szüzi szívvel szerető,
Te mindig engem pártoló,
Vigasztaló és ápoló,
Te jó, te hű, te hű, te jó!
Fordítsd felém szelíd szemed
És szánd meg szenvedésemet.
Ha éjbe tép a sikolyom,
Légy nagy bajomban vígaszom.
Ha kínos órám eljövend,
Ó, légy velem, te jó, te szent.
Fehér kezed omoljon rám
Szűz Mária, édesanyám!

8. Leone:

És meghallgatá Mária
E bizakodó esdeklést,
Megjelent Píka előtt
És ekként szóla hozzá:

9. Szűz Mária:

Leányom ne félj,
Kegyelmem veled van
S amaz órán is veled leszen.
Fiat szülsz majdan,
Kiben az Úr lelke lakozik
S ki nagy dolgokat viend véghez
Isten dicsőségére.

10. Égi kar:

Isten dicsőségére.

11. Leone:

Nem sokkal azután
Píka asszony találkozott

Egy ismeretlen zarándokkal,
Ki ígyen szólítá meg őt:

12. Zarándok:

Áll az udvarotok sarkán
Egy düledező istálló.
Menj el oda, Píka
És várd meg míg az Úr
Kegyelme eljövend.

13. Leone:

És Píka elméne oda,
Hová a zarándok küldte őt
S az istálló padmalyán
Meggzülte fiát,
Kiben az Úr lelke lakozik.

Lányi Viktor

Szent Ferenc ifjúkora

Kifakadt a rózsabimbó,
Arca pirosposzsgás,
Édesanyja, édesapja
Boldogan csókdossák.

Összegyűl a rokonság is
Szent keresztelőre;
Súgnak-búgnak: „Nagy jövő vár
E kis csecsemőre.”

Fejlett, nőtt a kis csemete,
Bokor lett belőle,
Melyre szállt a dalos madár
S új kedvet nyert tőle.

Kacagásra, éneklésre
A kis Ferenc ajka,
Víg tréfára szívesen nyílt
S csengő-bongó dalra.

* * *

Szívében fellobbant a szerelem lángja,
Övé lett a világ legegyszerűbb lánya...
Nem gondolt ő azzal, barna-e vagy szőke?
Neki legkedvesb volt: kis Hamupipőke.
Ledobta magáról ékes öltözetét,
Hogy befödje vele didergő jegyesét;
Kezét megcsókolta és a fekély eltűnt,
Magához ölelte s a gyötrő láz megszűnt.

Tudjátok-e, ó, emberek,
Ki az, aki ott didereg,
Ki a világtól lenézve,
Csókot nyert sebes kezére?
Szegénység a becses neve,
Ferenc arája ez leve.

Babik József

Assisi Ferenc

I.

Éj borult Assisi főterére,
Umbriának bűvös, bájos éje.
Ám az éjjelt nappallá csigázva
Zúg a zajtól Bernardone háza.
Ifjak serge mulat a terraszon...
Pajkos öröm fénylik minden arcon.
Mily merészen néz körül szemük,
Hogy ragyog ruhájuk, fegyverük!
De közöttük legszebb dalia
Francesco, a gazdájok fia,
Mily beszédes ajka, mily mokány,
Akarat sugárzik homlokán.
Nem csoda, hogy társi így kiáltnak:
„Megválasztjuk őt bolond-királynak!”
S hogy fejükbe szállt az ó falerni,
Mennek a kis várost talpra verni.
Élükön, mind közt legszilajabb,
A csörgősipkás király halad.
Jobb kezében ékes kormánypálca,
Lányokat hív víg éjféli táncra.
És ki merne néki ellenállni?
Kilopóznak Assisi leányi.
És tüzétől dévaj ifjú kedvnek
Mámorító táncra kerekednek.
Szól a duda, perdülnek a párok,
Rámosolygnak nyájas holdsugárok...
Tapsol a nép és Francesco apja
Önmagában büszkén mondogatja:
„Meglátjátok még mindannyian,
Mily dicsőre termett a fiam!”

II.

A hold fénye fellegek közt reszket,
A leányok hazaszéledeztek.
A legények forró dalba fognak;
Zengve báját a hajadonoknak.
Szerelemnek zengik üdvösségit,
Mely fölemel s a pokolba szédít...
S hirtelen megszólal egyikük:
„Hej Francesco, hol van, merre tűnt?
Csak nem bujt még ágyba ő kegyelme,
A bolondok fölkent fejedelme?”
Nosza rajta, a sikátorokban
Viháncolva mind utána lobban.

Ott lelik a sétakert egy padján
A fejével mélán bólogatván.
„Mi bajod van? – Faggatják. – Mi bántott?
Tán a kehely lángbora megártott?
Vagy Assisi egy tündéri szépe
Lőtte nyílát szíved közepébe?”
És Francesco felel, mint a részeg:
„Igen, igen! Egy szűz megigézett!
Megszerettem egy csudás leányzót,
Nincsen nála a földön sugárzóbb!
Nincs szépségre nála gazdagabb,
Nincs, ki nála igazb üdvöt ad.
S íme, itt ráteszem a kezem,
Holnap délben már eljegyezem!”
Tetszést rivall az ifjak csapatja
És magában így mosolyog az atyja:
„Holnap kéri és megkapja Klárát,
A podesta milljomos leányát!”

III.

Másnap délben – a pajtási várják –
Fölveszi Francesco díszruháját.
Nincsen annak Assisiben párja,
Egy vagyon ment föl a paszományra,
Másik vagyon hímzésére kellett,
Harmadikból a sallangja tellett.
Hát még kardja, bársonyköpenyegje,
Pénzerszénye, bóbítás süvegje!...
S Francesco elindult a piacra...
Örül a nap, hogy legelhet rajta.
Fut is a nép, hogy közéről lássa:
„Mily levente! Be nemes tartás!”
Ám nem értik a tekintetét,
Milyen földfeletti tűzben ég!...
S ím, a templomhoz ért a menet,
Hol a koldusok fetrengenek,
Itt megáll az ifjú szóttalan
És levet mindent, mi rajta van:
Dísz és fegyvert, pénzt és süveget
– Hüledezve nézi a tömeg –
S széjjelosztja a sorsüldözött
Megvetettek, nyomorúk között,
Majd szerényen térdire leroggyan
S ezt rebegi jámborul, nyugodtan:

„Ki után rég epedék sóvárgón:
A szegénység lett a mátkapárom.
Eddig mondám: Atyám, vezess engem!
Most: Mi atyánk ki vagy a mennyekben!”
S a csőcselék kövel megdobálta
És fejére szállt az apa átka.

(Folytatását lásd a [149. oldalon.](#))

Lenkei Henrik

Isten szegénye

Törékeny test volt, sötét olasz.
Lovagnak készült tőrrel és karddal,
Szórakoztatta bor, zene, kardal,
Játékszere volt hol ez, hol az.

De jókor még megállott egyszer:
Szolgája legyen lovag lovagnak?
Nem! Inkább lesz kis cselédje Annak,
Aki örök s hatalma tenger.

Levetette kék bársonyruháját,
Magára vette sötét csuháját,
Ámultak rajt a virágos völgyek.

Egy nevet mondott a világba
S amerre vitte gyöngé lába,
Nyomán megindultak a könnyek.

Harsányi Lajos

II. Megtérés után

A pápa álma

Ince pápa szemét kerüli az álom,
Nem tud megpihenni a puha nyugágyon;
Nagy lelkét az egyház gondja háborgatja,
Melynek kormányrudját mostan ő forgatja.

Mint mikor hajó jár zajongó tengeren,
Ellene esküszik fönn-lenn minden elem...
Mennydörög, villámlik, bömböl a bős orkán,
Tátong a hullámsír, a bárkát sodorván:

Ily vész fenyegeti Szent Péter hajóját,
A bűn és gonoszság villámukat szórják;
Hitlenség, kéjelgés szennyes áradatja
Az egyház hajóját örvénybe ragadja.

„Alszol Uram? Kelj fel, különben itt a vég,
Sötét fellegekkel van borítva az ég!”
Bús töprengés után Ince elszenderül,
Mint az elfáradt nap, nyugalomba merül.

Álma folytatása nappali gondjának,
Behunyta szeme előtt rémes egy kép támad...
Inog, düledezik a Laterán egyház,
Romjaira mindjárt leszáll a sötét gyász!

De íme, feltűnik két hatalmas alak,²⁷
S nem inganak többé a megrendült falak;
Egyik jobbról tartja Laterán egyházát,
A másik meg balról veti neki hátát!

Hang szól: „Kishitűek, vajjon mitől féltek?
Rémálmából Ince könnyebbülten ébred...
Épen maradt a szép, fényes bazilika,
Igy beszéli ezt el az öreg krónika.

Babik József

²⁷ Szent Ferenc és Szent Domonkos

A szent szegénység bajnoka

Vatikánban szendereg a pápa
Belefáradt, dologba, imába...
Álom száll le rája:
Látja, mintha dőlne lateráni János
Nagy bazilikája.

Látja... reszket, borzadály e szender...
De ki jó ott? Egy szikárka ember,
Umbria szegénye:
Assisi Ferenc az a kereszttel ékes
Inség vőlegénye.

S mintha rögtön óriássá válna,
Támogatja Atlasz-erős válla
Roskadozó várát;
Ince pápa ébred, szívén az örömek
Napsugára jár át.

Mert való lett álma tündérképe;
Az a szegény trónja elé lépe
Fény lebeg körüle...
Fény, melyet borongós hat század nevéről
Még le nem törüle.

„Ó, te vagy hát? – szól vigadva Ince –
Jőjj szívemre, ne is térdelj itt le,
Minap elűzélek...
S most mi nagy, mi jó vagy, álomban sugallta
Nékem a Szentlélek.”

„Vedd az áldást rendi reguládra,
Vedd a nagy szót mennyíhlette szádra:
Éljen a szegénység!
A pazar puhultság rothadó korában
Ez az egy reménység!”

Hangzik a szó jó Ferencnek ajkán:
„Szent szegénység légy nevelő dajkám,
Légy te harci zászlóm!
Sárba fült a szellem, rab aranybilincsen
Nyög a Sion gyászlón.”

„Szüld te újjá a keresztény lelket,
Kinek a kincs ördöge hízelgett
S lelöké a porba...
S albigensek ajkán dörgi: vész az Egyház,
Bűnbe van tiporva!”

„Lássa föld, ég: hogy a szeretetnek
Hős hadára hurkokat nem vetnek
Kincsei a rögnek!
Hogy a tiszta szívek a szabad szegénység
Dús egére szöknek!”

Felszökének! Mint a nap sugára,
Mely a földet tisztogatva járja,
Elúzi a felhőt:
Úgy a hős szegényhad, szent Ferenc nyomában
Intve, gyujtva feljött!

S újra épül vára Vatikánnak,
Oszlopként mind alája állnak
Szent Ferenc vitézi...
Zeng Sion leánya s éltek példafényét
Elbűvölve nézi.

Leng a zászló, győz a korcsvilágon
S mint a gerle száraz őszi ágon
Új tavasz-reményt költ:
Úgy kel a szegénység hívó szózatára
S virul a kemény föld.

S már Ferencre vár győzelme bére,
Szép szeráf leng Alverna hegyére
Lángoló nyilával,
Int az Úr! S hasonló lesz a föld szegénye
szeretett Fiával!

Mint a rózsza öt pirosuló kelyhhel:
A keresztről öt ragyogó sebhely
Szórja rája lombját...
Míg Ferencet égő égi szeretetnek
Lankadási nyomják.

Hej! Szegénység drágalátos kincse!
Bajnokodra rózsabimbót hints le,
Szállj le, szállj le rája!
Hat nagy századára mosolyogj dicsőség
Örök koronája.

Rosty Kálmán S. J.

A szegénység dicsérete

(Szent Ferenc tanítása)

Ne legyen házad, szállód, földed,
Az aranyat gurítsd el messze!
Kincsek bilincseibe veszve
Mindig bajok, gondok gyötörnek.

Tested legyen csupán a házad,
Benne lakója: tiszta lelked,
Irass nevére égi telket,
Leveled róla: az alázat!

Boldog, akinek semmije sincs!
Kit nem gyötör vagyon, rideg kincs,
Minden vagyona: teste, lelke.

A test kriptában szendereg majd,
A lelke meg csodás rügyet hajt
A rózsás mennyei ligetbe.

Harsányi Lajos

Poverello

Te vagy a hős, ki kard nélkül győztél,
Földi kincsről kezéd leoldtad.
Nagyobb vagy te minden férfi hősnél
Az örök harcban herold vagy.

Lángokba dobtad cifra címered,
Derékba törted tested ciprusát.
Mi másnak mámor olcsó színe lett,
Neked mulandó, béna hiúság.

A völgyeket vígan elkerülve
Szíved a dalt égre hegedülte,
Hogy visszazengjen bűnön, borún át.

Ó, tiszta hős, naívság szegénye,
Vezesse ma is kordád szegélye
E földnek minden vándorló juhát.

Kocsis László

A Szegénység jegyese

Búsong a Szegénység, arcán könnyözön;
Sötét fátyol fedi szálnalmas alakját,
Bárhova tekint is, mindenütt közöny
És részvétlen arcok környezik, fogadják...
Nincs sehol tanyája; egy maroknyi tér,
Ahová fáradtan megpihenni térne,
Még annyija sincsen; mindenki kitér,
Mindenkifut tőle borzalommal félre...

Hogyha vigaszt óhajt, a multba tekint,
Valami kedveset, örvendetést lát ott,
Hogyha azt szemléli, feledi megint
A hideg, közömbös, részvétlen világot.
A multnak emlékére újra földerül:
A messze távolban egy kicsinyke jászol,
Benne egy ártatlan, kedves kiseded ül,
Kifisten létére e helyről országol.

Gondos édesanyja, nevelője is,
Mosolyogva állják körül szalmaágyát,
Akit hívó lelkük Istenüknek hisz,
Mint gyenge csecsemőt, a jászolban látják.
Ott a szegénység is derült arccal áll,
Felé a kis Jézus kacsóit kitarja,
Ölelni óhajtja: ajka néma bár,
De beszél helyette ragyogó szempárja.

A bölcsőtől távol, üdvözölve int
Az égi Kisednek a gazdagság, pompa,
De megveti őket, rájuk sem tekint,
Csak a Szegénységre irányul a gondja.
Az árva Szegénység boldogan nevet,
Az isteni jószág láttára ellágyul,
Ajki ezt susogják: Fogadd szívemet,
Szűzi szerelmemnek bizonyításául.

Az isteni gyermek lelkendez, repes
Örömmel fogadja az átadott szívet;
Boldogságban úszik a szegény jegyese,
Jegyese e percben az isteni szív lett.
Ah! De ezen éden nem tartott soká!
Egyetlen egy kincsét elleni megölték...
A bús Szegénységet bős kín mardosá,
Mardossa még most is, kínja nem enyhült még.

Elhagyott lett s árva, mert nincs senkisé,
Aki elfogadná szűzies szerelmét;
Aki, valamint ő, mindent elvisel,
Ki édessé tenné a Szegénység terhét.
Kinek, ha az élet búterhel te bár,
Oldalán mindenkor föltalálná üdvét
S boldogok lennének, mint a gerlepár...
Ó, e boldog óra valamikor üt még?

Több, mint ezer éve a fátyola gyász,
De úgy látszik, senki sem törődik véle!
Csak az ég reménye, nincs, nincs semmi más,
Csak ott remél gyógyírt sajgó sebére.
Epedve óhajtja: te édes halál,
Kedves, boldogító, szabadító angyal,
Ó, vígy Jegyesemhez, ő ölelve vár.
Ó, vígy Jegyesemhez, kérlek, vígy magaddal!

Amíg így sóhajtoz, álomba merül...
Feltűnik előtte egy ifjúnak képe,
Ki a bűn zajától hozzá menekül
És őt átkarolja szűzi lángtól égve.
Fölbredve, többé nem keserge már,
Ezen kép beléje erőt, vigaszt önte,
Szeme a jövőn csüng; epekedve vár,
Várja: e boldogság vaj' mikor köszönt be?

Nem várja sokáig; álma teljesült,
Napvilágra jött az édes, kicsi gyermek;
Valamint az Első szalmácskán feküdt:
Ő is istállóban, szalmán született meg.
Ő az, ki megvetve a világ zaját,
Fut a Szegénységhez szerelemmel telve,
Epedőn, szeretve, hűn karolja át
S üdvét, boldogságát mindkettő föllelte.

Cordisacer

Szent Ferenc lakodalma

Mennyegzős ruhát ölt darócból magára,
Hogy ráismerhessen szeretett arája;
Derekát öv gyanánt kötéllel szorítja,
Mezítláb van, fejét főveg nem borítja.

Igy jár egyik helyről másikra boldogan,
Hirdeti örömmel: mily szép arája van.
És ha szavaira válasz: gúny, nevetség,
Lelkesedve mondja: „Neve szent Szegénység!”

Jámbor szerzetesek adnak neki telket,
Ahol jegyesével csöndet, nyugtot lelhet:
Nem is hívja másképp, csak: „Én kis részecském,
Porciunkula te! Legdrágább kincsecském”.

Babik József

Szent Ferenc legendás könyvéből

II.

(Szent Ferenc szegénnyé lesz)

Assisi utcáit koldulva bejárja,
És fillért kér attól, akinek nincs kincse –
Hisz ő reá bízta az ég-föld királya,
Hogy megrongált házát újra felépítse.
De ő neki nincsen, ő koldus, ő szegény,
Adjon, akinek a jó Isten is adott –
És könnyek csillognak két éjsötét szemén,
Látva a szívtelen szegényt és gazdagot.

Egy-egy fillérikét is alig vetnek oda,
Hanem a szitokból kijut neki szépen.
Hiszen csak egy bolond, ki tehetne róla,
Hogyha ütleget kap alamizsnaképen?
Amelyet, mint a jót, mosolyogva fogad
És mennyei öröm sugárzik arcáról –
Mikor a lármára egy kissé távolabb
Gazdag Bernardone ajtaja kitárul.

„Mi zaj van itt, – kérdi – honnan ez a lárma?
Nem állhatom tovább, megtudni kijöttem”.
– Egy bolondot ütnek, annak rovására
Mulatnak úgy uram – felelik rá többen.
– Próbáltam védeni ezt a nyomorultat, –
Szólt egy hang – de magam nem segíthettem meg.
Pedig menekvésre nem talált ő utat,
Olyan tehetetlen, akárcsak egy gyermek,

„Menjünk tehát együtt, – szól a gazdag ember –
Akinek szíve van, az mind jöjjön velem,
Hisz az a nyomorult nyugodalmat nem nyer,
Nem tud védekezni a sokaság ellen.
Hej! Félre az útból! Mit műveltek itten?
Korbáccsal verlek szét, hitvány, jöttment-népe,
Akarjátok, hogy az igazságos Isten
Hatalmas ostorát tireátok mérje?”

De többet nem mondhat, elcsuklik a hangja
S az arca egyszerre fakó lesz – elkékül,
És a szegény koldus, térdére roskadva,
Felkiált: „Ó atyám!” – míg könny hull szemébül.

– A körülte állók elosonnak lassan,
Gazdag Bernardone haragjától félve,
Aki rájuk se néz, de szava megharsan,
Míg ádáz gyűlölet lobog a szemébe':

„Légy átkozott ember, aki fiam voltál,
S megszűntél az lenni e pillanat óta –
Aki nevemre ily gyaláztat hoztál,
Amelyet lemosni nem fog semmi róla!
Takarodjál innen, ne lássalak többet!
S ne mondd, hogy fiam vagy, mert nem vagyok atyád,
Szakadjon meg minden kapocs köztem – közted”
– Kiáltja, messziről hallatva még szavát.

Szent Ferenc csak néz, néz, könnyes a pillája
És meglát egy koldust ott az utcaszélen,
S a bámész tömeget otthagya magára,
A szegény emberhez járul ilyenképen:
„Atyám kitagadott, légy helyette atyám –
S megátkozott engem, ó, áldj meg helyébe.”
Mély fájdalom rezg át minden egyes szaván,
Amellyel a koldust ezekkel megkérte.

És gyűjtik a fillért, most már együtt, ketten
S szent Dömjén temploma lassacskán fölépül,
S megáldja a várost a Szent hálatelten,
Áldás, magasztalás sugárzik szemébül.
– És belopózik az Isten hajlékába
A nép, mely gyalázta, míg fillérét kérte,
És balzsamot talál szíve fájdalmára,
Míg szentséges szentje tovább szenved érte.

Ankáné Dobay Mariska

Assisi Szent Ferenc és a mi Urunk Jézus Krisztus

I.

Lenn Rivortorto hallgatag völgyében,
Hol a folyócska délre kanyarul,
Az omladékos, sziklás part felett
Magános ember nézi az eget.

Magános ember, szegény szerzetes,
Durvaszövésű, nehéz szőrcsuhába';
Ámde vonásin s nemes homlokán
Szent ihletés s az Eszme lángsugára...

Hús illat kél a babérrdő árnyán.
Halvány ködök imbolygnak szerteszét;
A szellő halkán, meglapulva lépked,
S egy távol harang küldi zengzetét...

Távoli harang ritmikus zenéje
A párás légben zsongva-bongva hull.
Távoli harang ritmikus zenéjén
Térdre omlik... míg lassan alkonyul.

II.

„Uram! Ma késve érkezett a nap,
Az ébredésnél sötét árnyakat
Üzött szemünk... ma fényt alig lelénk,
Uram, ma búsan,
Nagyon búsan ébredénk!

És jaj, az alkony se hozott vigaszt!
Úgy szomjúhoztuk s késett a malaszt,
Mely lelkünk mélyén szent lángokban égve...
Madárként szállt el szívünk szép reménye!
A fészken sivár, sivár némaság...

Uram, küszöbünk kétely lépte át!
S nem egyedül jött, ó, nem egymagában,
Csábos nézésű szépséges leánya:
A bűn kísérte, parancsait lesve.

Sötétedik, ím, közeleg az este
S a csüggedés, lásd erőt vesz rajtam:
Uram, a vészben, a létvihárban
Félek, elbukik szolgád, a gyöngye ember;

Uram, ha lehet, most, most még emelj fel,
Emelj fel, segíts, hallgasd meg imám!”

„Dehát miért félsz, mondd mi háborít?
Nem láttad-e már, hogy az éjszaka
Nem öröklét... csak a múltó idő;
És ha a nap a horizontra feljő
S leküldi lángzó, tüzes nyilát:
Csodásabb lesz a holnap, mint a ma!

S a Kétely mért bánt, a Bűn mért kísért?
Régebb is mondtam, hogy ki harcba tért
Vértjét, fegyverét ne feledje el
És nézzen szembe bátran ellenével:
A gyáva megfut, a hős harcba száll:
A törpe létnél szebb a dicsihalál!”

Igen Uram, akartad, így leszen!
Aranylik is már ott, a fellegen
Egy pillantásod íme, ráesett...

De ó, emeld fel azokért kezéd,
Akiknek sorsa kínos és nehéz:
Kiknek hajóján vad viharok szállnak
S kik árbóctörtén a Holnapra várnak
És a holnappal új hajóra tán,
Mely révbe vinné... hallgasd meg imám!

Könyörgök értük, bár igaz, sokan
Tévéton járnak. Alázatosan
Kevés, kevés, ki meghajtja fejét:
De ha a tölgyet villám sujtja szét,
az gyökerében mégis tölgy marad...

Uram, ha küldesz még napsugarat,
Ne figyelmezz a megcsonkított törzsre,
De tövében a bontakozó zöldre,
Az ifjú, zsenge hajtásokra nézz!

Uram, ne sujtson fájóbban a Kéz,
Mely mindörökké velünk volt, velünk;
S ha bűnbánatban némán könnyezünk:
Fordítsd felénk egy pillanatra arcod,
Hogy megvívhassuk a szomorú harcot
És önszívünkön leljünk győzedelmet!

Ajándékképen adj még egy kegyelmet,
A legnagyobbat, mit jószágod adhat:
Gyűjtsd fel a fáklyát, gyűjtsd fel mindazoknak,

Akiknek lelke sötét és sivár,
Mint barlang mélye, hová nem talál
A sugaras ég enyhet adó kékje:
Vezesd ki őket a tavaszi fénybe,
Hol a *megértés* hajnala ragyog!”

Ferenc, Ferenc! Én fénylő szárnyakat
És párázó mély sebeket kínálok,
Ha majd éltednek zenitjét átlépted:
Addig ráeszmélsz; a jól tudom, megérted
Célod és küldetésed voltát...

S most jer közel és két karral karolj át:
Igy... hajtsd szívemre gondterhes fejed...

A ködbelátszó jövődök felett
Majd jönni fog még sujtott nemzedék,
(Milyenről te is beszéltél előbb)
Ezeknek sorsát én terád bizom,
Te vezesd őket majd a nagy úton,
Te és „Testvéreid”, kik öröködbe lépnek,
Oszlopául a „Ferenc szellemének”!

A ködbelátszó Jövendők felett
Lángolni fog majd a Te szellemed
S mint fénykéve az óceáni éjbe',
Hajót és Hajóst majd bizton vezet a Révbe!

III.

Lenn Rivortoro hallgatag völgyébe',
Hol a folyócska délre kanyarul,
Az omladékos, sziklás part felett
Az Úr Ferencsel így beszélgetett...

...Hús illat kél a babérerdő árnyán,
Halvány ködök imbolygnak szerteszét,
A szellő halkán, meglapulva lépked
S egy távol harang küldi zengzetét.

Távoli harang ritmikus zenéje,
A párás légben zsongva-bongva hull

S az alkonyégnek kéklő, mély ölébe'
Egy tiszta csillag reszketőn kigyúl...

Dobay Olga

Az Úrnak alázatos szolgája szól

Felséges Nap, dicsérjed Őt,
Amíg haladsz az ég ívén!
Dicsérem én is, áldom Őt
És nem szűnöm szeretni én:
„Deus meus et omnia!”

Dicsérjed Őt szép, szende Hold,
Amint az égen átvonulsz;
Te Föld is, himnuszod dalold,
Ha megvirradsz, ha alkonyulsz!
„Deus meus et omnia!”

Te kis sereg bohó madár,
Vállamra szálló kedvesek,
Felém csapongó sok madár,
Urunkról énekeljeteK.
„Deus meus et omnia!”

Dicsérjed Őt Alverna, te,
Ezernyi lomb s ezer virág,
Magasztalóan zengjenek
Tömör szirtek és karcsú fák!
„Deus meus et omnia!”

Én is zengem, szegény Ferenc,
Neked meghódoló dalom.
Édes szavad, – míg zengedez –
Uram, gyönyörrel hallgatom:
„Deus meus et omnia!”

Földes Zoltán

Assisi Szentjéről

Tupino s ama víz közt, mely lezajlik
a dombról, melyet választott Ubaldo,²⁸
magas hegynek termékeny háta hajlik,

Honnan Perugia felé száll az ártó
hő s fagy a Nagykapun; s mögötte renyhül
súlyos igában Nocera meg Gualdo.

E lejtőn, ott hol némileg megenyhül
meredeke, egy nap jött e világra,
egy nap, minőt a Ganges partja nem szül.

Azért, ki e helyről beszélni vágyna,
ne mondja *Ascesi*,²⁹ mert nem igazság,
mert Napkelet név illik ily csodákra.

Ez embereknek-adott új vígasság
alig hogy felkelt, már érezni kezdte
az egész föld, erénye nagy vigasszát.

Mert ifjan már, oly hölgy kegyét kereste
atyja ellen, kinek, mint a halálnak,
nem szoktunk ajtót nyitni örvendezve.³⁰

S a lelki törvényszék előtt e párnak
*et coram patre*³¹ meglett esküvője;
s mindjobban egyek s többet el se válnak.

Megfosztva első férjétől,³² e nőre
ezerszáz év vak megvetése várt,
míg ez,³³ hivatlan, kimenté belőle.

Mit ért, hogy hallották, mily bizton állt
Amyclas³⁴ mellett, annak hangját hallván,
kitől a föld is rengett, merre járt?

Mit ért, hogy hüven, mikor még a halvány
Mária is megmaradt lenn a földön,
ő ott fenn sírt Krisztussal a cudar fán?

²⁸ Ubaldo Baldassini gubbioi püspök az Asciano dombot választá remeteségül.

²⁹ Ascesi, Assisi népies neve.

³⁰ A Szegénység.

³¹ Et coram patre: „És atya előtt.”

³² Első férje: Krisztus.

³³ Szent Ferenc.

³⁴ Amyclas, szegény halász, nem félt Caesartól, mint a hatalmasok: tőle nem vehetett el semmit.

De több szómat homályba már nem öltöm
s Ferencet most a szeretők helyébe
és a hű Szegénységet visszaköltöm.

Boldog békéjük édes bájú képe,
csodás szerelmük és a szent vidámság
szent vágyat szórt a szemlélők szívébe,

úgy hogy előbb Bernát követni társát
a nagy békébe, saruját levetve
futott s lassúnak vélte szent futását.

Óh boldog bőség földünkön feledve!
Sarut Egid és sarut old Szilveszter,
menyasszonyért a vőlegényt követve.

Új útnak így az atya és e mester,
és hölgye és újdon családja mégyen,
övíl egy hitvány kötelet se restel.

S ím mégsem verte le szemét a szégyen,
bár Pietro Bernardone csak az atyja
s bármily csodás szegényes színe légyen.

Mint egy király Incének³⁵ tudtul adja
kemény szándékát s első szent pecsétjét
rendjének tőle nyomban elfogadja.

Aztán, hogy nőttön nőtt a szent szegénység
csapatja a mögött, kinek erényét
méltóbban égi glóriák dícsérnék:

második koronának nyerte fényét,
mert Honorius³⁶ Égi Sugalomra
másodszor is megáldta szent merényét.

Aztán, midőn a mártirpálma szomja
Krisztust, kiben hitt annyi szent tanítvány,
vad szultán előtt prédikálni vonja,

látva, hogy nyers még s megtérésre hitvány
e nép, nem ült hiába: felkereste
az olasz fű gyümölcsét, gyámolítván.

³⁵ III. Ince pápa.

³⁶ III. Honorius pápa.

Tiberis és Arno között szerezte
egy zord sziklán az utolsó pecsétet
Krisztustól és két évig hordta teste.

Midőn Annak, ki annyi célja végett
szemelte ki, tetszett felhívni díjra,
mint akit alázata dicsővé tett:

testvérörököseit összehíjja,
nekik ajánlva édes asszonyát
s hogy szeressék, híven, szívükbe írja.

És karjaikból igaz otthonát
keresve elszállott drága a szellem,
tiltván koporsók cifra lim-lomát.

Gondold el most, ki volt, micsoda jellem,
méltó társ Péterként vezetni bárkánk
a biztos jel felé mély tenger ellen.

Ő volt az épen, a mi pátriárkánk
s most már megértheted, hogy őt követve
jó árut vittünk s jó nyereség várt ránk.

*(Dante Paradicsomából, XI. ének 43-123. verssorai.)
Babits Mihály fordítása*

Szent Ferenc Legendás könyvéből

VII.

(Szent Ferenc a szultánnál)

Elpihent a csata, csönd van a vidéken,
Hol a vér patakzott nem is olyan régen.
Csak a tenger mélye, a tenger hulláma
Morajlik, míg ott is elhal majd a lárma,
De akkor is zúg még ha nyugalomra tér,
Amíg kibeszéli a csata rémségét
Fű, fa, ér...

Assisi szegénye tenger partja mellett,
Lelkében átéli az egész küzdelmet:
Látja a sok rendet mit a halál vágott,
Azt a romba döntött pusztuló országot
S eltemeti arcát aszott két kezébe,
De lelkében ott van a pusztulás képe;
A lelkével lát ő, a szívével érez
S a nyomorultakat szorítja szívéhez,
Bár csak képzeletben. És érzi és hallja,
Ott cseng fülében a legyőzöttek jajja,
Kik szabadulásért tekintnek az égre,
Hogy a vérontásnak legyen már határa,
Legyen egyszer vége!
S amint ő ezt hallja, amint ő ezt látja:
Egy gondolat támad gondterhes agyába;
Hátha engem küldött az Úr ezen népnek
Szabadítására?

* * *

Az arab táborban nagyon vígan vannak,
Ünnepet szentelnek a nagy diadalnak.
Ma még ők a győzők, holnap tán az ellen
S Mohamed népe kell rabigát viseljen.
De nem! Inkább meghal ott a csatatéren,
Mert úgy befogadja a hetedik éden
Mostan, legelőször oly sok idő múltán
Elhozott nőivel mulatoz a szultán.
De nincsen is párja Halila szemének,
Nincsen oly csillaga a sugaras égnek.
És nem olyan édes a bülbül danája,
Mint a szép Aisah csengő kacagása.
S milyen üde, rózsás az Eminha arca...
A nagy szultán szeme úgy elmereng rajta.
És a többi mind, mind egy-egy édes hűri,
Aki földre szállott,

Hogy bűvös édenre varázsolja ezt a
Gondterhes világot.
De mi az? Egyszerre halk kopogás zaja,
A nagy úr nyugalmát durván megzavarja;
Valami baj van tán? És egy intésére
A szép odaliszkok elvonulnak félre.
Mert a szultán kedvelt hölgyei arcára
Rá nem tekinthet más férfiszem sugára.

De ím, a sátonnak függőnye szétlebben
És belép egy alak, sötét, durva mezben
S fejét köszöntésül könnyedén meghajtva,
Vakmerően ilyen szóra nyílik ajka:
„Eljöttem tehozzád arabok szultánja,
Az Isten nevébe',
Ki neked – általam – a szemedre hányja
Azt a nyomort, melyet rázúdítasz e népre.
Ki adott hatalmat élet s halál fölött
Rendelkezni neked?
Hogy a sors könyvébe a sorok közé még
Vérrel írd be neved.
Mondd, lesz-e apja azon sok árvának,
Akiknek apáit mind leöletted?
S hallva az özvegyek panaszos sírását
Nyugton hagy-e lelked?”

„– Elég, elég, hitvány, vakmerő gyaurja,
Vagy összetiporlak, mint egy szennyes férget,
Mely a röögöt túrja.
Porba omoljon, ki színem elé járul!”
– És glóriás derű ragyog a szultánra
Szent Ferenc arcául.
Határtalan harag villáma cikázik
A nagy úr szemébe'
Midőn intésére a földig hajolva
Egy eunuch lép be.
– „Bakót, bakót elő!” Az ott terem menten.
„Itt a gyaur kutya, üssed le a fejét,
Hadd gyönyörködtessen!”
„Uram, nem! Én félek, nem nyúlhatok hozzá,
Hisz a korán tiltja, fejét ne üssük le!
Kegyelmes, hős szultán, eszelős ez ember,
Nem hozna szerencsét győző fegyverünkre!”
Elfakul e szóra a nagy szultán arca
S babonásan, félve mondja a bakónak:
„Hagyj ezzel magamra!”
„Ki vagy, mi vagy, mondd hát!” Így kezdi a nagy úr
Feleletet várva.
„A legnagyobb Úrnak vagyok én ó, uram,
Legkisebb szolgája.”

„És ki a te urad, hogy nála kiválóbb
E világon nincsen?”
Fejét áhitattal meghajtva Ferenc szól:
– Az egy igaz Isten.
Az az Isten, aki jutalmat ad annak,
Kinek jótettei hozzája fölhatnak.
De megveri százszor, de lesujt a bűnre
És nem lesz oly zsarnok, ki megmenekülne!
Megver tégedet is az az Isten, érzem,
Hogyha még tovább is sanyargatod népem...”

* * *

Újra zaj hallatszik. Honnan van a lárma?
Szól a parancs: „Rögtön nézzenek utána.”
Be is lép egy vitéz kevés idő múlva,
A nagy szultán előtt földig leborulva.
„Én hatalmas uram, győzhetetlen szultán...”
– „Gyorsan a dologra!” – mond a nagy úr kurtán
Mi zaj van odakint? Az a lárma honnan?
S feleli a vitéz: „Én uram, halott van,
A csatátért magam mindenütt megjártam,
Mikor e halottra – fiadra találtam.
Allah legyen vele, ez az én kérésem
S fogadja keblébe a hetedik égben”...
Nem felel a szultán, csak bámul, csak bámul,
Mérhetetlen bánat tükrözik arcárul.
Hiába a vigasz, beszélhetnek tőle,
Szíve majd megszakad s mégse pereg könnye;
Amikor Szent Ferenc e fájdalmat látja;
Odalép hozzája.
„Látod uram, – így szól – Isten keze rajtad,
Hogy ez így legyen, azt tenmagad akartad.
Hánynak vetted el te apját, férjét, fiát?
És azoknak, mondd hát, vigasztalást ki ad?
Az az Isten, kinek sujtó keze rajtad,
Meg is vigasztalhat!
Ne hívjad hát ki az Úr haragját újra,
Hogy majd ostorával az ártatlant sújtsa.
Vezesd vissza néped a te szép hazádba,
Hogy ne legyen annyi elhagyatott árva;
Hisz azt a fájdalmat, amely tört forgatott
Szíved közepében,
Ki tudja, hogy hányan érezik így épen?”
A szultán csak néz, néz fájdalommal telve,
Majd zokogva borul reá szent Ferencre
S elcsuklik a hangja:
– Legyen, ahogy a te Istened akarja!”...

Ankáné Dobay Mariska

III. Szent Ferenc a természetben

Szent Ferenc a természetben

Széttárt palásttal, mint egy fejdelem,
A méltóságos hajnal megjelen:
Vörös sugárt szór izzó koronája
A violaszín égre és a tájra;
Bíborban ég a felhők tört szegélye:
Dereng az erdő csendes, tarka mélye,
A napsugár a gyöngyharmatra téved:
– Elszáll az álom, visszatér az élet.

Ébred a jázmin, tiszta fehérén,
Messzire díszeleg szerte a réten;
Az oleander piros-halaványan
Fürdik az első hajnali sugárban;
Kúszik az örökzöld: ágrafutó repkény
A piros gránátfát zöldre beszegvén;
Myrtus alatt liliom illatot ontva...
Mind az egész természet ragyogó pompa,
Az örök, szent béke varázsa van itten,
A természetben mosolyog az – Isten.

És jó a Szent. Derékon átkötött
Sötét darócruhába öltözött.
Ruhája durva, lelke mint lehellet,
Mezébe' jár a tisztult érzelmeknek.
– Karját kitérve áll meg ott a réten,
Arcán mosoly van és öröm szemében,
A tiszta léget szívja, keble tágul
A friss tavasznak szűzi illatátul
És érzi azt a lüktető erőt,
Mely élni késztet erdőt és mezőt,
Mely dalt fakaszt a madárajkakon,
Eget-földet pezsgő sugárba von.

Lelkére ihlet szent varázsa száll,
Gyönyör, mely szót az ajkon nem talál:
Fölérte Isten nagy gondolatát,
Mely fát, virágot lélekkal hat át.
– Szívében él az izzó szeretet,
Mely átöleli a természetet,
Mely lebbenő lepét, dalló madárt,
Hús árnyas erdőt, zöldelő határt,
Feslő virágot, szálló illatot,
Királyi fénnel a büszke napot

Testvérnek nézi. Lelke szent hevével
Az illatos, virágos rétre térdel
És úgy imádja őt, ki éltet át
S a nagyvilágba ily harmóniát.

Versenyre hívja a zengő madárdal
És együtt sír a harmatos virággal;
Kezére száll a kis tücsök s a Szent
Megéri a dalát, hogy mit jelent.
– És látva ezt a pompát, fényt, derűt,
Mely rátekint itt szerte mindenütt,
Kiöl szívéből minden kapzsi vágyat,
Eldobja pénzét – s örül a virágnak,
Önméltósága emelt homlokán van:
Értékét érzi, amit hord magában;
És nem hajol meg zsarnok gög előtt,
De fölkarolja a más szenvedőt.
Mit néki kincs, ha lelke halhatatlan!
Boldog szegényen is e szent tudatban.

– És kél utána egy új nemzedék,
Magába szívja az ő szellemét
S a szent szegénység ezrek kincse lesz,
Mint új, üdítő forrás csörgedez.
Merít belőle, kit a gond üzött –
S aki koldús volt kincsei között.
Az öntudatra ébredt szív repes,
Nem úzik el, ha hű testvért keres.
A krisztusi eszme ragyog, vezet,
Alkotni kezd a tiszta szeretet,
Mely eltöröl nyomort és büszkeséget
S földre hozza a – szent testvériséget.

Toll, véső, költő lantja és ecset:
Ilyennek állítsunk emlékeket!

Radványi Kálmán

Szeressétek

Szeressétek Ferencet, a szegényt.
A földi kincs varázsa véget ért.

Szeressétek Ferencet, a jámbort.
Mit vártok itt? Mulandó vidám tort?

Szeressétek Ferencet, ő szelíd.
Utáljátok az élet cseleit.

Szeressétek, ő a naiv zenész,
Opera, koncert neki mind kevés.

Szeressétek benne az örömet,
Mit földi zaj sohase öröl meg.

Szeressétek rajta az égi bájt,
Ő még a felhőknek is muzsikált.

Szeressétek érte a vadakat,
A bárányt, ki bozótban fennakadt.

Szeressétek a fáradt falombot,
Az embert, ki a síríg bolyongott.

Szeressétek, ő is úgy szerette,
Kinek szívéen csüngött vágya, terhe.

Szeressétek az égi csudákat,
Az eget, mely ránk arany ruhát ad.

Szeressétek, ki szerény szolga itt
S a mennynek szánja kisdéd dolgait.

Ki szánt, vet, hogy angyalok arassák,
Kiknek hazája a kék magasság.

Ki mint Ferenc, eme törpe korban
Megmutatja: tartományunk hol van?

Mikor szívünk már mindent elzenélt...
Szeressétek Ferencet, a szegényt.

Kocsis László

Trecento

Vörös fáklyák lobogtak,
Mint üstökösfarok
S fényes máglyák omoltak
S harsogtak harcдалok
S véres karddal robogtak
Vészes arkangyalok
S konok daccal zokogtak
Eretnek kardalok
S vetéseken tiportak
Kegyetlenül s balog
Az ércpáncélba horpadt
Érclelkű lovagok.

De jött Ferenc szelíden,
Szemében kék virág,
Lelkében boldog Isten,
Szívében új világ
És énekelt imígyen
Profán litániát:
„Szép hugaim, galambok,
Nővéreim, ti fák,
Testvéreim, ti barmok,
Legyetek jók ti hát.”

Juhász Gyula

Szeráf az erdőn

(Frűrich képe)

Ül Ferenc, a szeráf, kerek erdő mélyén,
Szende szép alázat ömlik el személyén;
Szeretik is egyben ember és vadállat...
Mind örül, megenyhül, hogyha rátalálhat.
Arca szent derűje, nyájas ajka méze
Szíveket gyúlaszta, szemeket igéze;
Boldog, aki látja, boldog, aki hallja,
Baja, búja gyógyul, ha ő vigasztalja.

Ül mohos fatuskón s im, csodák csodája!
Udvarolva barmok nyája körülállja;
Jön a gím s agancsa hajt előtte bókot,
őz símul ölébe, mintha kérne csókot;
Fürge mókus ugrál, int vidor szemével;
Kis nyulacska sem fél, lágyan emelé fel,
Pihen a csuháján puha, pici lába,
Kedve volna szökni jó ura nyakába.
Gólya úr is őrt áll, karcsú nyaka görbül,
Csőre kerepelve jár a nagy örömtül:

„Messze földre mentem, tengeren átkeltem,
De ilyen szeráfra csakis egyre leltem!”
Vállain, kezében hű galambok ülnek,
A dalos pacsirták zengve ráröpülnek;
Sólyom a sudar fán szól reá tekintve:
„Égi sas! nem érek oly magasra, mint te!”

S jön a két baráttárs, nézi bámulattal,
Hogy malasztos atyjuk ül a falka vaddal?
Mint szakítja félbe mennybe szállt imáját;
S temploma az erdő, itt keresi nyáját?
Igy enyelg vadak közt ez a csoda-férfi,
Isten atyahangját barmokon is érti!
Vonz vadat és embert egyaránt magához:
Mert szeráfi szíve égi lángot áldoz.

Rosty Kálmán S.J.

Szent Ferenc és a madarak

Hallga csak! Az erdőszélen
Fáján, bokrán a ligetnek,
Édes hangú kis madárcák
Csicseregnek, énekelnek;
Közbe-közbe vadgalamb búg
És a fájó szavú csattog,
Nyomba' rá az arany málu
Hallatja a lágy síphangot.

Szent Ferenc az úton hagyva
Társait, fut a ligetbe:
Aranyszájú kis madárcák!
Üdvözöllek lelkesedve,
Íme, látom, ti bevártok,
Egy se röppen tova innen,
Hallgassátok mit beszél az
Üdvözítő Fiú-Isten.

Szép igéje mondja, hogy van
A világnak égi atyja,
Akitől van minden élet,
Ki az áldást osztogatja,
Kit imádni, áldani kell
Tetteinkben, gondolatban
És a jóért, mit velünk tesz,
Hálát adni szakadatlan.

Titeket is ő teremtett,
Tollból szötte a ruhátok,
Sebes röptű szárnyat adva,
Mellyel ide-oda szálltok,
Ada édes arany hangot
És lakást a tiszta légben
S bár nem vettek, se arattok,
Nem hagy veszni mégse éhen.

Mondjátok hát ezer hálát
A jóságos Istenkének,
Kis szátokban egyre zengjen
Az imádás, a dicséret;
Áldjátok a Gondviselőt
Csicseregve vagy dalolva
S a szeretet piros lángját
Szőjétek a dalotokba.

Örül, örvend a madárság,
A nyakát felnyujtva nézdel,
ki-kibontja röpke szárnyát
S verdesi lágý lebegéssel,
Szája nyitva, mintha bele
Az igéből méz csepegne,
Szeme lángol, mintha édes
Titkos látás égne benne.

A kegyes, jó szent kezével
Meg-megérint egyet-egyet
És megáldja a csoportot
És reája keresztet vet
S mond: A nap száll, társaimmal
Tova kell már mennem innen,
Kis madárcák, testvércéim!
Szálljatokn el! Áldjon Isten!

Csoda egy szer az a szentség!
Még a vadak is megérik;
Legkivált, ha a szeretet
Szép ígét mondja nekik:
Szelídekké lesznek akkor,
Hódolat száll a szívükbe
S nyíló kedves, lágý örömmel
Állnak mintegy megbűvölve.

Kemenes Ferenc

Szent Ferenc és a tücsök

Fütyörész a kis tücsök a
Zöld bokorban nagy vidáman,
Ki-kijön és megfürödik
Az aranyos napsugárban;
Lágy fűvön jár, legelészget
S megy megint a kis bokorba
S égő szomját ott a hűsön
Édes harmat-gyönggyel oltja.

„Pici tücsköm üdvözöllek,
Szállj ide a tenyeremre”,
Nyájas hangú édes szóval
Hívja a szent kedve-telve:
„Jöszte és áldd az Úr Istent,
Ki teremtett mennyet, földet...”
És az nyomban oda ugrik
És erősen énekelget.

Ott fütyölget jó sokáig...
„Szállj le testvér, szállj le mostan,
Amint látom, a lakásod
Abban a kis zöld bokorban;
Szótt levelek enyhe árnya...”
S az leszáll a zöld bokornak
Hús, homályos sátorába.

Hívja másnap, hívja nyolc nap
S mindig felszáll tenyerére,
Kedv, öröm zeng a szavában,
Csupa láng a füttyzenéje
S akkor tér csak a bokorba,
Mikor a szent mondja néki...
Pörren a könny és csodálják
Szent Ferenc és a testvéri.

„Pici tücsköm, már nyolc napja,
Hogy vidítasz énekeddel,
Most már menj és más vidéki
Embereknek zengedezd el;
Ott dícsérd, áldd az Urat, ki
Minden élő gondos atyja...”
Nem is látta senki többé,
Bokor-sátrát oda hagyta.

Ha az ihló, a Szentlélek
Lángja lobog, ég a szívben,
Ha az ember igaz és szent
S azt akarja, amit Isten:
Megengedi az Úr olykor
A meggyőző csoda végett,
Hogy az ilyen élő szentnek
Meghódoljon a természet.

Kemenes Ferenc

Szent Ferenc prédikációja

A kis pacsirta fennen szárnyal,
– E szárnyas ima, nyíllá vált dal –
Mint lélek, mely kintől megváltva
Meg' visszaszáll égi honába.

Szent Ferenc hallja, mintha épen
Szeráf-dal csengene fülében,
Mintha a tűz lobogna benne
S a fény, a hő s szív vágya lenne.

Assisi klostrom rostélyára
Csoportba gyűl sok kis madárka;
Mind, mind az Isten szegénykéi
S mind, mind a rendes étkit kéri.

S szól Szent Ferenc: „Madár-testvérek
Hozzám ti kenyérért jövétek,
De mostan ím, nemcsak kenyérrel
Etetlek és bocsátlak én el.”

„Vegyétek most, boldog madárcák,
Mennyei igék szent manáját;
Adom, mintha az enyém volna,
Pedig nem az, bár ajkam szórja.”

„Titeket kettős hála köt le
Dicsérni az Urat örökre;
Ő adta, hogy szátok dalolhat,
A piros sapkát s puha tollat.”

„Repülőnök szárnyat növeszte,
Hogy szállhassatok messze, messze;
A boldog égi csarnokokhoz
És mindenütt ő ápol, gondoz!”

Most az egész sereg madárka
Vígán dalolva kele szárnyra
És szétoszlik minden vidékre –
A Szent szívében égi béke.

Nem tudta, hogy a testvér-tábor
Értett-e valamit szavából;
De, hogy megérté egyetlen fül:
Azt tudta jól, azt hitte szentül.

(Longfellow) Szász Béla fordítása

A két csudás szent

I.

Az Alvernán – erdő között –
Kicsiny hajlékából kijött
Jó Szent Ferenc és elmerül
Isten dicséretébe', –
S csicsergő hang gyülvöng körül
Dalolva, énekelve.
Rászállanak kezére,
Egynémelyik vállára ül,
A többi meg köréje.
S Ferenc, íme, örömmre gyúl
S beszél nekik: mi szent az Úr!...
És a dal egyre halkul...
– Híven hallgatja népe mind.
Sok apró szem felé' tekint.
S mikor a szónak vége van,
Istent dicsérik hangosan...
– S Ferencnek könnye csordul...

II.

Antal hiába prédikál,
A közöny általános!
Nem hallgat rá, elzárkozik
A tengerparti város.
S íme, a víz szélére lép;
Ajkán mézként foly a beszéd.
S lám, egyetlen szavára
Mozogni kezd a tengernek
Ah, mindenik határa.
A vízbe' kél csudás moraj.
S jön íme, százezernyi hal,
Kicsiny, nagyok s a bálna...
S a Szent elé kerülnek,
S fejüket felemelve jól,
Hallgatnak és figyelnek.
– Midőn a szónak vége van,
Zaj kél a víz hullámiban:
Istent dicséri a csudás sereg,
Buzgóbban tán, miként az emberek!...

* * *

A szent szerzetnek alkotóját
Madársereg csudálta.
Míg annak egyik nagy fiát

A mély tenger világa.
Bíz' ez csudálatos dolog,
Ha néha rája gondolok.
Hull könnyeimnek árja:
– Ki tett csodát már oly nagyot,
Hogy minden vétket elhagyott?
Aki legyőzte önmagát,
Ó, az könnyen művel csudát!...

Földes Zoltán

Szeráf és a farkas

Nagy rémület uralg kies Gubbióban,
Vélnéd, hogy előtte ostromlók ezre van.
Fegyveresen jár a város egész népe,
Mintha menni kéne ellenség elébe.
Vajh' mi okozhatta ezt a hadi lármát?
Ellent nem látni s a kapuk mégis zárvák.
Mi rémítette meg így e sokaságot,
Hogy a réműlete ily nagy fokra hágott?

Nem dühös ellenség feni rája kardját,
Sem elemi vészek most nem háborgatják.
Egy éhezett farkas, egy szörnyű bestia,
Melyet legyőzni nem bír a vadász íjja,
Rémíti a várost s ki vele síkra száll,
Villogó torkában várja kínos halál.
Ezért a rémület, ezért a mozgalom,
Amely minden arcot sápadtsággal bevon.

Hallja Ferenc atya hívei panaszát,
Kik a segedelmet csak ő tőle várják.
A jó Istent kérték, de bűneik telje
Isten előtt nincsen még levezekelve.
„Kérjed Őt jó Atyánk”, a nép így esedez,
„A te tiszta lelked Isten előtt kedves.
Ha te nem segítesz, vajjon mi lesz velünk?
Földjeink parlagon s bú emészti lelkünk.”

A jó szeráf szíve megesik a népen
S keresztrel vértézve a farkashoz mégyen.
Fogát csikorgatva rohan a vadállat,
Bósz ordításával betölti a tájat.
Minden lélek reszket, mindnek arca sápadt;
Csak Ferenc atyát nem rémíti az állat.
S midőn az lihegve, vadul neki támad,
A kereszt jelével vet feléje gátat.

És íme, mi történt... Az előbb bószült vad
Hízelegve Ferenc lábaihoz roskad;
Farkcsóválva símul Szent Ferenc elébe,
Mintha csak bűnéért bocsánatot kérne.
Látja ezt a nép és hálahimnuszt zeng'dez,
Mely harangbongástól kísérve Istenhez
Repül és ünnepli a szelíd szeráfot,
Kinek kérésére nyere boldogságot.

Simon Gyula

Farkasmonda

Zenél az éj, zenél a táj,
Az égnek arca csupa báj,
Szellő szelíd hulláma jár –
Felcseng az éjben száz madár...

Ez itt olasz föld, itt barangolt
A föld legkedvesebb szegénye,
Füvet, fát vidámságra hangolt
S nem nézte van-e érte bére.

Dala szebb volt, mint a madaré,
Hallatára a vad megállt –
Igy fogadta barátságába
Gubbio gyilkos farkasát.

S a farkas karmos, durva talpa
Belesímult szelíd kezébe,
Szeme bánat könnyében égett,
Letérdelt bűnbánón a rétre.

Az embernek többé nem ártott,
Kezes és hű szolgája lett,
S a rege azt beszél róla:
hogy belőle támadt az eb.

A hű kutya, legjobb barátunk,
Gubbio erdejében élt –
S Ferenc keze nyomán, a farkas
megváltozott, ösztönt cserélt.

Igy zeng a dal századok mulva,
A farkas-monda most is él...
S megszelídült lelkek képében
Mindennap újra visszatér.

Környey Paula

Szent Ferenc legendája

A hajnal fénye ömlik szét a tájon
S beragyogja az egész vidéket,
A kis madárcák is dalba kezdenek,
Dícséretet zengve az Isten nevének.
A virágok széttárják szirmaik,
Ujjongó vággyal nézik a napot,
A nap pazarul ontja sugarát,
Melyet neki az Isten adott...

Assisi nagy szentje elmereng a képen,
Nézi a lassan hullni kezd a könnye,
Eszébe jut az Isten nagy jósága
S az embereknek minden bűne, vétke...
Sír az emberekért, kik nem tudnak sírni,
Könnyei földre hullanak
És ahol leérnek a sárba, porba:
Mindenütt kis virág fakad.
Megrendülve nézi a sok kis virágot
S aztán megéri a nagy csodát:
A könnyekből virágok fakadnak
Az égi mezőkön fönn, odaát...
Szíve ujjongva fellobog,
De nem tud mást susogni ajka:
„Te vagy Uram, mindennek Ura
És a jóságos édes Atyja...”

Anka Éva

Szent Ferenc a madarak közt

85. *Leone:*

Ferenc atyánk
Tanítványaival egyedül maradván,
Fölment Vernia hegyére,
Hogy elmélkedjék Jézus öt sebérol.

86. *Basszus szóló:*

S ahogy ment az úton,
Előtte és körötte
Zöld lombok bólogattak.

87. *Szoprán szóló:*

És megzendült az erdő,
Az ágakat belepték
A madaraknak ezrei.

88. *Női hármás:*

És édes énekük
Betölté a leget,
Búgott a gerlice,
A rigó fuvolázott,
A fürj sikongott: pitypalatty;
És bűvös dallamába
Önté szerelmes lelkét
A páros csalogány.
És minden fészek peremén
Csupasznnyakú fiókák
Csipogva tátogattak.

89. *Leone:*

De elhallgattak valamennyien,
Midőn megszólalt Ferenc atyánk,
Ki ígyen prédikált nekik:

90. *Szent Ferenc:*

Hugocskáim madarak,
Isten megáldott titeket
Messzevivő szárnyakkal:
Ellenség el ne érjen,
Meleg pehelyköntőssel:
Tél foga meg ne marjon.
Ő ruház fel titeket,
Miként a mezők liljomát
Őt dicsérvétek minden reggel
És minden csöndes alkonyon
Hangos dallal, háladallal,
Övé legyen minden dicsőség,

Istenhez szálljon a madárdal!

(Beretvás-Lányi Szent Ferenc oratoriumából)

Lányi Viktor

Szent Ferenc prédikációja

Alverna hegy ujjongva
Szegzi homlokát az égnek;
büszke, mert keblén időzik
Assisi szeráfi szentje
Krisztus öt szent sebhelyével
s szívében mindent ölelő
tüzes, égi szerelemmel.

* * *

Mosolygó Nap csókolgatja
a bükkösnek sűrű lombját
s beköszönt a kis cellába,
hol Ferenc megittasodva
szent szerelemtől susogja:
„Istenem, ki mindenem vagy!”
És a jámbor köszönésre
így felel Ferenc a Napnak:
„Nap testvér, ki bőkezűn adsz
fényt és éltet minden lénynek,
jer dicsérni a Teremtőt!
Minden fényed és szépséged
attól kaptad, aki téged
égre helyezett, mint pecsétjét
azon szentséges kötésnek,
melyet Ő kötött velünk meg.
Ő, ki fénye minden fénynek,
Ő, ki léte minden létnek:
lakomul a földet adta,
míg téged az égre helyezett,
hogy a fényes sugáridnak
minden testvérekéd örvendjen.
Utad, min jársz, Ő jelölte
s Ő húzta meg ösvényemet,
munkáinkat Ő szabta meg,
így mutatván meg hatalmát.
Nap testvérem, jójj hát vélem
dicsőségét zengedezni.”

* * *

Este lesz már s halkan jönnek
a Hold s csillagok az égre;
pompájukba elmerülve
a szeráfi ily beszédbe
kezd: „Hold nővérekém, köszöntlek!
A Naptól kölcsönzött fényed

bőven ontod rám; mi sokszor
nézegettel kis cellámba
s láttad éji virrasztásom!
Kedvesen ömölt el fényed
a falon függő kereszten,
melyről Krisztus rám tekintett,
részvétellel, mint testvérjére.”

* * *

„Hallottad, mit mondott nékem,
mikor szunnyadt minden élő
s csak mi hárman voltunk ébren?
Úgy-e, mint jött átkarolni
engem s érzém szíve vérét,
mint patakzott szent sebéből?
Balzsam volt az bús lelkemnek,
fájdalmamnak enyhítője”.

* * *

„Más nem látta, csak mi ketten
el ne mondd e titkot, nővér!
Hisz te egyetlen tanuja
voltál szörnyű gyötrelmének,
mely őt egykoron meglepte
ős olajfák árnyékában.”

* * *

„Angyalok se tudták nézni
a Megváltó vergődését,
arcukat befödtek sírva.
Csak te láttad, mint roskadt le.
Őrizd hát meg hűen én nagy
titkomat is és jőjj vélem
áldni a szenvedő Istent!”

* * *

„Mérhetetlen számú csillag,
nővérekém, üdv tinéktek!
Jőjjetek ti is mivélünk
dicsérő dalt zengedezni
millió nyelvként Alkotónknak.
Nagy gyönyör mindig dalolni
alkotásának csodáit.
Áldjátok hát mindörökké
Őt, jósága nagyságáért!”

* * *

Egykor égi szeretettől
lángra gyúlva, Szent Ferenc így
prédikált a Nap testvérnek,
csillag és Hold nővéreknek.

(Francis Grey)

P. M. Szol. Ferenc fordítása

IV. A vígság apostola

Ének Szent Ferencről

És megúnván a lakomák borát,
Francesco Bernardone gyónni ment:
És látta: lélek száll a tájon át
S pacsírtát hallott zengedezni fent;
És száz új szépség gyúlt a bús világra,
Földön virágok, égen csillagok, –
S hogy két karját az ég felé kitérta,
Krisztus szólt halkán: hívtál, itt vagyok.

Alázatát nagy hittel megszerezve,
Vidám koldusként jár-kelel idele:
Egy vígasság van: Krisztus bús keresztje,
Attól vidámul minden gyötrelmem;
Lelkébe zsong a Mindenség nagy árja
S e lélek ott ring Krisztus szent ölén, –
Farkas szelídül szerető szavára
S testvérül áll a keresztfa tövén...

Egész világa: szentséges szegénység,
Nem mankón jár ez, – égi szárnyat ölt;
Bizton tekintvén mennyei vetését,
Ezer szépséget áraszt rá a föld;
Meggyönyörödve dalban és virágban
Magányossága zengő erdején,
Két fadarabbal hegedül vidáman:
Boldog vagyok, mert semmitem enyém!

Istené minden: erdők menedéke,
Árnyas lomb, zöld ág, minden kicsi mag;
Az ég jóságát szárnyaló beszédbe'
Tanítja madárhugocskáinak;
S a nagy érzést hogy kis szívükbe írta;
Madárdal zengi: minden Istené! –
Rábólogat a bóbítás pacsírta
S dalos vidáman röppen ég felé...

Hegyet mozdít a kolduló barát:
Zengő csodát hall, titkok ihletét, –
Fájós szemével mennyországba lát, –
S már keblén érzi Krisztus öt sebet;
Az ő szemének nincs többé sötét,
Már látja Krisztust s már csak őt kívánja, –
Magára öltvén koldus-köntösét
E földön ő a szeretet királya.

Hitét hímezvén testi szenvedésre,
Dalolva lakja Porciunkulát;
És száll az est... s a szív fáradt verése
A földről lassan égbe halkul át...
A boldog lélek röppenően sóhajt,
Nyomán csillag gyúl kint az éjtszakában,
Bogáncstővisből piros rózsa hajt,
Pacsírta hangja hajnalt ver vidáman...

Volt egyszer, volt egy nagy hit e világon, –
Vidám csodát lát, aki belenéz:
Égből sugárzó legszebb földi álom,
Megenyhül tőle minden szenvedés;
E hit lángjától megszépült az élet:
Nyílóbb a rózsa, zengőbb a madár, –
Az emberek közt egy nagy csodalélek
Két fadarabbal muzsikálva jár...

Égő hitedtől hitre lángolón
Dalt zengek rólad, Krisztus követője!
Két fadarab a hegedűm s vonóm,
De mély áhítat áradoz belőle:
Járj köztünk mindig jókedvvel megáldva,
Legyen vigasság, ahol megjelensz, –
Ó, Poverello, szegénység barátja,
Fenséges koldús, – boldog szent Ferenc!

Sajó Sándor

Szent Ferenc szentbeszéde

Testvéreim, kik búban lakotok
S szívetekben viszontag földi súly,
Kik eszitek e léha rabkosztot
S híg szemetekben nincsen semmi új,
Kik vágytok, de vágyatok reménytelen,
Van reményetek, de nem végtelen,
Van földetek, de nincs egetek
S nincs örök kenyér, melyből egyetek,
Van folyótok, de nincs hídatok,
S nincs víz, nincs tó, miből igyatok,
Van korsótok, de eltört, meghasadt,
Mint rejtett edény, mélyen a föld alatt,
Melyet kiásott fürge emberkéz.
Rabok vagytok, pedig nem állja gát
Utatok égre törő vonalát
S nem látjátok, hogy rátok tenger néz.
S nem látjátok a csillagot, mely int:
Emberek, ti vagytok a mi híveink.
Nem látjátok a fát, felétek bókol:
Gyógyuljatok ki sötét bánatokból.
Nem látjátok a hajnalka-szirmot:
Ember, az éj miatt nem szabad sírnod.
Nem látjátok a felhőt, mindenike szán,
E szürkülő vidékre értetek leszáll.
Nem látjátok a napot, hű cseléd,
Ő őrzi Isten aranyserlegét.
Nem látjátok a galambot, mely szelíd:
Ők az örök jóságot mímelik.
Nem ébredtek a kék ég szelére,
Ez nem vihar, Isten térzenéje,
Ő, a karmester, aranytrónon áll,
Hallgassátok: indulót intonál.

Kocsis László

Mennyi öröm...

Mennyi öröm a földi téren!
Ó, nézz a boldog Szent Ferencre!
Derűt, vidám mosolygást lelsz-e
Nagyobbat, mint az ő szívében?

Örülj, mint ő, a fényes napnak,
Szeresd az ostyaszínű holdat,
A szellőt, amely lombot bolygat
S örülj a tarka madaraknak!

Fű, fa, virág legyen barátod!
Az aranyzöld gyíkot, ha látod,
Állj meg előtte s nézd sokáig!

Szállj el a fénylő tengerekre
S szívedben, mint remek ereklye,
Boldog öröm ragyog halálig.

Harsányi Lajos

Szent Ferenc misébe kezd

„Tücsök hugunk hagyd abba bús dalod.
Hold nénénk fenn az égen andalog,
Testvéreink a kis virágok
Illatba vonják a világot.
Örül minden, csak a te bús dalod,
Az fanyalog.”

Búban hallgatni, jaj, bizony nehéz,
Mégis magába fül a percegés –
Hold néne arca fényessé derül
És fújja, fújja le szünetlenül
A mák virága édes szirmait:
Elandalít.

Csak Péter testvér lelke nem pihen,
Viaskodik a földből támadt vérivel:
„Maga a jóság – s mire megy vele?
Hátán a háza, nincs is kenyere –
Beteg testében égő fájdalom:
A jutalom.

Mint megváltóra néz reá a nép,
Hozsánna száll nyomán, amerre lép,
Bár nincsen nála egy réz-poltura,
Lehetne a nagy földkerekek ura –
Szegényt dússá változtathatna át...
Nem jó barát!”

Míg Péter testvér zordan így dohog,
A virradat szerényen bekopog:
És megcsókolja Szent Ferenc szemét
S a fényt most már ez a szem hinti szét:
Ujjongva kél erdő, virág, madár,
Az éghatár.

Míg minden zengő himnuszt énekel
S processzió kel az ösvényeken,
Hol diadallal vár a szent kereszt,
Talapzatán Ferenc misébe kezd –
Mellette egy gyermek s egy ordas áll:
És minisztrál...

És szárnyal a himnusz s e fény lobog:
És Péter testvér ajka nem dohog –
És szikra villan nagy fejében,
Nappallá válik benn az éjjel;
„A farkas és a gyermek összefér,
Ő jó testvér.”

P. Pál Ödön

Szent Ferenc Legendás Könyvéből. VI.

(Tanítás az igazi boldogságról)

Borús a mennybolt, fehér hóleplet
Tereget végig a kihalt tájon
Szemfedőnek a halott világra,
Mit a vész sirat szomorún, fájón.
Majd keservében a fák gallyait
Cibálja, szórja a hómezőre
És végig száguld a kihalt tájon:
Őrült rohamban – hajrá előre!

Bús hollócsapat szálldogál szárnyán
Föl-le kerengve, ahogy akarja,
Égig emeli, földre sujtja
A tél fagyasztó, hideg viharja,
Mely a világot megdermesztette
S annyi életnek lett kora sírja
És most keserve ezt az életet
Mind visszakéri, mind visszasírja.

* * *

A hóborított úttalan-úton
Két alak dacol viharral, vésszel,
Míg könnyes szemmel nézik a várost,
Mely lassan-lassan az éjbe vész el.
Nagy messzi útra indultak ketten:
Assisi szentje és hú testvére,
Mitsém gondolván a szenvedésre,
Csak a megváltott lelkek üdvére.

Ó, Leó testvér – szól Szent Ferenc szava,
Amint havat szór a szél szemébe –
Ha minden testvér egy-egy szent volna:
Nem az az igaz boldogság képe.
Hogyha bénákat gyógyítanának
És halottakat ébresztenének,
Sátánt üznének egyetlen szóval:
Nem ez a telje a szív örömének.

Ha minden nyelven tudnának szólni
És túlmennének minden tudáson
Úgy, hogy közülök mind valamennyi
A szívekbe, a jövőbe lásson. –
Ha az angyalok nyelvét beszélnek
S tudnák titkait ezen életnek,
Ó, Leó, tudd meg, nem ez az igaz
Öröm, boldogság, mit elérhetnének.

És Leó testvér szótlán hallgatta:
Mi lesz a vége a szent szavainak
S nem győzve várni, amíg megszólal –
Az ő ajkai ily szókra nyílnak:
„Jó atyám, mondd meg az Úr nevében:
Mi a valódi boldogság, öröm?
Nagyon szeretném megtudni tőled,
Mert fejem rajta hiába töröm.”

– Ha célhoz érünk éhezve, fázva
És bebocsátást kérünk a portán
S a kapus durván reánk kiált majd,
Goromba hangon ezeket mondván:
„Mit kerestek itt és kik vagytok ti?”
S felelünk rája: a testvéreid.
S ő hazugoknak, csalóknak tartva,
Félelmes szóval majd elűz, leszid.

S ha újra kérnök, hogy bebocsásson:
Földre tiporna roppant ereje
S annyi kín után még volna erőnk,
Hogy szívünk mindezt békén elviselje
És megbocsássuk a bántalmakat, –
Ez a valódi boldogságnak képe:
Mikor az égnek öröme száll le
A megbocsátó vérző szívébe.

Szavát elkapja a tél viharja
És sírva, nyögve messze kiáltja.
És betakarja megdermedt testünk
A hózivatar fehér palástja.
Derűs szemünkbe könnycseppet sajtol
A vész, az élet korai sírja,
Melynek keserve ezt az életet
Mind visszakéri, mind visszasírja.

Ankáné Dobay Mariska

Assisi Szent Ferenc kincse

Assisi Ferenc korán kelve
Egy nyári ragyogó reggelre
Egy rendtársával elindula
Páris felé nagy, hosszú útra;
Megtudni hajtá őt a lélek:
Rendtársai ott miként élnek.
Amint fáradtan gyalogoltak
S hőtől-szomjtól elalélva voltak,
Im, csöndes-titkos völgy ölében,
Árnyékos, lombos fák tövében,
Egy órjás sziklafal alatt
Hűvös kristály-forrás fakadt.
A forrásnál magában álla
Egy nagy, hatalmas sziklatábla
S mellette másik kő-darab.
Bevonva mohval fönt s alant.

* * *

Itt megpihent a két barát
És letevé a kosarát,
Egyetlen terhüket. Kemény
Kenyérke volt a fenekén,
Amelyet kunyhók s palotánknak
Küszöbjén összekoldulának.
Majd a forrásból merítének
És a hűvösben leülének
A mohos sziklapad hátára,
Ételük, italuk megáldva.

* * *

És szent Ferenc csöndesen üle
A völgy bájában elmerülve,
Majd így szólt és szomorún intett:
„Nem érdemeljük ezt a kincset!”

* * *

„Hogy szólhatsz kincsről énnekem?”
– Szólott rá társa hirtelen –
„Szegénység van itt körülünk,
Magunk is nyomorban ülünk.
Hol finom étel és ital?
Hol szolgálhad, hol zene, dal?
Hol ragyogó aranyedények?
...Kenyér, víz s kövek, jó kemények!”

* * *

„S én újra mondom, – ez vala
A Szentnek rá a válasza –
A színaranynál is nagyobb
Kincs az, mely előtted ragyog.
Nem emberkéz, Isten faragta
E sziklát lábadnak alatta;
Ő tőle van e mohapárna;
Ez asztalt is ő maga vágta
Sziklából; s a föld mélyiből
Forrást ő hozhat egyedül;

E lombsátort fejünk felett,
Kezedben ezt a kenyeret,
Ajándokát a szegény népnek,
Isten kegyelme küldte néked,
Hiszen az ő nevében kérted!
Joggal mondom hát, hogy nekünk
Valódi kincsünk mindenünk.

*(Schenk Eduárd)
Gyulai Ágost fordítása*

Ferenc a barázdában

„– Áldás az ékes napsugárnak,
Mely éri görnyedt, barna vállad,
Ki földanyánk keblébe vágván
Ekéddel, – járhatsz friss barázdán!
Meleg barázda friss sebébe
Elhull a magvak gyöngye-éke,
Az áldott, tiszta búzaszem:

Testvérem, kérlek, ó, szerezd meg
Ez örömet szegény Ferencnek,
Szemét ki kérőn rád veti:
Ekédet engedd át neki!
Az arcom nem bronz, aminő tiéd,
De Nap-testvér tűzében majd kiég;
Karom nem izmos, mint karod,
S tenyerem, mint a tenyered,
De add ekédet. Akarod?
Hadd érdemeljem meg a kenyeret!”

Néz a szántóvető, a jámbor,
S szótlán kiáll a munka-hámból,
Mert látja, hogy Ferenc szemén
Ott leng az ég-üzente fény...
Ferenc köszönte-hála hangján,
S vidám szívvel legott ragadván
Iromba szarvát az ekének,
Dalos ajkán felcseng az ének:
„Jó földanyánk, nyisd kebledet,
– Telt magnak boldog szállás –
Ki fáradt s verejtékezett,
Munkáját lepje áldás!
A fent mosolygó kék azúr,
Dús tükre a reménynek
Ezerszer áldja azt az Úr,
Ki juttat a szegénynek...!”

S míg kurtul a nap égi vászna,
Eke alatt gyűl a barázda,
Két jámbor állat: fújva járják
A munka dallal mért igáját.
S kit nem lankaszt a munka, hőség,
Kicsiny pacsirta: ismerősét
Dallal köszönti a magasban,
Kedve telik a szentnek abban.
Virgonc madárraj száll körüle,
A kövér pondrókon örülve,
Miket ekéje vasa felvet, –

S ad a „nővérkéknek” élelmet...
A munka s fáradság nyomán
Verejték csillog homlokán,
De dallal csordultig szívében,
Csak szánt tovább a nap hevében.
Menny kékje titkon szétreped,
Bőségét pompázón lerázza,
S mit Ferenc verejtékezett:
Áldással terhes a barázda...

P. Jánossy Béla

V. Stigmák

Szent Ferenc sebhelyei

91. *Öreg szerzetes:*

Min töprengsz jó Leó testvérünk,
Bús hallgatásba mért merülsz?

92. *Leone:*

Emlékezem:
Látok titokzatos csodákat,
Minők még nem voltak a földön.
Látom Ferenc atyánk
Fájdalmas megdicsőülését.
Látom és elnémít a gyász.

93. *Öreg szerzetes:*

Beszélj Leone, hallgatjuk szavad
Szentséges döbbenettel.

94. *Leone:*

Földrén Vernia hegyére,
Ferenc atyánk búcsút vett mitőlünk,
Hűséges tanítványaitól,
Elvonult
S elmélkedésbe merült.
Egy este utána lopódtam
S keresgéltem a fák között,
Míg nagysokára rátaláltam.
Ott térdepelt kitárt karokkal
És mondá gerjedelmesen:

95. *Szent Ferenc:*

Ki vagy te, édes Istenem?
Ki vagyok én, hitvány féreg,
A te haszontalan szolgád?

96. *Leone:*

Én akkor az égre nézve
Hatalmas tűzcsóvát láttam,
Mely lefelé jött az égből
S Ferenc atyánk fejére szállt.
És zengő szózat tört elő belőle.

97. Alt szóló:

Készülj Ferenc, hogy elviseljed,
Mit Isten fog majd tenni véled.

98. Kar:

Készülj Ferenc, hogy elviseljed,
Mit Isten fog majd tenni véled.

99. Szent Ferenc:

Kész vagyok Uram Istenem,
Tégy te akármit énvelem.
Örökké tied maradok,
Legyen a te akaratod.
Add, hogy valóm veled beteljen,
Gyötrelmidet engedd viselnem
Add, hogy megszállja lelkemet
Az üdvözítő szeretet,
Melynek nevében hajdanán
Értünk haltál a Golgotán.

100. Leone:

És leborulva így maradt,
Ott érte őt a virradat.

101. Szoprán szóló:

S mikor az első napsugár
Az éj ködét megtörte már,
Kelet felől a boltozat
Sötét kárpitja meghasadt.

102. Alt szóló:

S miként a zúgó szélvihar
Megzendült most az égi kar.

103. Égi kar:

Készülj Ferenc, hogy elviseljed,
Mit Isten fog majd tenni véled.

104. Leone:

S vakító lángok közepett
Egy jelenés következett.

106. Alt szóló:

Hatalmas, tündöklő szeráf
Szállt lefelé az égen át.

106. Szoprán szóló:

Tüzes hat szárnya csattogott
S körülötte tüzet fogott
A hegy a völgy, a levegő.

107. Alt szóló:

A szárnyaló, a lebegő
Csoda jött egyre közelebb
S lőn belőle fészület
És sápadtan derengett rajta
A Megváltó fájdalmas arca.

108. Szoprán szóló:

Fején a tövis korona
Tépett, sebzett a homloka,
Ruhája rongyokban lefoszlott,
Testén öt véres seb piroslott.

109. Leone:

Ferenc fölé ő lehajolt
És szelíden suttogva szólt:

110. Jézus:

Ferenc fiam, eljöttem hozzád,
Hogy eljegyezzelek
Az örök szeretet jegyével,
Mebélyegezzelek
A megváltás bélyegével.
Békesség veled!

111. Alt szóló:

Kábultából midőn felébredt,
Ferenc öt égő sebből vérzett.

112. Égi kar:

Ó, boldog rettenet,
Ó, isteni csoda
Melledből vér pereg
Hitünk apostola.
Ó, üdvösséges élet,
Ó, földöntúli bélyeg,
Mely seb, de mégse fáj,
Ó, szépséges halál!

Lányi Viktor

Szent Ferenc sebrózsái

A hegyek közt Szent Ferenc, a
Mély alázat hősi szentje,
Igy könyörög Szent Mihálynak
Áhitattal térdre esve:
Ó, ajánlj be minket annak,
Aki meghalt egykor értünk,
Vér hullása öt szent sebe
Legyen a mi menedékünk.

* * *

Szent Mihálynak rebegése,
Mint a virágnylás olyan;
Hallja Jézus, int s egy szárnyas
Égi szellem oda lobban:
Szállj Ferenchez ihletem te,
Világító fényű angyal,
Szeretetem zálogául
Illesd őt e sugarakkal.

* * *

Száll az angyal fönn a légben,
Ott lebeg nem messze tőle
S öt ragyogó sugarat vet
A kőszálon térdelőre;
Minden sugár egy sebet vág,
Öt piros seb ég a testén...
Jézus öt szent sebe mása,
Amit vágott az a szent fény.

* * *

– Piros, égő sebrózsájú,
Aranyos szép lelkű szentem!
Ó, szabad-e pártfogásért –
Szabad azért esedeznem,
Hogy egy piros rózsaszálat,
Mely ott nyilik rég az égben,
Adj s ajánld fel üdvözítő
Jézusomnak majdan értem.

Kemenes Ferenc

Szent Ferenc áldozata

Sejtelmes csend honol a néma tájon,
Kies Alvernán minden szendereg;
A hegy fölött mint egy mosolygó álom,
Bíbor mezében tündököl a regg.
Hús éji szellő leng körül a fákön:
A levelekkel édesen cseveg...
S a tarka színben pompázó virágon,
Mint tiszta gyémánt, harmatcsepp remeg.

A hajnalpírban égő csúcs tövében
Egy férfi térdel és imát rebeg...
Alakja vézna, színe olyan épen,
Mint aki szenved és soká beteg.
A szent keresztet jobb kezébe' tartja,
Merőn tapadnak rá a tűz-szemek...
S míg ájtatos imákat mormol ajka,
Hulló könnye arcán végig pereg.

„Te vagy Uram az én világom!
Te vagy én éltem, üdvöm, mindenem!
Téged bírhatni hön, epedve vágyom,
Kívüled nem kell, nem kell semmi sem!
– Elhagytam érted szülőt, el barátot,
Nem szántam érted testvért s jó rokont;
Magának hagytam a csalárd világot –
S a világ rólam azt mondá: bolond!...

Én érted mindent, mindent odahagytam,
Te nékem mégis egyet nem adál! –
Pedig szívemben a vágy olthatatlan:
Keresztédért a vértanu-halál...
Hisz értem mentél fel a Golgotára –
Vedd tőlem hát e földi életet!
A bűnösök, testvéreim javára
Keresztédért meghalni nem lehet?!

...Még szólana, még folytatná imáját –
De ím, felette meghasadt az ég,
S a menny csodásan megnyílt ajtaján
Egy fény-alak hozzá közeledék.
– Az Üdvözítő szeráfok mezében,
A megfeszített tiszta szeretet –
S míg édes érzés kél Ferenc szívében,
Kezén, lábán sajognak a sebek.

„Téged dicsérni igét hol talállok?
Kegyed felfogni, hol az értelem?
Ti testemen kinőtt piros virágok,
Ti súgjatok imádó dalt nekem!
Most értelek. Te azért nem akartad,
Hogy éretted kionszam véretem,
Mert a világon több sikert arathat,
Aki mindvégig szenved és szeret!”

Gaál Balázs

Himnusz Szent Ferenc atyánk sebhelyeinek ünnepére

I. Vecsernyére

(Crucis Christi mons Alvernae)

Üdv Alverna szent hegyének,
Hol történt az új csoda:
Hogy Ferencnek, a szegénynek
Megjelent az Úr maga,
Mint a jövő üdv-létének
Vigasztaló záloga.

Alverna-hegy barlangjában
Lakott Ferenc egyedül
S itt, ahol oly szent magány van,
Hová a zaj nem kerül,
Böjtől, virraszt egymagában
S szíve egyre ég, hevül.

Elmerülve fontolgatja
Szent keresztnek titkait;
Szíve, lelke, szent valója
Érzi Jézus kínjait,
Sírva kéri hő imája
A kereszt malasztjait.

Im, az égen szeráf-alak
Tűnik fel nagy hirtelen!
Szép szárnyai ráomlanak
A keresztre, amelyen
Az, kit ég föld imádanak,
Fölfeszítve megjelen.

Látván Ferenc Megváltóját:
Út – igazság – életet,
Hallván annak szent szózatát,
Aki értünk szenvedett,
Lelkét olyan kéj járja át,
Mit kimondni nem lehet.

Láng borítja be a hegyet,
Fénye eljut messzire,
Hirdetve, hogy a szeretet
Ferencen csodát teve:
Kezén, lábán, szíve felett
Virul Krisztus öt sebe.

Megfeszített Fiú-Isten,
Szívből áldunk Tégedet
Miként áldott az, ki itten
Hordta őt szent sebhelyed,
Mintha csak a szent keresztben
Függött volna Teveled.

P. Krämer Bonifác O.F.M. fordítása

Corda pia inflammantur

Minden hű szív örül, vigad
Szent Ferenc öt sebe miatt,
Mikor azt tisztelheti.

Mi szeretjük a keresztet,
Mely ránk annyi jót eresztett,
Mint tanítja Szent Ferenc.

Mikor a Szent hegyen állá,
Elmerülve hő imába
Egyre sóhajt és zokog,

Szívét előnti a bánat
Szenvedő Jézus, utánad.
Látva mennyit szenvedél.

Ekkor Urunk, ott Szent Ferenc
Előtt keresztfán megjelenesz,
Nyájasan tekintve rá.

A szolga is immár látja,
Mit szenved az ég Királya,
Üdvözítő Istenünk.

E látványtól úgy megrendül,
Hogy szívét járja keresztül
S megkapja az öt sebet.

Szent Ferencnek ettől fogva
Az volt élte legfőbb gondja,
Hogy Jézus mit szenvedett.

Tanusítja az az öt seb,
Hogy mikép szerette őtet,
Mily forrón és lángolón.

Édes Jézus, szent kegyelmed
Segélyével kérünk, engedd,
Hogy térjünk meg igazán.

Hogy az örök fény honában,
Hol csupa fény s boldogság van,
Áldhassuk keresztedet.

A keresztfán meghalt Jézust
Áldja a keresztény nép most
És Ferencet ő vele. Amen.

Bálint György fordítása

VI. Halál testvér

Addio, Addio Monte Verna!

Már búcsúzhatott ajkán égi szóval,
Testén öt sebbel – gyönyörű pecsét –
Vágyát nem üldözte hitvány földi sóhaj
S óhaja is csak angyali beszéd.

Dízként hordozhatja, mitől szárnya nő.
Ez már a fényes, győzelmi jelvény,
Öt seb, öt rubin, öt pompás drágakő,
Mint szűzi korona, megcsillog életén.

Istenhozzádot így nem mondott senki
Földi dolgoknak, süket világnak
S a világ ma is búcsúzóját zengi.

Ma is orvosa hitetlen s hívőknek,
Kik elgyötörve földi stigmáknak
Rút sebétől e tájon sínylődnek.

Kocsis László

Szeráfi Szent Ferenc halála

(Egy hasonló tárgyú festményhez)

Leteszik a gyászsaraglyát; rajta
Szent Ferenc a végfohászt sóhajtja...
Ide hozták, szíve ide vágyott,
Itt hagyja el a gonosz világot.

„Angyaloknak fényes Máriája!
– Igy rebegett hattyú áriája, –
Templomod volt lelki dajkám, bölcsőm,
Az örök fény lábaidnál költsön.”

„Itt az oltár, zsámolyára hulltam,
Szűz szemedtől szeretetre gyúltam,
Itt nyílt meg nékem a mennyország,
Bűn s világ azt tőlem el nem orzák.”

„Itt jegyeztem el örökre szívem,
A szegénység Istenének híven,
S a szeráftól sebesülve, házad
Rejteken itt védett az alázat.”

„Ide, ide vigyetek el társak...
Bárcsak itten lenne végem, bárcsak!
Ó, ha testem láncait letépem,
Szép a halál Szűz Anyám ölében.”

Lehajolnak... viszik a saraglyát...
De mi fény az, amit a szent agg lát?
Im, leszáll az Isten glóriája
S dicsugára koronát fon rája...

Föllobog az esti hajnal pírja
S csillaginak betűivel írja,
Írja fönn a tiszta mennyezetre:
„Drága kincs vár a szegény Ferencre!”

Zeng az ének, mosolyogva hallja...
„Ó mi édes a szeretet dalja!
Vigy hazámba szent reményem szárnya:
Már az ajtót Mária kitarja!”

És elalszik Umbria szegénye,
Sápadt arcán ég az ihlet fénye...
Sír mindenki, édes könnyet hullat
S Márja trónján új kis csillag gyullad.

Rosty Kálmán, S.J.

Szent Ferenc halála

Megfutá a pályát a hűséges szolga,
Két éven át testén szent sebeket hordva;
Emészti már a vágy: szárnyalni ég felé,
Szent színét, hogy lássa, jutni az Úr elé...

Elhaló szemeit az égre emeli,
Szederjes ajaka halkán énekeli:
„Szómmal az Úrhoz kiáltok,
Szómmal az Úrnak könyörgök:
Vidd ki a tömlőcből lelkemet,
Hogy dicsérjem a te nevedet!
Az igazak várnak reám,
Míg jót teszesz velem.”

Elhalt a hang, bezárult az ajak,
Testvérszemekből könnyek hullanak...
A menny honában
Angyalok éneke zeng,
Hogy megérkezett
Társuk: Assisi Ferenc.

Babik József

Szent Ferenc halála

(Assisi Ferenc c. költemény IV. része. Lásd [42. old.](#))

Bernardone roskadó lakába,
Hol konokul élt a vén magába',
Hír jött: menjen, még talán nem késő,
Végóráját váró gyermekéző.
És az öreg haragját lefojtva
Elsiet a gyűlölt kolostorba.
Ó, mi látvány tárul itt elébe:
Összegyűlt egész Assisi népe
S messzi tájról gazdag és szegény
Ott zokog a tornác lépcsőjén.
S hogy előtte nyílnak a sorok,
Fia cellájába tántorog.
Durva lócán ott a gyermeke,
Körülötte rendje, püspöke,
Mily rongyok közt fekszik drága teste,
Melle milyen rettentőn beesve.
Ámde arcán csodafény sugárzik
S ajka körül üdv mosolya játszik
S ép e percben így szól társihoz:
„Szívem egy örömet áhitoz:
Melyet szerzett egykor hév sugalmam,
Azt a dalt, ó, hadd még egyszer halljam!”
...És felcsendült a magasztos ének
A világ hatalmas Istenének:
„Téged áld a Nap, dicső testvérünk,
Ki világít s meleget ad nekünk,
Ki ragyog a mennyek közepébe',
Szereteted és jószágod képe!”...
S mikor a dal a szabadban hangzott,
Az ablakra szálltak a galambok,
Hogy a szentnek elröppenő lelkét
Enyhe szárnyal az égbe emeljék...
S Bernardone suttog boldogan:
„Mit ígértél, beváltád fiam!”

Lenkei Henrik

Ferenc szól

Amerre jár Ferenc, a szent,
A béke csend
Mögötte leng.
A fák alatt
Eláll a szél,
Ezer kicsiny madárajak
Ma nem beszél.
Mert szól a szent:
„Amerre járok én,
Arcomba zúg a fény.
Krisztus vérével felmosott úton
Oly boldog jární, boldog, jól tudom.
Krisztus keresztje reng a vállamon,
A Krisztus kínját kell kiállanom,
Hordoznom kell a Krisztus öt sebét,
Igét hirdetni kellek szerteszét.

* * *

Az én utam a Végtelen,
Sietni kell – elérhetem.
Amerre járok én,
Öngyőzedelmek erdején:
Nincsen szitok,
Szívet nyitok.
A szenvedélyt elaltatom,
Szeráfzenét elhallgatom.
Már intenek
Örök hegyek,
Örök gyönyörbe átmegyek.
Jövel velem
Testvér-felem.”

* * *

Amerre ment
Ferenc, a szent,
A béke, csend
Ott megjelent.

Bodicsi Ferenc

Assisi Szent Ferenc búcsúja a Földtől

A földnek alig vala már kívánni valója Ferencen.

Hogy elrepült az év, szelíd szegénység szerelmes, édes éve,
fölmosolyogta vágyát az égre Szent Ferenc:

– Atyám, ki oldasz és kötsz élteket s irgalmasan teremtsz
ős semmiségből határtalan csodát, tekints e fiad szívére.

Szerelme tele már, mint mikor teli-arcú a hold;
nincs ellene többé se tövis, sem ember, se' hiéna, sem ordas;
eljött az óra, a csordultszerelmű óra, hosszan ne latolgass;
dagadt-sebesre sírt két szemét, vágya mindeneket bedalolt.

A tenger, a völgy, a hegyek, Umbria útjai, csörgő patakok
a minden-szerelme szerenádját itták szomjas ajakkal
Ferenc-fiaid égő ajakáról és betelének szent akarattal:
miért ne lehetne asszonya már a menyasszony, ha Te úgy akarod?...

Alig vala már a földnek valami kívánnivalója Ferencen:
teste törődött, szeme vakra-dagadt, füle földi szavakra süket.
Mindenek így járnak, akik égnek emésztik el életüket,
hogy rajtok a Golgota-arc a világnak újra jelenjen.
A földnek alig vala már kívánnivalója Ferencen.

– Tegyetek mégis édesanyám kebelére hanyatt,
hadd citerázza ki lelkem az éjbe ma végszavamat.
Ez legyen a végső: szívemben a földnek dal több ne teremjen...

És letevék a testvérek a föld kebelére a Szentet
A rög remegett, mint mikor villámot csókol ajakára az ég
s támad utána szívszakadás, sóhajteli vágyszakadék.
Ferenc szeme a teljesedésen gyönyörögve pihent meg.

– Áldott legyen anyánk, a Föld, hitvese az erőteli égnek;
ő szüli a rétet, méhéből kelnek életre az erdők,
ő terít árnyat a vándorutakra, az ő könnyei a felhők
és a mély-tüzek az ő szíve rostjaiból való szövétnek.

Áldott legyen anyánk, a Föld, minden élők szeretet-pelikánja,
ki patakokra hasgatja édestejű szent anyakeblét,
hogy jajunkat vigalomra üdítse és az élet felnevelkedjék:
a fű-élet, állati élet, emberi élet; ki-ki hogyan kívánja.

Áldott legyen anyánk, a Föld, mert testruhába öltözteti lelkünk
s a rongyra-kopott lélektakarót Haláltestvértől visszafogadja,
hogy az új-születéskor fehérarany paláttal a Sors akarhatja
lelkünket felcicomázza, ha a nagy napon irgalomra leltünk.

Föld, ki a kertek szelíd madarát s erdő közepében a farkast
egy-szerelemmel eteti s melengeti égő anyakeblen;
ki a jóra-rosszra egykép ragyogó Nap sugarát issza szünetlen
s ajakunkra – madárfiókok csőre hegyére – öntözi: hallgasd:
búcsúszavam'. Köszönöm virágaid', a gyümölcsöt, a pázsitot, a párnát,
madárdalodat, báránnyaid bús bégetését, patakid csobogását;
a nélkülözést, jajokat, testem sanyarát, mik beleássák
a mennyet a testbe, ha a lelkek sziklás utaid' örömteli járják.

Alig vala már kívánni valója Ferencen a földnek;
Hallgatagon hallá a Szentnek ajakáról kibuzogni a hálát.
Minden hosszú időre való anyaszíven a jaj szava jár át.
Csendbe csuklik a kín, ha szerelmet a búcsú gyötör meg.

– Jöjjetek édeseim, madarak, lakodalmi zenészek!
Frate Giacom a napra könnyel teleszötte lakodalmi ruhámat.
Megnőttek bennem a vágyak s körülöttem egek illata támadt:
integet új-szerelem, örök-égő; pihenőre vár puha fészek...

És odaszálltak a messze-hegyekből mind a pacsirták
(a földön az ég szavai); az egek alján hajnalodott,
bár a ház tetején még lángszemű éji bagoly huhogott;
s a bús anyaföld búcsújával, az ég gyönyörével az éjt telesírták.

Velük zokogott a hegy szíve, rét, az ordas az erdőn,
Campagna, Assisi, Rieti, Firenze, San Damiano, Róma;
Angelo, Bernardo, Clara, Rufino, Leona, frate Giacom:
csak a Szent mosolyog nyoszolyáján, lelkét az égbe felejtőn.

Ferenc kebeléről tovaszállt a Jegyes titokbeli csendben.
Igy jó kirabolni Haláltestvér kincsteli rozoga testet
esthajnali csókkal s a váró szíveken az Ég lehe reszket.
És a földnek nem vala többé kívánni valója Ferencen.

Pakocs Károly

Szent Ferenc miséjéből

III. lectio

Ki tiszta maradt, boldog az a férfi
S nem övezte ágyékát arannyal.
Egy örömet ismert: örök lángolást
S tolvaj földi tűzre csillagot lopott,
Soha ki nem húnyó égi parazsat.
Ó, szent parázs, boldog, aki fölfedezte,
Nem kardban, dalban, provánszi mezőkön
Ügetve lován, ezüstsisakjában,
Oldalán gyilokkal, kezében dárdával,
Hogy nyársra hányja kis alvó emberek
Kurtácska álmait.
Ó, szent parázs, téged megtalált, kit most kidicsérek,
Az igaz férfi, szegényke lovas,
Kinek lovát az Isten kipányvázta,
Hogy földi rétről égi legelőre
Vágtasson kacagva:
Örök örömfűvet kaszálni kazalba,
Minden utána loholó lovasnak s rosszul harcolónak.
Ó, boldog férfi, ki gazdagsága mennyei selymével
Betakart avart, kiégett lelkeket, lelketlen világot
S lelke házára szőrruhát rakott.
Ó, boldog ember, Isten szegénykéje,
Tied az aratás aranyos kévéje.
Téged por be nem lép, gazdag Poverello,
Felhő el nem takar, nap ki nem éget,
Vihar ki nem dönthet, tenger el nem sülyeszt,
Város nem lesz károd, falu ki nem hamvaszt,
Nem hervaszt asszú föld, század el nem fáraszt
S prédikáló szádból ki nem fogy a szó,
Ó, igaz ember, glóriától lángzó,
Mert lecke vagy, örök lectio,
Te szent, te békés, Istennek áldott ős fia.

Kocsis László

Szent Ferenc officiumából – Az első vecsernye himnusza

(Proles de coelo prodiit)

Az égnek új szülötte van,
Ki új csodákkal tündököl,
Az élet vészes tengerén
Vakot vezetve égbe föl.

Kijátsza a pokol vezérét:
Az égbe dúsán érkezett,
Mert a szegénység ellen itt
A földön mit se vétkezett.

Apostolunk volt Szent Ferenc
Egy új világ Tábor hegyén,
Hogy rá szegénységet hagyott
Örökbe Krisztus, a szegény.

Péter apostol nyomdokán
Haladva mindent elhagyott
S a szent szegénység ormain.
Emelt csínos, három lakot.

Betölti híven, mit malaszt,
Próféta, törvény sürgetett
S a hármass-egy Istennek ül
Ez által fényes ünnepet.

Építve három templomot
Az angyaloknak lakhelyül
S három szabályt alkotva meg
A lelki bajra gyógyszerül.

Mi, Éva síró gyermeki,
Kik bűnhalálban tespedünk,
Csak arra kérünk jó Atyánk:
Élet-, halálban légy velünk.

P. Krämer Bonifác O.F.M. fordítása

Szent Ferenc officiumából – A matutinum himnusza

(In coelesti collegio)

Égieknek dicskarába
Új tagot vesz be az Éden,
A szenteknek új virága
Díszlik a szép rózsakertben.

Ferenc kegyel illatozván,
Lőn alázat mintaképe;
S most az égnek fénylik ormán,
Mint nagyoknak büszkesége.

Jól művelvén a barázdát,
Dús kalászu markokat hajt,
S horda gyarló, földi álcát,
Rászedi az üdv-irígy fajt.

Hirdetvén a lelki törvényt,
Megtöré a testi gőgöt
A világon s bűnös önkényt:
Önmagát legyőzve, győzött.

Nemcsak a szó, szent példája
Mutatá az égi utat;
S íme, mennyi század áldja
Ezt a tettben élő új tant!

A szegénység telkén ültet
Szöllőt ő a kisebb nyájnak;
S kiket maga mellé gyűjthet,
Életükre szent szabályt ad.

Maradandó gazdagsághoz
Édesget ő szegény nyáját,
Melyet égi lakomákhoz
Tettek nyelve által járat.

Fénylik élte, tanítása,
Tündökölnék nagy csodái;
Lámpa ő, hogy bárki lássa:
Melyik úton üdvös járni.

Nagy királynak fénylakába
Vedd be Mester, tanítványid,
És erősítsd üdv-jogába
Az Úr Krisztus hú szolgálait.

Kik nyomorgunk e sötétbe',
Hát kövessük csillagunkat
S a kegyelmek Atyját kérve,
Minket is dics-körbe juttat.

P. Imets F. Jákó O.F.M.

Szent Ferenc officiumából – Második vecsernyére

(Decus morum, dux Minorum)

Rendünk éke, büszkesége:
Ferenc! Kinek jutalma lett,
Hogy Te érted és Te véled:
Urunk, nyert égi életet.

Félre könnyel, könnyözönnel,
Szívünk öröm-lángokban ég,
Hogy Ferencben, a nagy szentben
Újabb lakót kapott az ég.

Nincsen itt lenn, Ő már ott fönn
Mennyekben él szentek között,
Földi éltet, múltó létet
Elhagyva, égbe költözött.

Kinek telve volt a lelke
Erénnyel, míg velünk lakott,
Most az égben, dicsőségben
Szerzett magának fénylakot.

Őt keressék, őt kövessék
Tökélyre kik törekszenek,
Mert kezében – ó, mi szépen! –
Királyi zászlók lengenek!

Mint vezérjel ég a sebhely
Lábán, kezén és oldalán.
Éjet űz el, égő tűzzel
Mindjárt, új élte hajnalán.

Nincsen eset, ő ha vezet,
Hogy árthasson pokol nekünk.
Életutat, ő ha mutat
Örök hazába érkezünk.

Ki legyőzted, összetörted
Az álnok ellen töreit,
Ó vezesd be, fényes mennybe
Bárány-ebédre gyermekid!

P. Krämer Bonifác O.F.M. fordítása

Transitus – Október 4.

La Vernia hegyén bíborparázs,
utolsó lobbán az ős-esti nap.
Francesco testvér, halld, az Úr hivat;
halld, menni int a Végtelen-varázs.

Mert százszor boldog az, ki menni kész;
még boldogabb, kinek halála áldott.
Ha őszi este elmúlásban állok,
vaj', int-e értem áldott égi kéz?

Francesco testvér, vígy minket veled,
ördögsereggel harcra kelni merni
Örök-ferences harcokban leverni,

lezúzni minden bálvány-képeket.
Legyünk mi is magunknak halni készek,
Krisztus vérével vértezett vitézek.

Fráter Antal

Sírfelirat Assisiben

Mert meg kell halni, aki jó volt
S az élte zengő ének,
Sírboltja mélyén nefelejcsként
Gyulnak ki gazdag fények.

Harangok ezre kongat himnuszot
Kelettől napnyugtáig,
Észak és Dél egyenlő lázban
Lángol, hódolni áhít.

Útra kél Nizza és az Alpes.
S amennyi pálma, bokra,
Virágjával a virág-ember
Virág-sírfára hozza.

Vándormadár most korán indul,
Mert mágnes húzza Déltre,
S madár-kórus ezüst koncertje
Lobog a kéklő égre.

A Nap, amelyről zengő dalban
Szólott megáldott szája,
Ma aranyat hint, merre egykor
Járt Ferenc fáradt lába.

S az embert, aki benne látja
Mindazt, mit tenni nem mer,
Mellverve az Időt irigyli,
Amelyben élt ez Ember!...

Gáspár Jenő

Assisi Szent Ferenc bazilikája

Mondjátok: mért épült e csoda dóm,
Mely kétszeresen szökken fel az égre?
S ki az, ki itt él annyi pompás képbe'
Körös-körül e roppant falakon?

Egy koldús sírja ez – bámulj dalom! –
Ki a szegénységgel járt jegyességbe',
A földet megvetőnek síremléke,
Melyet körülsusog az ősvadon.

Hogy nyerjen tartós, fenséges szép házat
A hírt és kincset gyűlölő alázat,
A művészet serényen fáradott.

Itt teljesült a szent ige: „Mit megvetsz
Nevemben, érte százszor jobb kincsed lesz
S az égbe magasít alázatod!”

(Evarist Bickmann)

P. M. Szol. Ferenc fordítása

A két világhódító

Az Appenin hágóin átmegy
– Ah, látom én is! – két híres vezér;
Bár céljuk más, az útirány egy,
Hol les reájuk millió veszély.

Caesar siet, gyilkolni készen,
Romok, halottak jelzik, merre lép;
A Rubiconnak hús vizében
Megmossa vérben fürdött fegyverét.

Ferenc is jó, koldús-szegényen,
Erszényt, botot magátul elhajít;
A Rubiconnak hús vizében
Megmossa véres, feltört lábait.

Útjának célja: Róma. Angyalok
Harcolni készek érte mindig;
Meggyógyulnak a lázas századok,
Ha áldott újjai érintik.

Magának mindkét hódító szerez
Babért, jogart s övék a pálma;
De míg Caesar letűnt, addig Ferenc
Fején az élet koronája!

(Cordon de Seda)

P. M. Szol. Ferenc fordítása

VII. Sójhajok Assisi felé

Sójhaj Assisi felé

Itt halok meg e barbár vidéken,
Hol tölgyek zúgnak véres avaron,
Fogoly szívem keserű igéken
Fakóra száradt s beteg lett nagyon.

Már nem látom Assisi szűz tornyát.
Arany tornyom, de búsan, barnán égsz!
Itt nem kell más: vitézi víg tornák
Vad szeszélye s magad is barbár lész.

Festhetek kézzel, kárminnal, arannyal,
Szívekbe eget lothat hét arkangyal
S felmutathat a boldog égi rögre.

Szavam felbúghat, mint Ferenc imája,
Vagy mint a költő arany terzinája,
a barbár zaj túlzúgja mennydörögve.

Kocsis László

Menjünk Assisibe

Testvér! így élni nem lehet:
szivaccsal járni szív helyett,
mely telve gennyel, förtelemmel.
Fertőzött lábad lépni nem mer!
Testvér, tisztulni izibe
Menjünk Assisibe!

Ma minden út vériszapos,
új ösvényt senki nem tapos,
minden hidat, mely innen átvisz
Tavaszsországba: véres árvíz
alámosott... Jőjj sebtibe,
menjünk Assisibe!

Nem léphetsz át a hidakon,
mert mázsás szörny ül hátadon,
szíved kivájta undok lába,
léket vert koponyád falába:
vagy nincs velőd, vagy nincs íze –
menjünk Assisibe!

A Kincsvágy, Gög ül hátadon,
nem léphetsz át a hidakon.
Angyalkönnyűvé finomulni
kell most: s repülni! Vagy lehullni
Ma válogatnod nincs mibe:
Menjünk Assisibe!

Assisibe egy éjjelen
csodát dobott a Végtelen:
piros szívet, szép muzsikásat,
táncolt virág, fű, embertársak
s patakzott az örömvize...
Menjünk Assisibe!

Hallgasd meg ezt a szent zenét:
s lelkedben minden gaz, szemét
virulni kezd és mennydörögve
pokolba fut a Szörny örökre...
Vedd fel a jóság köpenyét,
menjünk Assisibe!

Szegény leszel s alázatos:
élet, halál el nem tapos,
hidat versz bánat-óceánon,
sziklán forrást fakaszt a lábnyom:
s ez az öröm zengő vize...
Menjünk Assisibe!

Testvéred lesz egész világ:
a farkas vígan rádkiált,
fecskék, virágok rád nevetnek
s főkép: minden emberszíveknek
rejtélyes kulcsát megleled,
aranyló kulcsát megleled...

Igy indulunk Assisiből,
nem félünk, hogy egy híd kidől,
szárnyas vidámság, frissült vérünk
visz, míg Tavaszországba térünk...
S mikor megérkezünk oda,
virágnak plántál egy Csoda...

Ott nem nő csendőr, katona,
sem akasztófa, babona,
se mankó, se kötélnek kender:
virágnak áll ott minden ember...
Csupán virág lesz, illat-áldott.
– Uram, jöjjön el már országod!

Mécs László

Szent Ferenc lelke járt ma én velem...

Virágos tavasz suhanj a szívemhez
És kopogtass be kicsiny ablakán,
Hadd legyek ifjú, ki először lép be
A szellem bűbájos kapuján.
Távozz ma tőlem gond és szomorúság;
Gyúljon ki piros öröm szívemen...
Legyek ma ember, ki szeretni tud csak...
Szent Ferenc lelke légy ma énvelem...

Aranyló fényben, boldogan, vidáman
A hegyi úton fölfelé megyek.
Vár már az erdő smaragdos ruhában
S a messze kéklő távoli hegyek.
S mikor lihegve az ormot elérem,
Rég tűnt multak illatát érzem:
Igy járt ő is, derűvel szívében...
Szent Ferenc lelke légy ma énvelem.

Gigászi hangon, jaj, ma úgy szeretném
Teleharsogni mind a völgyeket:
Szünjön meg végre a sok-sok gonoszság...
Szeressétek már egymást emberek!
Ne tiporja el az erős a gyengét...
Legyen a jószág úr a szíveken.
Öröm rózsája gyúljon minden arcon...
Szent Ferenc lelke légy ma énvelem...

És zengő erdő: hálaadó zsoltár
Hangzik fel piciny madárajkakon...
Most minden bokor ott bent egy-egy oltár...
Kis gyöngyvirágok csengetyűje szól,
De ím, egyszerre, mily csodás ígézet!
Mint rubincseppek, sok-sok ághegyen
Harmatos rózsák kezdenek virulni...
Szent Ferenc lelke itt van már velem!...

Valahol kis harang Ávéra csendül,
Leszáll az este. Fent a csillagok
Kiragyognak. A messze tájon csend ül
S én lassan hazaballagok.
S ahogy a völgybe mindjobban leérek,
Szívemen erőt vesz a félelem:
Szodomás karjával ott vár a város...
Szent Ferenc lelke légy tovább velem!...

Vékony Pál

A költöző fecskékhez

Ti fecskék, hát már gyülekeztek!
Látszik, hogy készülődni kezdtek,
Összeverődve nagy csapatban
Szálltok, kerengtek nyughatatlan.

Amennyi fészek, mind kirajzott,
S mint görbe íjj, a jól felajzott,
Két szárnyatok úgy hajlik össze,
Tollas nyílvesztőt fogva közre.

Egyszerre majd, mint tünde álom,
Elenyésztek a láthatáron,
Repülve, szállva, tünve délnek...
Előbb hozzátok hadd beszéljek.

Veletek tart, köddé enyészve
Erdőnk, mezőnk minden zenésze,
Kit hajt a vágy s a szárny emelhet,
Magukkal víve dalt, szerelmet.

Értek a fényes Adriához,
Arany ott a vitorla árboc,
Hullám reng, hullámhoz símulva
S százféle színt vált kék azúrja.

S ha szárnyatok már lankadóban,
Új part köszönt: part, part valóban,
Egy tündéerkert, virágmezt öltve,
Itália mosolygó földje.

Mindenfelé ezer s ezerszám
Kúszó borág karcsú szederfán,
Bús ciprusok, szelíd olajfák,
Kik illatlelköket sóhajtják.

És van-e ég mosolygóbb, kékebb,
Mint kékje Umbria egének?
Ott ég és föld nevet a fénytől,
Tán Szent Ferenc arany-szívétől.

Fecskék, ha sírján megpihentek,
Mondjátok az assisi szentnek,
Ki ott pihen koporsájában:
Nem prédikált nektek hiában.

Csicsergjetek Istent dicsérve;
Dehogy fog megdorgálni érte,
Mint hétszáz éve, mikor épen
Zavartátok a szentbeszédben.

Az ő mézajka néma lett rég,
Nem zengi hálatelt szerelmét,
Daloljatok helyette hát ti,
Madárkák, az ő hugócskái!

A szent zsolozsmát hű barátok,
A jó Assisi bírta rátok
S kis szívetekből dalra válva
Buggyan fel az öröm s a hála.

Hála az ég s föld Istenének,
Örültök a nappalnak, éjnek,
Tűznek, víznek, fűnek, virágnak,
Az egész teremtett világnak.

Csak egyszer prédikált tinéktek,
S lám szent tüzetől most is égtek.
...Dehát az ember, kire mindig
Özönnel önté lelke kincsét?

Fájó kérdés, felelni félek;
Ne tudja az a tiszta lélek.
Ki ne fecsegd, te fecsketábor,
Vérkönyv fakadna szent porából.

Vargha Gyula

Szent Ferenc-ének

(A magyar harmadik rendnek szeretettel)

Kinek szaván minden dalol
Az ég és föld határán
S testvér-dallal Istent dicsér
A farkas és a bárány.
Boldog Szegényke, Szent Ferenc,
Nagy testvér, egy a vágyunk:
Hogy minden kis testvéreid
Az életünkkel áldjunk.

Mint Mózes bokra Hóreben,
Élő tűz volt a lelked
S a Krisztus áldott öt sebét
Tagjaidon viselted.
A boldogságos tűznyilak
Testeden átszegeztek:
Add, hordozzuk hűségesen
A győzelmes keresztet.

Ki szétragyogtad, szent követ,
A Krisztus arca-fényét
S alázat járt a jobbodon
S úrnőd a szent szegénység,
Ki legszebb mester-mása vagy
A Krisztus életének:
Add, hogy Krisztusban éljenek,
Akik nyomodba lépnek.

Sík Sándor

Assisi, testvéred vagyok

A tisztaságos égi magasban
tán néha nem látsz s nem is ismersz!
Pedig tevéled én rokon vagyok
s mit majd árva-émléknek itt hagyok,
rád figyelmeztet minden embert,
aki, míg éltem, ápolt, vagy vert,
de közömbös nékik sohse voltam,
se irigyelten, se gúnyoltan,
mert feléd futottam,
ó, mindig, mindig csak feléd futottam!
Te ismered, hogy mi az elbukás,
te ismered az égő piros rózsát,
szívemet, ezt a piros rózsát!
Assisi Szentje, szeress engem:
bukásaimban is a piros rózsát,
szívemet, ezt a piros rózsacsokrot
viszem, csak viszem az Isten felé.
Vittél már te is tűzpiros rózsákat,
szíved ezernyi szeretet-sebét:
megérted, hogyha megcsuklik a lábam.
Ily nehéz teherrel én még sohse jártam.
De meg ne gyógyítsd ezt a sok sebet!
Mert másképp halaványak lesznek a rózsák,
mert másképp illatukat sohse szórnák!
Assisi Szentje, testvéred vagyok,
ím az Istennek, a te Istenednek
szagos, sötét rózsacsokrot adok...

Keleti József

Váci barátok temploma

Áhítatnak csöndes fészke
Édesgetve hív magához,
Ott szokott e lázadó szív
A szelíd, nagy boldogsághoz.
Hova a világ zajából
Nem jutott egy szisszenés se,
Ott volt Jézusé a lelkem
És szívem minden verése.

Lobogott az öröklámpa.
Nagy csöndesség fehér szárnya
Jézus szavát hozta hozzám
És lelkembe rezdült áldva.
Talapjáról nagy Assisi
Leszállt gyakran s mellettem ült.
Beszelt a szent szegénységről
S szavaira szívem enyhült.

Szívem egy fehér lapjára
Nevét jegyzé fel a Mester,
Aranyzavat írt reája
szent Assisi nem is egyszer:
„Boldog, aki Jézussal tart,
Kinek szíve érte dobban,
Csak szerelme boldogíthat
Végiglen a földi útban.”

Paksy Gáspár

Assisi

Assisiban rejtőzöm néha nyáron,
Hús csarnokokban s tüzes napsugáron,
Amott elnézem Giotto képeit,
A Tiberis szép dús völgyét emitt.
S amint bolyongok ide, amoda,
Mindenha kísér valami csoda,
Mely mint valóság nincs időben, térben,
De melyet érzek álmodozva ébren.
Fehér, holdfényes, langyos éjeken
Magasból zengnek muzsikák nekem
S ezüst fátylaktól képzelt köd ölén
Rajzó rejtelmek ringanak felém.
Nem írott vallás, nem könyv, nem beszéd
Áraszt varázst e bűvös helyre szét,
Az itt a rögből, fűből, fából árad,
Szellősóhajból, dalából madárnak,
Vízcsobogásból, város vén kövéből,
Hogy mint sugallat megigézzen végül
Engem az ész s a kétség emberét,
Ki idejönni hit nélkül merék.
Gyöngéd sugallat, nincs benn' semmi kényszer
S ereje mégis megkapott elégszer.
Halk finoman símulva és mosolygva,
Mint ahogy csak az üdv illatja volna,
Belém lopózott ellenállhatatlan
S én a varázsnak lelkem általadtam.
Itt, a Tupino s Tiberis közén
Csupa legendán éledek bíz' én.
Báránfelhőkben, mik felettem úsznak,
Gomolyg tömjéne a Seraphicusnak,
Ki innen-onnan nyolcszáz év előtt
Lengette égnek itt a füstölőt.
Itt fedte ifjan őt bíbor-selyem
S itt dobta azt el egy nap, e helyen,
Hogy nyers darócban jusson égi fénybe,
Mint a szegénység boldog vőlegénye.
S ah, mily híven szerette az arát
S mint emelé fel jó Ferenc barát!
„Hamupipőkém, én szerelmesem”,
– Így szóla hozzá vígan, kedvesen –
„Ne bándd a rongyod' e siralomvölgyben,
Mégis te vagy az én királyi hölgyem.
Lásd, itt lenn én is koldulásból élek,
Bár bennem szent az Isten-adta lélek,
Mely hogyha majd a mennybe visszaröppen
S az Úr trónjához ér a fénykörökben:
Ott rád világít, téged felmagasztal

És üdvözítő végtelen vigasszal
 Letörli forró földi könnyeid,
 Rád szórja égi drága gyöngyeit –
 S te mennyei szépségben díszesen,
 Ott lész örökre az én hitvesem.”
 S ím, a Szegénység, Szent Ferenc arája,
 Mosolyg a lelkes vőlegény szavára
 S zord földi sorsát, reménnyel teli
 Enyhébbnek érzi s bátran viseli.
 Hát nem csodatevő, nem szent, nem áldott,
 Ki így derít fel bús, szegény világot?

* * *

Arája egy volt, de szíve szerint,
 Aki csak él, neki testvére mind.
 Az emberek, ha jók, ha gonoszok,
 Közöttük finnyáskodni nem szokott.
 Örült a jóknak, úgy szerette őket,
 De pártul fogta a gonosztevőket,
 Hogy őket ezzel jobbakká tegye
 S az üdvbe végül szintén bevigye.
 És testvér minden állat is neki,
 Ezeknek is az Istent hirdeti.
 S hogy Róla prédikált a madaraknak,
 Azok a cserjén, lombon ottmaradtak
 S szelíd lelkének szent sugallatát
 Nem csevetelve, végighallgaták:
 „Testvéreim, madárkák, boldogok!
 Így szónokolt – beh jó a dolgotok!
 Mindnyájunk Atyja íme, titeket
 A repüléssel is kitüntetett.
 Tiétek földön az árnyas vadon
 S az ég ívén is szálltok szabadon,
 Gyönyörű sors ez, zengjen hát az ének
 Kis torkotokból az ég Istenének!...'
 És a madárhad a szót értve, hallva,
 Egyszerre kezd felséges háladalba,
 Mely vígan Isten trónjáig hatott –
 S az angyalkák is mosolyogtak ott.

Hanem a szentnek még ez sem elég,
 Még többnek adja szíve melegét;
 Az áthat minden részlet és egészet
 S testvérisége végül: a természet.
 S mindenhez mennyi nyájas szava volt!
 „Bátyám a hó Nap, szép hugom a Hold,
 Mennybolt díszítő fényes Csillag-tábor
 Jó- s Rosszidő, Szélvész, leömlő Zápor –
 Minden, mi van e gyönyörű világon:

Az én kiterjedt nagy atyafiságom.”
S mindent szeretvén, őt minden szerette:
Fű, fa, virág mind hajlongott körötte –
S bolygása közt, ha bárhol megpihent,
Takarva, védve alhatott a Szent.
Bátyja, a Nap sugárral megkereste
És Hold huga gondjára bízta este.
Ez pedig így szólt: „Még távol vagyok,
Ti őrizzétek, édes csillagok!”
Jó- s Rosszidő kedvére váltakoztak;
A Szél hozá a Jót, vivé a Rosszat –
S ha tikkasztá a hó az úti por:
Segített rajt' a Zápor bármikor.
Kell csoda több? – Hiszen már ennyi rávall:
Csodát tudott ő tenni önmagával.
Koldusbarát volt, álmodozva bolygott
S mindig elégedett volt, víg és boldog,
Mert őt világéltében bármi érte.
Azt jónak érze s Istent áldá érte.
Egyéb csodái csodaszép mesék,
Legszebb csoda az életbölcse ség.
Egyéb csodáit is kedvtelve hallom,
De ezt a legnagyobbat hiszem, vallom –
S csak azt esengem éjen napon át:
Bár tudnék tenni én is ily csodát!

A völgy felett, a szirt-hegyoldalon
Ül a Középkor a városfalon.
A bástyák, tornyok hallgatag kövén
Zöld bársonyos moh és kúszó-növény.
A néma utcák zeg-zugát ha járom,
Azt álmodom, hogy ez csak furcsa álom
És magam is csak multból itt hagyott
Szelíden lengő álmkép vagyok.
De künn, a város kapuján kívül
Eremben a vér életté hevül
S vidám rohammal robogok a völgybe,
Amelynek él, mosolyg olajfa-zöldje.
Barnult latin parasztkok sűrgnek itt,
A fákra a szőlőt kötözgetik –
És legszebb nyelvén a kerek világnak
Nekem derűlten bon giorno-t kívánnak.
Kihez csak szólok, mind beszédbe kezd,
Elmondja a jó szentről azt, meg ezt -
S kézlendülettel magyarázza,
Hol volt Francesco első imaháza.
S Subasio hegyére felmutat:
„Látja signor' fenn a kígyó-utat?
S ott egy kivájt kőszikla volt az ágya.
Bogyót evett, rá harmatot ivott –

És légió ördöggel megvívott
S győzött dicsón; csak pusztá két tenyérrel,
De melyre Krisztus sebeit nyeré el.
S míg ő ott fenn, az éghez közelebb,
Látott, megértett sok csodát, jelet,
Itt lenn a völgyben mind az ő nyomán
Járt-kelt Chiara, a szép szent leány.
Francesco volt a hang – visszhangja ő
Chiara volt, a szűzi, tiszta nő,
Amannak mása, Égtől ihletten –
Itt éltek ők és szentek mind a ketten.

S ott, Tupino és Tiberis között
Ha a két szentről szót űzött-fűzött,
Minden paraszt oly közvetlen tevé,
Mint aki tudja: e két szent övé!
S úgy adta mind, mint hogyha nem csodás
Ódon regékből rászállt hallomás,
Hanem valóság volna, hogy e szentek
E szép vidéken éltek, jöttek-mentek –
S még látta volna ezelőtt pár évvel
Mindkettőt ő is a saját szemével!

Hány nemzedékre szemfedőt terítnek
És mindig él csodája itt a hitnek!
Él a Tupino s Tiberis között
Két szent, ki régesrég elköltözött.
Magam is érzém: lelkük az, mely itt
Mindent betölt, megszépít, melegít.
Még élnek itt ők, ez nem hült helyük,
Mindenki s minden tele van velük.
Ha meghalának, elgondolni fáj,
Minő üressé válna ez a táj!
De még ma élnek és varázst lehelnek, –
Bár álltam mind a kettő sírja mellett.
A férfi szenté hűvös kripta-mélyben,
Egy-egy mécsfénytől áttört örök éjben.
Nehéz, hatalmas kőlap fedi őt,
Felette múlnak, tűnnek az idők
És óriási kettős templom áll, –
A lélek él, a testé a halál!

A női szentnek is van temploma,
Mikor belépek, zúg az orgona,
A kripta-ajtó szélesen kitarva,
Minthogyha már feltámadásra várna.
Néhány lépcsőfok... a sír boltja tág
És csupa gyertyafény s csupa virág.

Márványból a magas ravatal ott
S kristályüveg alatt a szép halott.
Alszik arannyal dúsan hímezett
Selyem és bársony puha dísz között.
Nem bánt el Nyolcszáz esztendő se véle,
Fínom, nemes még ma is az arcéle,
Tova csupán az életszíne sorvadt
S beillenék már ébenfa-szobornak.

De ép, hogy e csodától meghatottan
A napra értem, – nagy zenét hallottam,
Mely a kis város csöndjét fölveré
S egy fordulóból sok nép tört elé.
Nem hittem volna, hogy itt is lehet
Piros zászlókat lengető menet.
Elől a nagy dob s harsány zenebanda –
Processzió ez? – kérdezém magamba'.
De oly egyházi indulót ki hall,
Amelybe folyton éles hang rivall
Keserűséggel, vadsággal tele?
Mindig abasso! – mindig le vele!
Le ezzel, azzal!... Isten és haza,
Szentség s a többi: mind nem igaz a'!
Urak, papok, polgárok – zúg a nagy szó –
Mind vesszenek, mind le velük, abasso!
Le a királlyal s a katonasággal,
Le porba, romba az egész világgal!
Vagyonos osztály vesszen a pokolba!
Hogy aztán könny, rongy s drágaság ne volna.
E zűrzavartól megdöbbenve, szótlán,
A templom árnyán csöndben meghúzódtam,
Míg zeneszóval s mégis komoran
Odább hömpölygött a zajos roham.
Az, még ma, eltűnt, mitsem döntve le,
Mint nagy viharnek az előszele,
Mely megjelenti, ami nem titok,
Hogy a vihar gyűl, készül – s jönni fog.
S gyűl, készül itt is, ahol a szegénység
Szentségét példák a szívekbe vésék;
Hol ég, föld, fű, fa, kő hitet lehel
S a glóriát a koldus nyerte el;
Hol még a kincs is Lázárt illeti
S a dús is hódol s térdet hajt neki;
Hol azt ünneplik, mint bölcs boldogot,
Ki földi jót vidáman eldobott
S így könnyebbülve útját meglelé
A magasabb, szebb, jobb világ felé.

Hogy rég elzúgott már a zaj tovább,
Félteni kezdtem a sok szép csodát

S ábrándomat, mely bolyganom űzött
A Tupino és Tiberis között.
S aggódva kérdém, bár kétkedni vétek:
Holt szentjeim, vajjon még meddig éltek?...

Kozma Andor

Szent Ferenc nyomában

Nem volt hová fejét lehajtsa –
A régi írás így jegyezte fel.

Hideg volt. A hó két nap óta hullott
S a földet befödte, mint egy hablepel.
Fázóan bujt össze az erdő vadja,
A szél a havat szórta szerteszét,
Umbria szegénye kinn a hideg éjben,
Nem volt, ahová lehajtsa fejét...

Leült egy fa alá és reggelre kelve,
Csodák csodája, a tájon égi csend.
Tavasza ragyogott ott a fa alatt,
Ahol a szegény Szent Ferenc pihent;
Gyep ütközött ki zölden, ibolya nyílt,
Mosolygón, kéken emelve fejét;
Balzsamos, üde, tavaszi illat
Áradt a légben szerteszét...

* * *

Itt jártál most is Umbria szegénye,
Érzem...
Csupa derű lett a szenvedésem.
Nem voltam a sors édes gyermeke:
Lelkem, hajh! gazdag kincsesbánya volt,
Most itt állok szegényen, összetörve,
Az élet engem durván megrabolt...
Minden drága kincsem
Aprópénzként vesztegette el:
Már nincsen semmi se, ami ideköt,
Ami porból áldón fölemel...
Kétség ejtett meg a sok küzdés után,
Árnyba borítá hívó lelkemet;
Szomorúan kérdelem: lesz-e idő végre,
Mikor megnyugszik, aki szenvedett?

És rád gondoltam, Umbria szegénye
És az egész tavasz rám szakadt:
Egy egész élet eredményeképen
Megértettem egy szavadat...
Itt jártál, érzem, lelkem zord telében
Virágok nyílnak,
Szárnyat növesztettél
Derűs álmaidnak.
Csüggedt leányod a te nyomodban
Égi magasok csúcsára hágott...

Szememből forró könny fakad –
Megbocsátom a bántalmakat:
Érzem *az igaz boldogságot...*

Ankáné Dobay Mariska

Szent Ferenc munkája

A kincseit rongyért adván cserébe,
Itáliában, messze, rég,
Az „Assisi”, Krisztus kordás szegénye,
A szent magány csendjébe lép.
Szobrász e férfiú; márványa: lelke,
Vésője: önsanyargatás,
Tövisszoros Krisztus: a modellje,
A szenvedő, a golgotás!

És lám, mily gyorsan készül alkotása
A lázas művészkéz alatt!
Testén már ott piroslik folydogálva
Az öt kicsiny kis vérpatak!...
Majd más bűnén fakad fájó sírásra
S a krisztusi munkába kap:
Új lelket önt az elfajult világba,
Amerre könnyével halad!

Hét század óta jársz Krisztus Szegénye
Immár e bűnös földtekén
És formálsz, hármasszerzetekben élve,
A földnek romlott gyermekén!
S mind több műtermet lelsz az alkotásra:
Mind több szent otthont nyit neked
E szertetépett bús magyar hazába'
Nyomodba lépő sok híved!

Ó, itt is! E kis otthonunk szavában
Te oktatsz minket lelkesen,
Hogy merre tartson a vak éjszakában
Sajkánk az élettengeren!...
Te gyujtasz fényt a zátonyos sötétben,
Hogy pusztulás ne érje őt,
Míg horgonyt nem vet fenn az égi révben
Örök dalú hazánk előtt!...

Kis otthonunknak búbajos szavában
Atyánk! az ajkad hirdeti:
Hogyan lehet e földnek vándorában
A test s a lélek – isteni!
A tisztaság és önkénytes szegénység
S a láncra vert önakarat
Nyomják reánk az Istenség pecsétjét
A csillagos mennybolt alatt!...

E kedves otthon anyyi szavában
Te kéred harmadrendedet,
Hogy a kerek, kis, hófehér ostyában
Krisztussal gyakran éljenek!
S hogy a szegény szülők kis magzatának
Télen varrjon ruhát kezük,
Akik hideg, kis viskókban fáznak,
Mert nincs parázsló tűzhelyük!

Ó, minden, minden égi, szent munkában
Ott dolgozik erős karod!
Az ifjú lányokat a patronázsban
Szent Franceskónk, Te oktatód!
És ők a hűség, szorgalom, alázat
Kincsével kelnek szárnyra mind,
Midőn csengője a nőpatronázsnak
Kenyéradó állásba int!...

Kis otthonunknak szent, tüzes szavában
Te szítod lelkünk lángjait,
Hogy vassá izmosítsuk szép hazánkban
Keresztény sajtónk szárnyait!
Hogy a pogány írók sötét kezétől
Elpusztított színes mező:
Legyen megint a toll fehér hevétől
Újból virágot termelő!

E szent helyünk vigasztaló szavában
Te szólsz szívünkhöz édesen!
Te adsz vigaszt a sok csapásban, gyászban
Álmatlan átsírt éjeken!
Az élet tengerén alábocsátva
A hit aranyköteleit:
A szent megnyugvás zöldelő partjára
Vonod hajótörötteit!

...Itália csodás, dicső Szegényé!
A lelkünk Rád rajongva vár,
Mint egykoron a messze mult ködébe'
A sok kicsiny dalos madár!
Ó, jöjj a rendünk e kis otthonába
S maradj a fejfánkig velünk!
S mint kis madárkáidnak hajdanába'
Beszéljess Krisztusról nekünk!

Dávodi Bakó Ádám

Ferenc, hol a te lelked?

A bús világ falanszter-útján jártam,
Kerestem lelket – s egyet sem találtam.
Kerestem a Jóság-folyónak partját,
De gyilkos szelek medréből kimarták.
Kerestem az Önzetlenség-országot –
S míg mentem, lábam kigyófejre hágott.
Kerestem a festetlen szépség boltját,
De a boltot zsványok kirabolták.
Kerestem a nem-pénzen-szerzett Álmot,
Kerestem ingyen-szerelmet s virágot...
Az Utca kancsitott reám röhögve,
Álom, szerelem – belefűlt a Rögbe.
Szegényen álltam, koldúsan egészen
Mezítlenebbül, mint a fű a réten.
Csillagfényt lestem – napsugárra vágytam,
De csillag és nap megfűlt a Hinárban.
Romlást hozott ránk Ádám régi fája,
S az új Édent az ős-kígyó elállta.
A gyermek – vén, mire a fényre bukkan –
Az agg – eladja lelkét is, haszonnal.
Zenénk lehervadt és összhangjavesztett,
Mélysege nincs már se dalnak, se versnek.
Mehalt a szent, az igazi Öröm –
Átok hörög helyette, s Káröröm!
Hol a te lelked, kedves, tiszta Szent?
S a világ-káosz mondd meg mit jelent?
Hol a te békés, szép egyszerűséged...
Hol a te angyalian vonzó lényed?
Hol a szív, mely egy virágnak örül...
Mely a fecskét elnézi, hogy röpül?
Mely a lomboknak zöldjét is megáldja,
S a szabad erdő pázsítján a sátra?
Hol az Isten-imádás, tisztelet,
Hol az egymás-iránti szeretet?
Hol a megértés – hol a béke, csönd,
Hol az igazság? – nálad, odafönt?

S ha fönt van nálad, tiszta égi Szent –
Oszd el közöttünk kérlek, idelent
Sietve mentsd meg a világ szívét –
Mert különben a pokol veti szét!

Környey Paula

Csak egy volt...

Testvéreim! Hatalmas
Bennünk a vakmerőség!
Egy fejszével kezünkben
Kikezdünk szálfárdót;
Vészövel, újnői rúddal
Repsztünk szörnyű sziklát,
Vesszőkkel állunk ellen
Hömpölygő rémes árak...

Testvéreim, hatalmas
Bennünk a vakmerőség!
Ki merne mégis mindent
Eldobni, mindent, mindent,
S úgy menni szálfárdót
Kivágni: büszke tölgyfát?!
Ki menne sziklatömböt
– Mammont – szétzúzni kézzel,
Ki állna ki egyetlen
Vesszővel minden ellen,
Mi ránk tör...? Egy vesszővel,
Mellyel titokban ver csak,
Ösztönzi, sujtja testét?!...

Testvéreim! Még egy nagy
Van bennünk: hiúságunk!
Az apró fényt lenézzük,
Inkább megyünk sötétben!
A jó öreg ösvényről
Letérünk kábult-dórén,
Csak új úton haladjunk,
Ahol tán ércbe vésik
Nevünk szerelmes titkát!...

Testvéreim! Ilyen nagy
A hiúság mibennünk.
Ki merne mégis – mégis
A rongyra lenni büszke?!
S a legsötétebb sírra?...
Arra, hogy ő még itt jár:
A bűnösök testvére
S a farkasok kullognak
Utána, mert oly égi
Szelíd és jó és csendes...?
Testvéreim: Kinek van
Ilyen szent hiúsága?...

Testvéreim! Az ember
Fitogtat éles elmét,
Fájdalmat és részvétet,
Nagyképű művésztitkot!
Hogy ő megérti azt a
Másik csapongó embert
És így teremnek színes
Papírra írt malasztok,
Melyek között a lélek
Sötét, fagyos, kegyetlen.

Testvéreim! Mi köztünk
Egy volt csak, ama koldus,
Bolond, áldott Ferencünk,
Az Umbria szegénye,
Ki tudta, hogy az elmét,
És mindent: művésztitkot
És minden átalértést,
Mint követ, amely ércet
Tartalmaz, úgy tekintsük
S bevessük az egyetlen
Megalvasztó kohóba,
Mely szívünk... szívünk... szívünk,
Szerető, égő szívünk...
S ami csak abba hullik,
Mint gyémántszikra száll fel.
A fájdalom s a részvét
Mint égi láng, örök fény,
A vakmerőség – áldás,
A hiúság, mint élet,
Mind, kiknek égő szíve
Van és szívében ég fel
Minden, amit bír. Minden:
Aranyfolyóvá válik
Egyetlen önthető szent
Dallá... fénnyé... és lánggá...
Aranyfolyammá válik
S abból aranyharangja
Lehet a hétszer szent s szent
Embertestvériségnek
A nagy Isten-családban...
Teremtő szóvá válik:
Az Isten szent szavává!

Testvéreim! Csak egy volt,
Kinek erős, hatalmas,
Egész kohóvá lesz és
Égő, még most is égő
Kohó az áldott szíve!...

Magyar Bálint

Isten kertje

Test, hír, kincs: omlatag cserép-fazék.
Ó, összetörni s út porába ülni
És Istenről naphimnusz hegedülni,
Ezért küldött egy vad kornak az ég.

Isten szegénye, drága égi szent,
Lábadhoz hajlott a bűnös világ
És égre törtek új litániák,
Miktől a baj s a romlás elpihent.

A nagy Benedek mocsarakat irtott.
A te kezedtől leggyönyörűbb birtok:
Isten kertje lett a bűn mocsarából.

Stigmás kezéd azóta egyre ápol
Aranygyümölcsöt termő kerteket
S kik bennük élnek: boldog emberek.

Harsányi Lajos

Imádkozz értünk Szent Ferenc atyánk!

Szelíd galambok prédikátora,
Isten kertjének bókoló virága,
Tekinteted fényesebb, mint a Nap,
Te vagy a lelkünk bíboros királya.

Te vagy a hajnal élet-éjszakánkon.
A csöndes este vagy, ha meghalunk,
Lemondó, enyhésínű őszirózsa,
Amit akarsz: a mi akaratunk.

Titkok tudója, boldogságadó,
Gyönyörben égő, öt piros sebű,
Szeráfi hangok csillogó vonója,
Isten szerszáma, áldott hegedű.

Vadak barátja, fák testvére vagy;
Te vagy az út, amely a mennybe húz.
Ha kell, galamb vagy, szentek glóriája
S a bűneinken rajtűtő hiúz.

Legkisebb apród Isten trónusánál,
Szeretet-lángod mégis legnagyobb.
Ó, Szent Ferenc atyánk, imádkozz értünk!
– Így esdekel esendő harcosod.

Fráter Antal

Szent Ferenc miséjéből

1. A harangszó

Pusztaságon, derűs tájon
Zenélj nyelvem ezüstszálon
S át ormokon, völgyeken
Tiszta hangod röppenjen.

Nyitogass, hol szíven rozsdá
Virágzott és bekormozta
Élet-korma homlokuk'
S életútjuk homokút.

Hivogasd a kis tanyáról,
Kiknek lába gondban lából
S elfeledték mi az ég,
Ki a boldog, ki a szép.

Paloták közt gíngalangozz,
Nyugodalmat nem arany hoz,
Kinek bársony párnája,
Az a földnek árvája.

Ki a bűnnek proletárja
S messiását másutt várja,
Áldás légy a tíz újjon,
Hogy imára símuljon.

Kis harangom, nyelved kongasd
Útra hívd a zsidongó kast,
Szerelmesen zengedezz,
Hadd jójjenek Ferenchez.

Jójjenek a bénák, sánták,
Kik az eget megkívánták,
Seregestől sereglő
Jámboroknak légy csengő.

Szólj tudósnak, szólj a jósnak,
Mert misére harangoznak.
Bölcs a könyvét cserélje,
Siessen a misére.

Földi zsidóajt túlharangozz
S aki gőgös, aki gangos,
Alázatra csituljon
S elinduljon az úton.

A madárt is invitáld,
Gerle, farkas s minden állat
Hódolatra hív legyen
S hódolatuk híd legyen.

Naptestvér te, holdhugocskám,
Aranyozd be, ami ocsmány
S gyertyaszáznak oltárra
Virág szirmát föltárja.

Kripta köve kit eltakar,
S kit rejteget hideg avar,
Mozduljon meg ott alatt,
Mozdítsa meg ez a hang.

S világ szíve, görnyedező,
Hangom hallja s mint gyöngyeső
Öltözzék a misére
S Ferenc testvért dícsérje.

Kocsis László

Porciunkulára

Kicsi hajlék, áldott szentély,
Ki legdicsőbb szívet rejtél.
Benned lakott az alázat,
Ki galambként égbe szárnyalt.
Angyaloknak szeme nézte,
Szolgált nekik épülésre.
Szent Ferenc légy áldott,
Térítsd a világot!

Elfeledte a világot,
Ott fönn tudott boldogságot,
Minden vágyát éghez fűzte,
Földi fény itt semmisülve.
Itt pihent az Úrnak keblén,
Örök jókról elmerengvén.
Szent Ferenc légy áldott,
Térítsd a világot.

Isten arcát itten látta
Üdvözültek közé szállva.
Megcsendült az égi szózat,
Melyet a szív forrón óhajt.
Égi kárpitok szakadtak,
Vigalmára az igaznak.
Szent Ferenc légy áldott,
Térítsd a világot.

Itten gyűjtött égi mézet,
Szent hajnalra itten ébredt.
Imádkozó csönd nevelte,
Apostollá lett a lelke.
Összeforrván Krisztusával
Szíve a kereszttel után hal.
Szent Ferenc légy áldott,
Térítsd a világot.

Paksy Gáspár

Assisi Szent Ferenc napjára

Édes atyám, eszményképeim
E mulandó küzködésben,
Assis' fénye, Szent Ferenc!
Ha a pokol ellenem tör,
Békét rabolni lelkemből,
Vigasztalva megjelenesz.

Színarany a bölcseséged,
Angyali a kedvességed,
Szegénységed isteni,
Isten volt a lelked célja,
Nem is volt az soha préda,
Nem érték bűn láncai.

Ahol egyedül lehettél,
Elmerültél a tengermély
Áhítatba boldogan,
Isteneddel összeforrva,
Életednek áldott sorsa
Ottan folyt szép álmokban.

Aki téged buzgón követ,
Hiúságot, pompát megvet,
Az lel üdvöt idelent,
Szíve az Isten lakása
S eljut olyan boldogságra,
Melyet csak az ég terem.

Nagy vezérem, példaképem,
Kísérj engem jóban, vészben,
Minden földi útamon,
Ragyogd rám a bölcseséged,
Szerelmeddel porrá égesd
Minden hiú bánatom.

Arcomról a halvány bánat,
Mely hívságos gögtől támad,
Derűs fényben múltjon el,
Fában, kőben, kis csalitban,
Melyről Isten képe villan,
Kedvet leljen e kebel.

Örvendezve, lángadozva,
Folyton dicsérő dalokra
Gyűljön ajkam és szívem.
Mosolyogva járjak itt lent,
Félve és szeretve Istent,
Ferenc atyámhoz híven.

Paksy Gáspár

Assisi Szent Ferenc

Hétszáz esztendőnek világmissiója –
Lelkek millióit vezérel – óvja:
Szent Ferenc szelleme!
Új világok nyílnak, amerre ő vezet:
Szegénység mosolyg ott, szenvedés – élvezet...
Kinek nem kellene!?

Amerre ő vezet, rózsás hajnal pirul
S boldogság dala száll édesen ajkirul,
Száll... míg eget érhet...
Sötétség siralma alatta jár mélyen,
Sivár világtól mit reméljen – féljen:
Nap! a te testvéred!?

Krisztusban testté lett az örök Szeretet –
Szent Ferenc jósága, mely vele született:
Krisztus tükörképe...
Szegénység – Úrnője, dúsgazdag Arája,
Kiben lelke földi gyönyörét találja:
Vele frigyre lépe.

Hétszázadra nyúl ki híres menyegzője...
S hogy hívei élet-útjait átszőjje:
Nincsen vége-hossza...
E nagy menyegzőre mindenkit elvárnak
S legfőbb vágya is az örök-ifjú párnak,
Hogy üdvét megossza.

Amerre Assisi új Napja világít,
Ott látni a lelkek csodaszép virágit:
Szentek egész sorát...
Szakadatlan szól a mennyegzői ének,
Égig ér a hada három nagy rendjének
S mindent Lelke fon át.

Lelkének ereje felér minden kinccsel,
Erdő vadját, embert – mindent lebilincsel
Az Isten embere...
Fácán, sólyom, farkas, nyúl... együtt kísérik
– S csodálatos, mégsem marják egymást vérig! –
Forduljon bármerre.

Megcsodálni való oly sok minden van itt,
Mi hinni, remélni... új életre tanít, –
Atyánk segíts rajtunk!
Vágyaink követnek, már is édig nőnek...
Részesévé lenni a nagy menyegzőnek
Ott fenn úgy – óhajtunk.

Éltünk őserdei párducbőrös vadja:
A kéj, a szenvedély lelkünk ha ragadja,
Add hamar a kordád!
Kötelet sebtibe a megbőszült vadnak!
Bátorító példát szent Fiaid adnak,
Magad is ezt hordád...

S hogy mennyei jussát kiki megtarthassa
S ne legyünk egymásnak vérengző farkasa,
Segíts, nagyon kérünk!
Mert borul felettünk, gonosz idők járnak,
Hogy ellenállhassunk az elnyelő árnak:
Légy Napunk – Testvérünk!

Kit hódoló szívvel, buzgón ünnepelünk,
Szeráfi szent Atyánk, maradj mindig velünk
És add megértenünk:
Egyedül üdvhozó biztos életelved,
Mely csak egyet ismer, és minden mást elvet –
„Istenünk – Mindenünk!”

Magyar József

Ferences harmadrendiek éneke

Szent Ferenc hív, jőjjetek mind,
Éljetek nagy lelke szerint.
Darócrongyban, angyalszívvel,
A világon áldást hint el.
Kövessétek,
Jók, szegények
És nyomában égbe értek.

Nem keres ő senkit, semmit,
Csak ami a lelken könnyít,
Drága gyöngye a szegénység,
Alázatban minden szépség.
Jertek, jertek
Üdvre lelték,
Ha példáján lelkesedtek.

Krisztusnak él mindenestül
Szerelmébe gyakran merül,
Krisztusi lett szíve, lelke,
Szent sebét is hordja teste.
Hó fohásza
Égbe szálla
S malaszt-özön szállt reája.

Jőjjetek mind Ferenc után,
Útjain a legszebb virány,
Erény ragyog minden rögön,
Örömrózsa minden tövön.
Ó, Szent Ferenc,
Ha te vezetsz,
Lelkünk az ég lakója lesz!

Paksy Gáspár

Ó, Assisi...

Valahová csak futni kell... Az ember
rabszolgájává lett e zord időnek,
kínok kövével rakva életútunk,
s szélén kövére hízott rémek nőnek;
ó, mily áldás, hogy rózsafa is nyílik
bojtorján közt s megállhat fáradt lábunk
köveidnél, ó, Assisi, te messze
felénk mosolygó csendes lélek-várunk...

Hét század az, ami tebenned alszik,
mint örök álma összetépett szívnek,
e század az, mi keserűség nékünk,
megtört hitűnek s bukdácsoló hívnek.
Tövist terem a diadalmas század,
míg benned rózsát olt a szelíd Mester,
ember helyett virágok nyelvén suttog,
mikor a holdfény küzd a lomha esttel...

Mi cipeljük a Mammon vas igáját,
s arany-nyelven tanul a bimbó-gyermek,
Ferenc pacsirták hangját, nyelvét érti,
és nincsenek e beszédben orv-vermek.
Mi földrehuzva rabszolga énekkel
túrjuk a kincsét, mely cserép, rongy, talmi...
Assisi orma naphimnuszról hangos:
csak égre törni, csak nagyot akarni.

Ó Assisi, az időnk most is rabló,
s farkas-szíve van sok ezer kebelnek,
vad hajnalán riasztó álmainknak,
ó, most is tépő indulatok kelnek...
Állj ott a lejtőn s szép szelíd szavakkal
fordítsd vissza, ha ordít benn a farkas
szívünk helyén, s mondd: „Atyámfia, mondom,
légy testvérré, s te vad torok elhallgass.

Légy testvérré... Mily jó, hogy van még egy hang.
amely ismétli, amit Krisztus mondott,
mert e varázsban eltűnnek a harcok,
és eltűnnek a búk, a könnyek, gondok;
s mert gyarló vagy és olyan hosszú az út,
s vesztőiben mégis ha tán elesnél...
szeráfszárnyakkal áll a hegy lábánál
és felemel halk szavával a Testvér.

Valahová csak futni kell... Óhózzá,
akinek szava hit és hite élet,
s a vállait tartotta támasztékul
a bomló templom omló pillérének.
Míg ő tartja a lelkünk kis szentélyét,
cibálhatja a szél, a tépő orkán,
örökké zeng a szívünk kis harangja,
s fehér galambok fészkelnek a tornyán.

Te tornyok tornya, ó, Assis'... Az ember
rabszolgájává lett e zord időnek,
kínok kövével rakva életútunk,
s szélén kövére hizott rémek nőnek:
ó, mily áldás, hogy harangjaid szólnak,
s zenéjükre megállhat fáradt lábunk
meghallgatni, mit köveid beszélnek,
felénk mosolygó csendes lélek-várunk.

Gáspár Jenő

Szent Ferenchez

A csendes magányban, ha bú száll lelkemre,
Ráhajtom fejemet Szent Ferenc, képedre;
És elnézlek hosszan, hosszan elmerengve...
Sebeidre hullik bánatomnak könnye,
Vétkemet siratva.

Szenvedélyek láza, mikor kínoz, gyötör,
Oltalmad érezni, ó, milyen nagy gyönyör!
Világi örömben, mikor elmerülök,
Csak reád tekintek és megszegyenülök,
Hibáimat látva.

Ó, szeráfi Atya, világ megvetője,
Segíts, hogy lehessen Jézus követője.
Könyörögj érettem kedves eszményképem,
Hogy rended szelleme legyen a vezérem
Földi életemben.

Timár Mária

Himnusz

Porban és gondban
Szürkülő világ,
Dalold újjonnan
A Ferenc-imát
S e bomlott korban
Zengj harmóniát!
A föld robotban
Nélküle mit ad?
Ha érckarod van,
Az is múlni hágy
S vár roskadottan
Süket, síri ágy.
Fejedről hol van
Égi glóriád?
Szűzi csillagokban
Új hazát ki lát?
E balga honban
Hontalan kiált
S balga mámorban
Üdvöt itt mit várt,
Kit rögn, rongyban
Hurcolt földi vágy?
Hiába lobban
Égre törpe láng,
Ember, dalodban
Az örök virág
Már elmúlóban
Holtan hull reád.
Öröm csak ott van,
Hol ő prédikált
S boldog otthonban
Mond litániát,
Kiben megfogán
A Ferenc-virág.
Új otthonom van!
De így ki kiált?
S mondák: karomban
Pihen a világ
S kék-virágosan
Égi mágiák
Várnak boldogan,
Mint Ferenc fiát?

Ó, porban, gondban
Szürkülő világ!
Dalomban gong van,
Szűz harmóniák
S e bomlott korban
Mégis, ó, világ,
Túlzeng hangosan
Tört harmonikád.

Kocsis László

Ferenc

Szeretnék olykor csilingelni
Klasmok kis csengetyűjével,
Hús cella mélyén megpihenni,
Hová a kába zaj nem ér el.

Nézegetni ó fóliánsok
Cirádás, ékes sok betűjét,
Inni a forgatásban vásott
Jámbor könyvek békés derűjét.

Betakarni a mostat ódon,
Régmúlt történet illatába
S járni tömjénes folyosókon.

Mosolyogni, mint tiszta szentek
S a békés, fehér éjszakába'
Könnyes szemmel várni Ferencet.

Mentes Mihály

Az asszízi szegényhez

Mikor már a lelkem elhalóba' volt,
Szívemre bú ült, jött a foltra folt,
El, messze földre mentem céltalan,
Eltékozolni glóriás javam:
Terád tekintett könnytelen szemem
S zokogni kezdtem fájón, csendesen.

Nem volt az élet gondtalan, vidám,
Holott a kedvet most is áhitám;
Lelkem borúja fájt keservesen,
Nem volt szívemnek kedves semmisem;
Ott benn egy zsarnok ült, mogorva, zord,
Vádolt az ajka, hogyha néha szólt...

Lihegve vontam szörnyű terhemet,
Önön-magamtól lettem megvetett;
De könnyűk árja nem zavarta szét
Borult egemnek barna fellegét;
Dacolt a lelkem, mint a sziklavár,
Amely a hegyről völgybe sohse száll.

Féltem, – dacoltam. Száz sötét napon
A lelki vádat bűnbe altatom..
– Történt pedig: hogy mint a villanat,
Megtért a vétkes egy szentkép alatt;
Egy koldust látott fénytelen szemem:
Királyt nem láttam oly fenségesen!

Zokogni kezdtem, fájdalommal, ott;
A sziklasírban mozdult a halott.
Ó, mindörökre áldom őt ezért:
Isten kinyujtja hófehér kezét;
Nevetett, fénylett, széltiben mi van...
És átölelve így szólott: „Fiam!”

Mikor már lelkem elhalóba' volt,
Szívemre bú ült, jött a foltra folt,
El, messze földre mentem céltalan,
Eltékozolni glóriás javam:
Terád tekintett könnytelen szemem
S zokogni kezdtem, fájón, csendesen...

Földes Zoltán

Assisi völgyében

Már ide csillog a biztató kék ég
S felragyog a tarolt, őszutói táj.
A kispap látja vágya szűz vidékét,
Mely színes derűben virul s muzsikál.

Vándorként kíséri a nagy Assisi,
Ő biztos vezető, bölcs arany-barát...
A kispap sorsát már súlytalan viszi
S át ködön és földön víg világba lát.

Ó, Perúgia, szentek gazdag völgye,
Engedd, a kispap lejtődön köszöntse
Egykor őszbe horpadt fiatal egét.

Ó, áldott Assisi, dús völgyeden át, –
Míg a kispap az ég kék csendjébe lép,
Énekeld ékes, érces, új legendád.

Ivanczi Zoltán

Szent Ferencről

Bíborsebek titkos láza,
sárgult levél álomtánca,
égi álmok maradása,
bűnbánatnak borongása,
hulló virág alázata,
ringó lombok halk bánata,
tarka erdők csöndessége,
kék egeknek tág mélysége,
ősz napfény enyhésége,
megbocsátók szelídsége,
narancsvirág édes méze,
friss fűszálak selymessége,
husvétbárány fehérsége,
citerának ezüst húrja,
szűzörömök örök lángja,
pacsirtáknak pehelyszárnya
mért nincs mind az én lelkembe!
Hogy szállhatnék messze-messze,
ahol pihen drága teste,
pihen hétszáz tavasz óta,
hol csattog a madarének
himnuszokat szent nevének,
dalolgatnék én is Róla,
szent gyönyörben ringatózva,
lennék lelke hordozója!

Cz. Bock Gizella

Szent Ferencről

Ó hol van az, kit kor s szent sejtelem
A szegényt látva oly nagyvá varázsolt,
Hogy önként elhányt dús ruhát, palástot
És a püspökhöz járult meztelen.
Úgy jött és élt, mint ifjú évek élnek,
A legbensőbb, legtisztább mind között,
Testvére szürke kis fülemiléknek,
Kiben földünkre bűvös, égi lélek,
Gyönyör s megittasulás költözött.

Nem volt a mindig fáradtak fajából,
Kiket lassan' mindig több kedv kerül.
Testvérként rózsákat nyalából,
S igékkal járt a réteken körül,
S szólt életéről és beszélt magáról,
Kiből mindenre boldogság fakadt,
S míg tiszta szíve végtelen kitarul,
Megcsókolatlan semmi sem maradt.
A fényből jött mind mélyebb fényre folyvást,
S vidámságlakta volt a sátora,
És ajkain növelte a mosolygást,
Az állandót, de növe-nőttön oly mást,
Míg úgy megérett mint a hegy bora.

S ha énekelt, múlt költözött a mába
S a régfeledt járt vissza énekén.
A fészkeket halálos csönd elállta,
Csak a testvérek szíve szólt kiáltva,
Melyekhez úgy nyúlt, mint a vőlegény.
S dalának hímporával gyöngyszemekben
Buggyant az ének bíborajkon át,
Szerelmes szívek árján szerte rebben,
Megfürdött sok kitárt virágkehelyben
S megöntöze a rétek bársonyát.
S a testvérek titkon lélekberingó
Testükbe szívták őt s szűz énekét,
Szemük lezárult, mint a rózsabimbó,
Hajuk szerelmes éjtől volt setét,
S ő szállt kicsinyhez, nagyhoz, fentre, lentre
S jött sok csodás tündérmancú lepke...
S mindent megárnyékolta a lelke,
Gyümölesözövé érlelt szent idő.
S hogy – szinte névtelen – kihunyt a napja,
Mint hímpor szállt a földön szertesét,
Fákban, vizekben vert csirát a magja
S rásírta bimbónyílás halk nesztét.
Zengett s pihent. S a testvérek csapatja

Jött s elsiratta kedves emberét.

Hová csendült el ő, a szűz, a tiszta?
Hogy várja őt ifjún, ujjongva vissza
A sok szegény reménykedő hada!

Mért nem kel s éjüket fel mért nem issza
A szegénység nagy hajnalcsillaga?

(Rainer M. Rilke)

Kállay Miklós fordítása

Umbria szegénye

Ó, szép Itália halhatatlan fénye,
Assisi szülöttje, – „Umbria szegénye!”
Századokon át, ki annyi csodát tettél,
Eltévedt lelkekből szenteket neveltél;
Te, ki fölmutattad a romlott világnak
Titkát enyészthetlen, örök boldogságnak;
Szellemeddel áraszd el ismét a földet,
Önfeláldozásra, jer, taníts meg minket!...
És ne hagyj elesni, estünkben emelj föl,
Örökre ragadj ki a vészes örvényből;
Végső küzdelemnek, mit halandók vívnak,
Tedd, hogy bizalommal nézhessünk elébe.
S majd, ha tragédiánk egykor véget ére,
Tedd, hogy örök élet legyen pályabére:
Ó, Egek szeráfja, földiek reménye,
Ó, áldott Szent Ferenc – Umbria szegénye!

Simay

Koldus szavakkal

Ó, Ferenc, a honi tartomány
Hideg földjén elhal énekem.
Mint kis fráter – szavamon kámzsa –
Bandukolok a magyar végeken.

Virágos kertem virágait
Mulandó magyar rög fogadja.
Ferenc itt eltűnt, ó, elveszett
A te derűd örök aranya.

Nincs itt ma már magyar kolostor
És nincsenek vidám fráterek,
Jóságot itt koldulni szégyen
S a jóság is fáj e táj felett.

Ferenc, a te égi hegedűd
Ezüst zenéjét nincs ki hallja,
Szelíd szavadtól nem visszhangos
Rónák mélysége, dombok alja.

Városokban a kőkupolák
Túlnőnek dómod homlokán.
Magános lett az Isten csarnoka
S kapuján nem zörget új pogány.

Ferenc, hol vannak gazdag mezőid?
Pedig volt itt magyar Umbria
S virágos kerted hogy szerette
A téres rónák szomorú fia.

Hol van művészed, ki vásznára
Ecsettel írja szent legendád
S képeiden ki rajzolgat ma
Magyar muskátlit, fodorméntát?

Hol az a fráter, ki kódexbe
Iniciálét fest nevedre?
Szívekbe nőtt Ferenc-virágok:
A magyar közöny eltemette.

Ó, Ferenc, késő unokád is
Már árvaságban nézi kék eged
S koldusként koldus szavakkal
Most járja be a magyar végeket.

Kocsis László

Legenda

Antonio, ifjú nemes lovag
A Malatesták udvarában egyszer
Egy hölgyön ejtett sérelem miatt
A gyáva Ordealtót megfenyíté.
Később, amint sötétes éjszakán
Antonio gyanutlanul haladt,
Orozva a gaz tört döfött belé.

Élet-halál között lebegve töltött
Az ifjú hős két hosszú hónapot.
Midón felépült, szívét a bosszú
Elolthatatlan lángja marta föl.
Csapázva, mint vadász a vad nyomát,
Bebolyongta már az Abruzzók felét,
Mert híre járt, hogy ott bujkál a gyilkos.
Hiába fáradt, nyomra nem talált.
Reményevesztve léptetett lován,
Hát íme, lát nagy néptömeg között
Egy prédikáló kámzsás szerzetest;
Lovát kantáron fogva, odaáll
S figyelni kezd. Lelkére a beszéd,
Mint égi harmat hull, hull csöndesen.
Bosszúja elszáll s néma nagy sóvárgás
Fakad szívében. Bársony öltönyét
Ledobja és felölti Szent Ferenc
Fiainak goromba szőracsuháját.

Két évet tölte már Antonio
A szent falak közt. Senkisémet vala
Imában, böjtben nála pontosabb.
De, ami lelki szükség volt előbb,
Unott teherré kezdett válni lassan.
Az elnyomott érzékek lázadoztak,
Érében pártütőn pezsgett a vér;
Hosszú, nehéz tusában önmagával
Végtére megtört s elhatározá:
Elhagyja éjjel titkon a kolostort.

Szűk kis cellája küszöbét
Szorongó szívvel lépte át;
De, szinte öntudatlanul,
A lába még szokott helyére vitte.
Sötét volt a templom, csak egy örökmécs
Derengő, gyöngye fénye pislogott.
Antonio belépett s térdre hullt az
Oltár előtt és felnyögött: „Uram!
Szolgálatod nekem nagyon nehéz.

Megfojt a zárda levegője. Testem
 A durva szőrcsuhában összeég.
 Bársony köpeny s paripa kell nekem,
 Az oldalamba kard s szabad mező.”
 Gyöngéden egy kéz érintette vállát
 S mögötte ím, ott állt az Üdvözítő:
 „Ki vak valál verő napfényen is,
 Láss a homályban.”
 Földerved a fráter, megdermed a vére,
 S mint hogyha köd ülne szemére,
 Fényes, lebegő, lila köd
 Oltárt, oszlopot egyszerre beföd;
 De a köd hamar eloszlik

S a templom a semmibe foszlik.
 Zordon, hegyi úton a nagy koldusi had
 Megtépve, mezítláb, csüggedve halad
 S nem, mintha juhnyáj legelőre tolong
 S csak a vezető ürün szól a kolomp,
 Kolomp zörög itt valamennyi nyakán,
 Visszhangzik a zajtul a bérci magány,
 Közben pedig ócska gitáron
 Cincog a húr,
 Ott gajdol sánta számaron
 Egy trubadúr:

„Átok, átok, átok, átok!
 Föld dicsői kik valátok,
 Födve gyönggyel és arannyal,
 Fényesek, mint égi angyal;
 Éltetek nagyúri sorban,
 Jártatok kevély bíborban;
 Hogy bámult a nép reátok,
 Amint táncolt paripátok!
 Szebbet a szem, hogy ne lászon,
 Takarója selyem-bársony,
 Aranyos szerszáma, nyerge
 Drágakővel volt kiverve,
 Most daróc-rongy a ruhátok.

Átok, átok, átok, átok!
 Mily pazar volt lakomátok.
 Lányt ölelve, kockarázva
 Hogy, dőzsölt a sok parázna.
 Arcotokon buja vérnek
 Lángvörös rózsái égtek,
 Orrotok fennhordva garral,
 Úgy néztetek, mint a karvaly...
 Bélpoklosok, élveholtak,
 Karvaly-orrotok behorpadt,

Kitaszítva, megtagadva
Mentek most a kárhozatba,
Az örök tűz vár reátok.

Átok, átok, átok, átok!
Megrontóim ti valátok.
Én, ki tisztának születtem,
Rút szeszélytek rabja lettem;
Hol a szennyes lakma tobzott,
Játszva vertem léha kobzot,
Édes méreg volt dalomban,
Magam is megittasodtam,
Mámoros nap, lázas éjek,
Engem is megölt a méreg,
Kárhozatba ti csalátok.
Átok, átok, átok, átok!”

Egy villanás
S eltűnt a kép,
A látomás
Helyére más
Ragyogva lép.

Szép déli táj, verőfényes, napos,
Minden virág esőtől harmatos.
A gazdag föld, mint egy ifjú kebel
Erőtől duzzad s életet lehel.
Pálmák között olajfák, ciprusok
Babérerdőben langy szellő susog;
Rózsáktól édes, illatos a lég,
Csattogva zengnek boldog fülmilék,
S a zöld gyepen, virágos fák alatt,
Szemkápráztatva egy menet halad.
Mind hófehér lovon ül. A lovak
Szerszáma úgy ég, mint a nap,
Hanem a fényes lovagok
Ruhája még jobban ragyog,
Király se hord ruhát ily fényeset,
De arcuk még annál is fényesebb.
S mintha ezüst hűrt vonnak a kobozra,
Ajkukon tisztán zendül a zsoltárszó.

„Mi boldog, boldog, boldogok,
A szívünk háladalt dobog.
Minden dicsőség a Tiéd,
Ó, áldott a te szent igéd,
Egy kis betűje sem csaló,
Amit te ígérsz, mind való.
Lenn porlad durva szőrscuhánk,
Fényedből adsz Te fényt reánk,

Nardus csöpög sugárból szótt ruhánkra.
Hozsánna, hozsánna.

Bolondok ajkán kél a vád,
Hogy földünk búra alkotád.
Ó, boldog az, ki nem henyél,
Áldott az a falat kenyér,
Melyet saját munkánk szerez,
S verítékünk megfűszerez.
Még boldogabb, ki elveszett
Bárányt tehozzád elvezet
S hívő sereg tolong utána.
Hozsánna, Hozsánna.

Ó, hála Néked, nagy király,
Kinek csodás szerelme vár.
Kegyelmed égi, balzsamos,
Malasztja bűnt tisztára mos.
Szemünket bárha felnyitod,
Meg nem vakít a nagy titok,
Megyünk, Uram, fényed felé,
Gyönyörrel olvadunk belé,
Nem tévedünk sohasem homályba.
Hozsánna, hozsánna!”

Egy lobbanás, egy villanás
S kihuny a fényes látomás.
Ott állt megint az Úr s a szerzetes
Fejét megérinté: „Láttál, okulj.”
Szólt s eltűnt egy szemrebbenés alatt.

Kis cellájába tért Antonio
S könnyek között virrasztá át az éjt.
Reggel korán a gvardián előtt
Zokogva térdre hullt:
„Atyám bűnös, nagyon bűnös vagyok,
E szent hajlékot, a hit és szegénység
Dicső hajlékát már-már elhagyám,
De édes Üdvözítőm nagy kegyelme
Megmentte a gonosztól engemet.
Látást adott és megmutatá nékem,
Mi vár a földi fénytől elvakult
S hiú gyönyörben tobzódókra – túl.
De megmutatta azt is, mily jutalmat
Nyerendenek, kik Szent Ferenc atyánk
Nyomán haladva hűn kísérik Őt...
Ó, szent atyám, én nagy bűnös vagyok,
Köttess ki a pellengérhez, csorogjon
Szeges korbáctól vér a hátamon,
Szabj rám kemény, nagy penitenciát,

Ha évekig tart, azt se bánom én,
Csak lelkem üdvössége kárt ne valljon!”

A tisztos ősz, a jámbor gvardián
Kezét a térdelő fejére tette,
S szelíden szólt: „Kelj föl, kelj föl fiam,
Nem szabhatok rád penitenciát,
Sem föl nem oldozhatlak tégedet,
Kit maga Üdvözítőnk oldozott fel.
Áldd nagy kegyelmét s útjait kövesd,
Amint követte Szent Ferenc atyánk.
Szegénység asszony, Szent Ferenc arája
Növelte nagyra rendünket. Ne légy
Hozzája hűtlen s hirdesd Krisztusunk
Örök ígét, hogyha majd az Úr
teljes dicsében ül bírói széket,
Jobbján minél nagyobb sereg legyen.

Vargha Gyula

Ó, Szent Ferenc

Ó, Szent Ferenc! ki fenn az égben,
Angyalsereg között lakol,
Szeretetünk tanujaképen
Kérő szavunk feléd hatol:
Vigyázzon ránk szemed sugára,
Miként a pásztor csöndes nyájra,
Hogy soha el ne tévedjünk!
Ó, Szent Ferenc, ó, légy velünk!

Ó, Szent Ferenc! kit bölcsejében,
Miként Jézust, csoda köszönt,
Istállóban születesz szegényen,
Habár ma nagynak tart a föld.
Taníts meg, hogy nyomor ölében,
Erények rózsalevelére
Örömmel mint pihenhetünk,
Ó, Szent Ferenc, ó, légy velünk!

Ó Szent Ferenc, kinek fejére
Csoda hint szent keresztvizet,
Kinek ártatlan kis szívébe
Jó anya olt élő hitet.
Adj, adj a földnek jó anyákat
S erény nyer bűn felett csatákat
És nyitva lesz a menny nekünk,
Ó, Szent Ferenc, ó, légy velünk!

Ó, Szent Ferenc! ifjak virága,
Akit legszebb mén ékesít!
Bíbor ruhádat szőrcsuhára
Vígán cseréli tiszta hit.
Taníts meg, hogy ne ejtsen lázba
Vak külső csalfa csillogása,
Örök célt nézzen a szemünk,
Ó, Szent Ferenc, ó, légy velünk!

Ó, Szent Ferenc! kinek az élte
Merő bűnbánat, hódolat,
Kiben egy szebb világ reménye
Tűrő lemondást oltogat,
Kinek a gyötrelem öröm volt,
Kinél nem tisztább a fehér hold,
Tisztítsd meg bűnös életünk,
Ó, Szent Ferenc, ó, légy velünk!

Ó, Szent Ferenc! kinek halála
A boldog élet kezdete,
Kinek csodák közt hült porára
Babért tetéz a föld kegye,
Kinek erényeit hű rendje
Ápolja szent tiszteletedre,
Ha majd halálunk int nekünk,
Ó, Szent Ferenc, ó, légy velünk!

Szepessy László

Frate Francesco

Mennyit fog át, Ferenc testvér, az égből
Vignola kupolája e helyen,
Hányszor feküdt el minden zokszó nélkül
Alázatod zord földjén meztelen!

A földre július szeretetébédül
Vetést terít. Ha hangoddal nekem
Adnád a dalt, mely Umbriára készül
És üdvöd fénye járná át egem:

Kiállva e magas hegyek ormára,
Hol fénybe' fürdő szent alakod állott,
Nekem is jutna rész a boldogságból.

Hisz látnám én is karjaid kitarva
Istent dicsérni: Légy Uram, ó, áldott,
Közös nénénktől a testi haláltól!

(Giouè Carducci)

Kőrösi Albin fordítása

A hétszázados jel

Óh, Assisi! a szép Perúgiában
Feléd rajongva száll az énekünk,
Sacro cnnvento! nálad egy világ van –
Hétszázados jel tornyosul nekünk.
A szent tetem rég lent a sziklasírban,
De Francesco él és ma is dalol,
Mindenki lángol és őt vallja nyíltan
És nem menekszik a varázs alól.

A lázas élet, lármás földi hajsza
Csodás oromnál áll meg és figyel,
Szeráfi lángba' tükröződik arca,
S a Naphimnuszt Ferenczel zengi el.
Az örületből, zagyva zűrzavarból
Kibontakozva, boldog nép halad,
Im, élet lüktet zsendülő avarból,
Amint dalolnak víg zászlók alatt:

„Ó, Isten nézz az új, sok énekesre,
Azon csicsergők alkotó Ura,
Melyek Ferenchez jöttek szívrepesve,
Midőn az ajkán szín-méz csordula:
Ömlő szívének prédikációja...
Ki fűnek-fának adtál életet,
Óh, Isten, Isten! égi nap gyújtója!
Ferenc testvéreért áldunk tégedet!

Ó, „Istenünk és Mindenünk!” imádunk
És Szent Ferencért szónk hálát rebeg,
Szeráfi másodért, ó, Krisztus, áldunk,
Ki a kelő napnak testvére lett.
S áldjuk, dicsérjük Francescót, az édest,
Kinek virág, fa, fű testvére volt.
E repülő kor törpe hozzá képest,
Hiszen szerette-húga lőn a hold...

Igy zeng a himnusz mindenütt a földön.
Az önző ember önmagába száll,
Tisztelt a kámzsa és a durva öltöny,
A koldus-élet ismét drága szárny;
A boldogságot ismét ott keressük,
Ahol fehér út Umbriába visz –
És boldogok, akiknek van keresztjük,
És nyolcszor boldog a szegény – ha hisz.

Igen. Szert tettünk már a bölcseségre,
Királyi úton meg nem roskadunk:
Tudjuk, mi rejlik minden szenvedésbe',
Ó, fra Leone! bölcsek most vagyunk...
Most, most vagyunk az Élet magvetői:
Szívünket édes stigma sebzi meg,
Sejtjük, hogy üdvünk ebből fog kinőni,
És üdvözít, lám, a szeráfi seb.

Veled dalolni, Isten Trubadúrja,
Kedvet kap újra minden szenvedő –
S a dús kezén is peng a hárfa húrja,
Mert a jegyesnél nem lel szebbet ő.
Fényes személyt is hódolásra késztet;
A tarsolyért ez térden adja át
A bírt jogart... mert fogja szent igézet.
És lesz nagyúrból névtelen barát.

Ó, mennyi élet visszafordulása
A tiszta Széphez! mint tündérmese...
Te tetted ezt, te, Krisztus földi mása,
Szegénység Úrnő hű szerelmese!
A századok szeretnek szenvedéllyel,
A gyöngye korda szirteket fog át;
Jörgensenek kutatják szerteséjjel
Szent lépteidnek titkos nyomdokát...

Ó, Assisi, a szép Perúgiában
Ma is magasztos, nagy jel vagy nekünk.
A hét százévnak áldott távlatában
Ferenc atyánkon csüng tekintetünk!
A szentegyháznak biztos támaszául
Ma is közöttünk lángja, szelleme;
Legyen mibennünk bájos, égi szárnyul
Szeráfszívének éltető heve!

Földes Zoltán

Szent Assisi földjén

A képzeletnek hattyúszárnyain
A lelke messze földre röppen el,
Hol Alvernának tündér tájain
Minden virág szent emléket lehel.
Egy ifjú élt itt hétszáz év előtt,
Mint Krisztus kedves, csuklyás gyermeke,
Ó, kell-e vajjon megneveznem őt,
Hiszen harangként zeng ma is neve!

Meghatva állok én e szent helyen,
Hol Francescó barlangcellája állt.
A fészkek kis lakóit felverem
S megkérek minden kis dalos madárt:
Daloljatok ti róla énekem,
Hisz itten élt ő egykor köztetek!
S az Égről Ő beszélt oly édesen,
Hogy lombotokról ráröpködtetek!...

A hangos éjek habzó serlegét
Bűnbánó szívvel összezúzta Ő
S ki selymes ágyon álmodott elébb, –
Kemény párnája lett – a durva kő!
Egy átdalolt, víg ifjúság után
Szegények közt kiosztva mindenét,
S a Krisztusért rajongva már csupán
A zöld erdős hegyek csendjébe lép!

Franceskó – lelkén itt gyúr, vés, farag,
Krisztust mintázza nappal s éjszakán.
S egyszerre íme, öt kis vérpatak
Buggyan kezén, lábán és oldalán!...
Krisztus – sugárzó trónjáról lelép
S kedves fiát forrón karolva át, –
Testére nyomja öt piros sebét,
Mint szent tetszése bíbor zálogát!

Az öt vérző seb, mint öt mécses ég
És szórja fényét a sötét uton,
Melyről Ferene elzúllott nemzetét
Téríti hozzád édes Jézusom!
S csodás siker kíséri lábnyomát:
Ott látjuk újból a kereszt előtt
Krisztust korbácsoló pogány korát,
Mint vétkeink szívéből könnyezőt!...

Munkában áll kezdettől Szent Ferenc
S munkál ma is, bár ajka néma rég!
Kerek világon bárhol megjelenesz,
Ma is kihült szívének lángja ég!
Az Ő kordás ruháját láthatod
Az öt világrész annyi száz helyén,
A lelke most – szent rendjében ragyog,
Mint legszebb csillag Isten kék egén!

Az Ő hótiszta, égi szelleme
Hazámban is – zárdáiban lobog!...
Hazám fény-árnyban összeforrt vele,
Mit Isten is gyönyörrel alkotott!
Ó, hogyha vész zúgott fejünk fölött
S villáma verte ezt a szép hazát, –
Ott harcolt mindig vérzapor között
A lángoló, szegény magyar barát!...

Ott vérzett nemrég is a harcmezőn,
Midőn lehullt hazámnak csillaga,
Midőn nem győzhetett a túlerőn
S reá borult a síri éjszaka!
Most balsorsában sír együtt vele,
Gyászolja szívből a magyar hazát
És várja, hogy felvirrad reggele,
A könnyező, szegény, magyar barát!

Ó, Szent Ferenc, könyörgve néz feléd,
Vezérletedre vár a nagy világ,
Amely az Isten ellen egyre vét
És honszerelme csak hulló virág, –
Fehér kordáddal kössed össze Te
E bűnös földet s csillagos eget!
Legyen rendednek mindtöbb gyermeke,
Ki nagy munkádban osztozik Veled!

A képzeletnek hattyúszárnyain
Röppent a lelkem e szent helyre el,
Hol Assisi! kis cellád tájain
A kis madár is Rólad énekel!
De – Tőled most már búcsút is veszek,
Kriptádra ejtvén könnyem harmatát!
Sírágodon emeld fel csontkezed
S ó, áldd meg – kérelek, – a magyar hazát!

dávodi Bakó Ádám

Szent Ferenc ünnepére

Isten művei, teremtett világok,
Zengjétek el ma minden hozsannátok!

Dicsérjed Nap, mert ő szeretett téged,
Dicsérjétek csillagai az égnek!
Hányszor tekintett fel rátok, remélve,
Hogy eljut ama örök féltékére!
Dicsérjétek felhők ködös sok fátyla,
Mezők dere, esők és szelek szárnya:
Hogy ázott-fázott értetek az Árva,
S dallal felelt a sok-sok zaklatásra!

Isten művei, teremtett világok,
Magasztaljátok ma e jó Barátot!

Dicsérd te Föld, melynek rögére lépett,
Melyben pihen a drága porhüvely:
Az ember-test, mely viselt angyal-képet.
Dicsérjétek őt szárnyasok a légben,
Vadállatok az erdők sűrűjében,
Halak a vízben s földön csúszva-mászók,
Hajtsatok fejet néki erdő fáin,
Virágok, kezdjétek ma vándorlásba,
És menjetek sírjára búcsútjárni.
Mert bár szegényen járta e világot,
Mindnyájatokat gazdagon megáldott.

És ünnepelj ma végül boldog Bárka,
Péter sajkája, legszentebb Anya,
Mert tőled s érted jött ő e világra.
Szegény lett Ő, és gazdaggá tett téged,
Szűzen maradt és lett termékenységed,
Elhagyta atyját s atyja lett sok népnek,
Nem volt hajléka és adott hajlékot
Az oltárok elrejtett Istenének.
Isten egyháza öltözz ünneplőbe,
Ragyogjon gazdagságod minden fénye,
Mert ünnepel a szeretet szent Hőse
És a szegénység leghűbb vőlegénye!

Vanyó Tihamér, O.S.B.

Szent Ferenchez

Jőjj vissza hozzánk, jőjj a földre újra!

Úgy örvendeznek majd – meglásd – a kék hegyek,
a csendes völgyek, titkos-árnyas erdők
s a kis madárcák víg „salve”-kat zengenek!
Csuklyádra szökken a bohó kis mókus,
játékos lepkehad lebeg fejed körül,
mennyt cseveg – meglásd – a fecske-nővér,
bárány s kis őz hozzád szökellve hogy' örül
ha megláthat – hisz úgy szeretted mindet!
Fehér kordádra kúsz' a zöldes, fúrge gyík,
tücsök zenél s a rózsza, szegfű, liljom
és bókoló falomb: feléd int mindegyik!

Jőjj vissza hát, ó, jőjj a földre újra!

Himnuszba kezd a Föld csikorgó tengelye,
meglásd, csak jőjj le Isten trubadurja!
Mint fészekből kihullt pelyhes madárfiók,
úgy vergődünk a Föld hideg sarába';
ó, jőjj és énekeld e! szép Napéneked
s e vidám dalnak mindenik szavára
a boldogság lehel szívünkre meleget,
megtört lelkünkben szent erők feszülnek
s az aranyajkadról mézként pergő ígék
bódult agyunkban új eszméket szülnek!
Vígóságunk színbora is méreggel vegyült,
dölyfös szívünket bánat féрге fúrja
s most várunk, mint esőt a fonnyatag vetés.

Te jó Újító, jőjj a földre újra!

A „Szegénység nővér”, e jó nagyasszonyunk
könnyezve visszament a zord hegyekbe.
Azóta, lásd, árvák és ernyedtek vagyunk!
Míg köztünk járt, tündéri volt az éltünk.
Mert kincse nincs, szegényt megverték, csúfolák,
kis kunyháját lerombolták egészen
s helyén emeltenek nagy, cifra palotát,
amelynek milljom ablakán kivillan
az irigy gőg sápadt sugára. És alant
e fényben támológ *egy más szegénység*,
melyet nem az erény: a gyötrő bűn fogant!
Ó, jőjj s vezessed vissza jó arádat
és lesz öröm, tavasz, lesz dús virágnylás,
ha lelkünk kertjét ketten ápoljátok!

Jőjj vissza hát s te légy vezérünk, senki más!

P. Morovicz Szol. Ferenc

Név- és forrásjegyzék

Ankáné Dobay Mariska [60](#), [74](#), [119](#), [193](#).

A Szeráfszárnyak (Kolozsvár, 1907.), Oázison (Kolozsvár, 1914.) c. versköteteiben s a Szent Ferenc Hirnökében jelent meg.

Anka Éva [102](#).

Ferences Közlöny 1925. jan. sz.

Babik József [36](#), [40](#), [49](#), [59](#), [148](#).

Magyar Állam 1901. 227. sz., 226. sz. s a Szent Ferenc Hirnöke több évfolyamában.

Babits Mihály [70](#).

Dante Paradicsomának fordítása XI. é., 43-123. verssorok.

D. Bakó Ádám [195](#), [247](#).

Az első a Ferences Naptárban (1927.), a másik kéziratban.

Bálint György [140](#).

Szent Ferenc Hirnöke 1910 okt. sz.

Bickmann Evarist, O.F.M. (ford. P. M. Sz. F.) [169](#).

†1910-ben, verse *Schlichte Weisen*, (A. Groeteken rendezte sajtó alá) 1907, Paderb. c. kötetében jelent meg.

Carducci, Giosuè (ford. Kőrösi Albin) [243](#).

Katholikus Szemle, 1926. május az.

Cz. Bock Gizella [228](#).

Új Lap 1926. aug. 2. sz.

Bodicsi Ferenc [151](#).

Terciárius Közlöny 1923. jan. sz.

Cordisacer (P. Pesti Manó O.F.M.) [56](#).

Szent Ferenc Hirnöke 1904. nov. sz.

Cordon de Seda (ford. P. M. Sz. F.) [170](#).

„Gott, Natur...” c. kötetében, München 1894. és A. Groeteken: Die Goldene L. c. gyűjt.

Dante, l. Babits M.

Dobay Olga [63](#).

„Emléksorok...” c. díszműben, szerk. P. Szabó Pius O.F.M. 1921.

Földes Zoltán [68](#), [225](#), [244](#).

Szent Ferenc Hirnöke és „Harc és béke” c. verskötetében (Kolozsvár, 1916.) s a Hirnök 1926. nov. 26. sz.

Fráter Antal [166](#), [205](#).

Terciárius Közlöny 1922. okt. és 1922. szept. sz.

Gaál Balázs [136](#).

Szent Ferenc Hirnöke 1906. okt.

Gáspár Jenő [167](#), [218](#).

Új Nemzedék, 1926. aug. 1.; a második a Nemzeti Újság okt. 11. számában.

Grey, Francis (ford. P. M. Sz. F.) [105](#).

A. Groeteken: „Die Goldene Legende” c. kötetében jelent meg németül.

Gyulai Ágost, l. Schenk E.

Harsányi Lajos [46](#), [54](#), [116](#), [204](#).

Megjelenendő verskötetéből.

P. Imets F Jákó O.F.M. [162](#).

Szent Ferenc latin himnuszait Sz. F. H.-ének több számában s régebben „Áhítatossági Kalauz”-ban (Csík-Somlyó, 1886.) jelentette meg.

Ivánczi Zoltán [227](#).

Élet, 1914. febr. 22. sz.

P. Jánosi Béla [125](#).

A Hirnök 1926. nov. 26. sz.

Juhász Gyula [86](#).

Élet, 1913. 38. sz.

Kállay Miklós I. R. M. Rilke.**Keleti József** [183](#).

Kath. Szemle, 1925. okt. sz.

Kemenes Ferenc [89](#), [92](#), [134](#).

„Isten és az ember” (Veszprém, 1901.) c. verskötetéből.

Kocsis László [55](#), [84](#), [114](#), [145](#), [158](#), [173](#), [206](#), [222](#), [232](#).

Költészetének témái majdnem kizárólagosan Szent Ferenc körül mozognak; jelen versei „Kolostori csend”, „Ferenc virágos kertje” s a Kath. Szemle, Ferences Közlöny egyes Számaiban jelentek meg.

Kozma Andor [185](#).

Az Újság 1912. 305. sz.

Környey Paula [31](#), [100](#), [198](#).

A színdarab és a „Farkasmonda” eddig még kéziratban, a 198. old. levő vers az Új Nemzedék 1926. okt. sz.

P. Krämer Bonifác O.F.M. [138](#), [160](#), [164](#).

Szent Ferenc Hirnöke különböző számaiban.

Lányi Viktor [37](#), [103](#), [129](#).

A Szent Ferenc Oratoriumából (1926).

Lenkei Henrik [42](#), [149](#).

Magyar Szemle 1905. jún. sz.

Longfellow (ford. Szász Béla) [94](#).

„Longfellow költeményeiből”, Budapest, 1897.

Magyar Bálint [200](#).

A Hirnök, 1928. nov. 26. sz.

Magyar József [213](#).

Ferences közlöny, 1926. okt. sz.

Mécs László [174](#).

Élet, 1924. jan. sz.

Mentes Mihály [224](#).

Ferences Közlöny, 1923. szept. sz.

Morovicz Szol. Ferenc [105](#), [169](#), [170](#), [252](#).

Az utolsó a Terciárius Közlöny 1923. okt. sz.

Pakocs Károly [153](#).

Kath. Szemle, 1926. okt. sz.

Paksy Gáspár (Fridrich Sándor) [184](#), [209](#), [211](#), [216](#).

Egyházi énekek és himnuszok (1915., 1916. Eger) c. versköteteiből.

P. Pál Ödön [117](#).

Élet, 1926. 20. sz.

Radványi Kálmán [81](#).

Zászlónk, ifj. folyóirat 1907-8. évfolyamában (195. l.).

Rajner M. Rilke [229](#).

„Imádságos könyv”, ford. Kállay Miklós (1921.) c. verskötetéből.

Rosty Kálmán S.J. [51](#), [87](#), [146](#).

A „Magyarok Nagyasszonya” c. verskötetében és a Sz. Ferenc Hirnöke számaiban.

Sajó Sándor [111](#).

Kézirat.

Schenk Eduárd [122](#).

(Szül. 1788, †1841.) Ford. Gyulai Ágost, megj. a Magyar Szemle 1903. 23. sz.

Sík Sándor [182](#).

Az „Emléksorokban” (l. Dobay O.-nál).

Simay [231](#).

Szent Ferenc Hirnöke 1904. febr. sz.

Simon Gyula [98](#).

Szent Ferenc Hirnöke 1904. okt. sz.

Szász Béla [94](#). (l. Longfellow).

Szepessy László [241](#).

„Hit és Haza” c. verskötetében.

Timár Mária [221](#).

Szent Ferenc Hirnöke 1910. okt. sz.

Tormay Cecília [27](#).

A Fioretti-fordításában (Assisi Szent Ferenc kis virágai, Budapest, 1926.).

Vanyó Tihamér O.S.B. [250](#).

Kézirat.

Vargha Gyula [179](#), [234](#).

Budapesti Szemle, 1914. 438. l.; a második „A végtelen felé” c. verskötetéből.

Vékony Pál [177](#).

Élet, 1924. ápr.